

Szkoła na TAK!

PODRĘCZNIK
KLASA 1
część 3

**Nowość
2023**

Drogi WSiP,

Nigdy bym nie publikowała publicznie książek wydawnictw, które działają na uczciwych zasadach.

Wasza firma jednak promuje masowy dodruk, całkowicie niepotrzebnych książek, które mogłyby być zastąpione wersjami elektronicznymi!

Co prawda e-booki są dostępne na waszej stronie, jednak:

- W przeciwieństwie do fizycznej książki, licencja na e-book kończy się po roku. Oznacza to, że jeżeli moja córka chciałaby powtórzyć sobie całą wiedzę do matury, musiałabym jej kupić wszystkie wasze książki od nowa.
- Waszych e-booków nie da się pobrać! Wymagają one dostęp do internetu, co uniemożliwia ich użycie na naszej wsi, gdzie zasięg jest ograniczony.
- Wasze e-booki nie działają na telefonach komórkowych!
- Wasze e-booki sprzedawane są po tej samej (albo wyższej) cenie co regulame książki. Cena e-booka powinna być niższa, gdyż e-booki wymagają elektronicznego czytnika (tabletu)!

Czas rozpocząć nową erę, w której papier nie jest bezczelnie marnowany dla pieniędzy. Przedstawiam e-book, który spełnia wszystkie oczekiwania uczniów.

Dbajmy o środowisko, zróbmy to dla młodych pokoleń.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Szkoła na TAK!

1. Śniła mi się dzisiaj szkoła:
uśmiechnięta aż po dach,
kolorowa i wesoła,
jak to bywa w pięknych snach. Ach!
Setki nowych wiadomości
pchały się do szkolnych klas.
Chciały w ławkach się rozgościć,
zostać tam na dłuższy czas.

Ref.: Teraz rozumiem, co i jak.
Radośnie wołam: „Szkoła na TAK!”.
Nowych przyjaciół czuję smak.
Szkoła na TAK!
Szkoła na TAK!

2. Na dzień dobry jasne słońce
zaświeciło Lenie w nos.
Tymka ze snu wyrwał koncert
żab, co rechotały w głos!
Czy to na wsi, czy to w mieście
budzi się przyrody świat.
Czuć, że wiosna przyszła wreszcie –
rośnie trawa, kwitnie sad.

Ref.: Teraz rozumiem, co i jak...

1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela. Jeśli pamiętasz refren i pierwszą zwrotkę, to śpiewaj je razem z nagraniem.
2. Podzielcie się na dwie grupy. Jedna z nich niech pokaże ruchem, jak budzi się świat przyrody, a druga niech przedstawi towarzyszące temu wiosenne odgłosy.
3. Zagrajcie rytmicznie do piosenki na dowolnych przedmiotach lub instrumentach. Dźwięk powinien „budzić się” powoli: akompaniament niech rozpocznie tylko jedna osoba, do niej niech dołączy następna, dalej – kolejno pozostałe tak, żeby przy drugim refrenie grała już cała klasa!

W krainie zegara

Tomasz Sętowski, mural „Strażnik czasu”

1.

Co to jest
projekt?

2.

Dlaczego
kukułka mieszka
w zegarze?

Tymku,
co to za
wiszący
zegar?

1. Postaraj się przez dłuższą chwilę siedzieć spokojnie i nic nie robić. Możesz myśleć o dowolnych sprawach. Czy czas płynie szybko, czy – wolno?
2. Zastanów się, kiedy czas mija ci szybciej, a kiedy – wolniej. Dlaczego? Od czego to może zależeć?
3. Gdzie możesz sprawdzić, która jest godzina? Czy potrafisz już samodzielnie odczytać godzinę na zegarze? Czy używasz zegarka?

To bardzo stary zegar z wahadłem. Mój tata dostał go od swojego taty.

3.
Czym zajmuje się zegarmistrz?

4.
Czy współpraca się opłaca?

4. Porozmawiajcie w grupach o tym, po co ludzie wymyślili zegar.

5. Obejrzyj zdjęcie muralu, czyli dużego obrazu, namalowanego na ścianie kamienicy w Częstochowie. Opowiedz, co na nim widać. W jaki sposób artysta pokazał zegary? Który fragment muralu podoba ci się najbardziej?
6. Jak wolisz pracować i uczyć się: samodzielnie czy w grupie? Dlaczego? Zastanów się, jakie mogą być plusy i minusy każdego z tych sposobów pracy.

Melania Kapelusz

Co dwie głowy, to nie jedna!

- Po co nam w ogóle ten kalendarz? – burknął Staś.
- Jak to: po co? – odparła Ala. – Żeby zaznaczać na nim nasze urodziny i... święta, i...
- I może w końcu zapamiętam wszystkie miesiące i dni tygodnia – dodał Piotrek.

Tego dnia w klasie dzieci przygotowywały projekt kalendarza. Pracowały w czterech zespołach. Każdy zespół miał wykonać część projektu, czyli kartę kalendarza z inną porą roku. Grupie, w której szefem był Wojtek, przypadła zima.

– Pamiętajcie – powiedziała pani – uczymy się współpracować. Bez względu na to, co kto robi w zespole, każdy jest ważny.

Cała grupa Wojtka pracowała zgodnie. No, prawie cała. Bo Stasiowi stale się coś nie podobało.

– Tu będą dni od jeden do trzydzieści jeden – zaproponowała Nela. – W tym miejscu miesiące, a tam dni tygodnia.

- Akurat tutaj te miesiące? – spytał Staś.
- A nie? – zdziwiła się Nela. – To gdzie byś chciał?
- Nie wiem... – marudził Staś. – Nigdzie...
- Przecież gdzieś muszą być – tłumaczył Wojtek.
- A tu co będzie? – Staś pokazał duże puste miejsce.
- Ja tu namaluję zimę! – zawołał Piotrek. – I naszą grupę, jak jeździmy na nartach.
- Superpomysł! – ucieszyła się Ala.
- Ale ja nie umiem jeździć na nartach – mruknął Staś. – Tylko na łyżwach.
- No, dobra – zgodził się Piotrek. – To ty będziesz na łyżwach.

Dzieci zabrały się do wycinania, malowania i przyklejania. Przygotowywały też karteczki z ważnymi wydarzeniami do przypinania na kalendarzu. W zimie, oprócz urodzin kilku osób z klasy, przypadały Boże Narodzenie, Nowy Rok i Trzech Króli.

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: Nad jakim projektem pracowały dzieci? W jaki sposób miały realizować zadanie? Co przygotowywała każda grupa?
2. Jak wyglądała współpraca dzieci w grupie, której szefem został Wojtek?
3. Dlaczego dzieci z grupy nie chciały zaprosić Stasia na spotkanie w świetlicy? Jak oceniasz to zachowanie? Jak powinien postąpić Wojtek? Dlaczego?

Gdy skończyła się ostatnia lekcja, projekt był gotowy. Staś szybko wybiegł z klasy. Piotrek trzymał jeszcze pędzel z czarną farbą, którą wymalował bałwanowi guziki. Nagle z pędzla spadła na kalendarz czarna kropla w sam środek białej zimy.

– O nie! – wykrzyknął Piotrek.

– Zetrzyj to! Szybko! – zawołała Ala.

Piotrek przejechał ręką i... rozmazał na kartce wielką ciemną plamę.

– O nie! – powtórzył, załamany. – Co my zrobimy?

– Trzeba się zastanowić – powiedziała Nela. – Może chodźmy z tym do świetlicy.

– Dobra – zgodził się Wojtek. – Zawołam Stasia.

– Po co? – odezwała się Ala. – On bez przerwy narzeka.

– Właśnie – przytaknął Piotrek.

Wojtek zawahał się. Pozostali nie chcieli pracować ze Stasiem. Mieli problem z czarną plamą, a tu jeszcze byłby problem ze Stasiowym marudzeniem. Ale pani mówiła, że każdy w grupie jest ważny. No i Stasiowi byłoby przykro, gdyby mu nie powiedzieli.

4. Porozmawiajcie w klasie o tym, czy dobra współpraca jest ważna. Poszukajcie przykładów zgodnej współpracy i jej efektów.
5. Posłuchajcie dwóch możliwych zakończeń tej historii, które znajdują się na stronie 120. Jakie konsekwencje miała każda z decyzji Wojtka, szefa grupy?
6. Zastanówcie się i opowiedzcie, jak wy pracujecie w grupach. Co wam pomaga, a co przeszkadza w dobrej organizacji współpracy? Jak rozwiązujecie konflikty?

Hej! W tym tygodniu waszym tematem przewodnim jest zegar.

Będziecie wykonywać różne zadania samodzielnie oraz w grupach. Wykorzystacie wiedzę z języka polskiego, matematyki, przyrody, techniki i plastyki!

Zbudujecie model zegara, który pomoże wam w obliczeniach zegarowych. Wiele ze zdobytych umiejętności przyda wam się na całe życie!

Zegar to przyrząd służący do mierzenia czasu. Zegarów używano już od najdawniejszych czasów. Ludzie obserwowali słońce i budowali różne przyrządy. Tak powstały:

zegar słoneczny

klepsydra

zegar ogniowy

Później wymyślono **zegary mechaniczne**. Żeby one działały, trzeba było je nakręcać, czyli naciągać znajdującą się w nich sprężynę. Takie zegary miały już tarcze, na których wskazówka pokazywała czas. Były duże, dlatego umieszczano je na wieżach kościelnych lub ratuszowych.

1. Zastanówcie się w parach, jakie pytania dotyczące zegarów was interesują. Gdzie możecie szukać na nie odpowiedzi?
2. Zapoznajcie się z historią zegara. Podzielcie się na grupy. Znajdźcie podobieństwa i różnice między poszczególnymi zegarami. Jakie są zalety, a jakie – wady tych zegarów? Co można by w nich zmienić?

zegarek kieszonkowy
z dewizką

zegar kurantowy

Z czasem zaczęto konstruować coraz mniejsze zegary domowe, które można już było przenosić.

Zegarki na rękę pojawiły się dopiero około stu lat temu. Początkowo także były nakręcane, a obecnie działają na baterie.

zegarek tarczowy

smartwatch

Smartwatch (czytaj: smartłocz) nie tylko pokazuje czas, lecz także ma wiele innych funkcji.

Najnowocześniejszy i najdokładniejszy jest **zegar atomowy**. Spóźnia się zaledwie 1 sekundę w ciągu trzystu lat.

3. Czy wiesz, jak działa smartwatch? Wymień funkcje, które oprócz pokazywania czasu może mieć smartwatch.
4. Zaobserwujcie, jak działa zegar słoneczny. W słoneczny dzień o pełnej godzinie wbijcie patyk w ziemię i połóżcie kamyczek w miejscu, gdzie pada cień patyka. W czasie waszego pobytu w szkole co godzinę zaznaczajcie cień patyka kolejnymi kamieniami.

2. Dlaczego kukutka mieszka w zegarze?

Zenek

z Z

z Z

zegar

ze gar

z e g a r

zegar kieszonkowy

zegar kominkowy

zegarek z łańcuszkiem

zegar wahadłowy

zegar z kukiełką

zegar słoneczny

koza zakaz zamek zapach
wizja wąwóz zabawa walizka

Zenek ma nowy zegarek.
Ten zegarek ma wskazówki.
Zenek coraz lepiej się na nim
zna. To nie takie trudne!

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Dokąd wybrał się Zenek z rodzicami? Powiedz, czy był to prawdziwy spacer.

zebra

lizak

wóz

Zenek wybrał się z rodzicami na wirtualny spacer po Muzeum Zegarów. Oglądali różne rodzaje czasomierzy.

Chłopcu bardzo spodobał się zegarek z dewizką, czyli łańcuszkiem. Przypinano go do ubrania. Zenka zaciekał też zegar z kukułką. O pełnych godzinach ze specjalnych drzwiczek wyskakuje z niego figurka kukułki. Zegar wybija wtedy dźwięki podobne do wołania tego ptaka.

3. Jakie zegary Zenek oglądał w muzeum? Które najbardziej mu się podobały?
4. Wyjaśnij, jak wygląda i jak działa zegar z kukułką.
5. Porozmawiajcie o tym, czym mogą zostać zastąpione w przyszłości współczesne zegary.

Jak zrobić model zegara?

Pomysł: Zanim przystąpicie do pracy, w grupach wymieńcie się pomysłami. Ustalcie, jaki model zegara chcecie wykonać, co wam będzie do tego potrzebne i jak równomiernie rozmieścicie cyfry na tarczy. Możecie skorzystać z podanej propozycji.

Materiały:

blok techniczny

kredki

nożyczki

pinezka

korek od butelki

Wykonanie:

Teraz niech każdy z was samodzielnie ozdobi swój zegar, który będzie pomocą w nauce odczytywania godzin.

Sprawdzenie:

Na koniec sprawdźcie, czy zegar działa, oraz wprowadźcie potrzebne poprawki.

3. Czym zajmuje się zegarmistrz?

W pracowni zegarmistrza Jana Tempusa nieustannie tyka, cyka, dzwoni, bije i kuka. Na zepsutych zegarach czas wydaje się stać w miejscu. A przecież czas nie czeka, czas ucieka! A czasami nawet czas nas goni!

czas ucieka

złodziej czasu

czas to pieniądze

Zegarmistrz zajmuje się naprawą zegarów i zegarków. Czyści je i nakręca, wymienia w nich baterie. Narzędzia zegarmistrza to między innymi: lupa, klucz do otwierania zegarków, wkrętaki, przyrząd do skracania pasków, pęseta.

1. Posłuchaj tekstu. Co dzieje się w pracowni zegarmistrza Jana Tempusa?
2. Wytłumacz znaczenie przysłów i powiedzeń związanych z czasem. Czy znasz jeszcze inne? Jakie?
3. Powiedz, czym zajmuje się zegarmistrz. Jak myślisz, czy do naprawy zegarka na rękę i zegara na wieży zegarmistrz może używać tych samych narzędzi? Dlaczego?

Najwyższa pora, żeby nauczyć się kontrolowania czasu. Pomogą wam w tym wykonane modele zegarów. Możecie przesuwając na nich wskazówki i ustawiać dowolne godziny.

Przed wami wyzwanie, żeby konsekwentnie ćwiczyć odczytywanie godzin na zegarze.

1. Codziennie w klasie odczytujcie godziny rozpoczęcia lub zakończenia lekcji.
2. Niech każde z was przygotuje godzinowy plan wybranego dnia. Zapiszcie zajęcia, które was czekają, i odpowiednie godziny. Przy każdej godzinie narysujcie tarczę zegara, na której wskazówki pokazują właściwy czas.

1. Ćwicz odczytywanie godzin na swoim modelu zegara.
2. Porównajcie w parach wasze godzinowe plany dnia. Porozmawiajcie o tym, czy one się różnią i z czego to wynika. Kiedy wyglądają tak samo?

Zegar biologiczny w przyrodzie

Zegar biologiczny to „wewnętrzny czasomierz” wszystkich żyjących organizmów: roślin, zwierząt i ludzi. Jest związany z rytmem dnia i nocy, zmianami pór roku, fazami Księżyca. Ten „zegar” podpowiada, kiedy jest czas na aktywność, a kiedy – na odpoczynek lub sen.

Dzięki niemu na wiosnę rośliny budzą się do życia, u zwierząt rodzą się młode.

Latem wszystko rośnie i dojrzewa, a jesienią przygotowuje się do zimowego odpoczynku.

Tak samo jak przyroda człowiek także przechodzi kolejne przemiany. Rodzi się, dojrzewa, staje się dorosły, starzeje się.

Czas na poradę!

Każdy z nas ma także swój rytm dnia. O określonych godzinach wstaje, je posiłki, uczy się lub pracuje, odpoczywa, kładzie się spać. Staraj się żyć zgodnie ze swoim rytmem dnia. Od tego zależą twoje zdrowie, energia i zdolność do nauki.

1. Posłuchaj opowiadania „Rano czy wieczorem?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronie 123. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Dlaczego dobrze działający zegar biologiczny jest taki ważny? Na co ma on wpływ w ciągu doby, roku i czasu życia człowieka?
3. Zastanówcie się wspólnie, co to znaczy, gdy mówi się o kimś, że jest **skowronkiem** lub **sową**. Które określenie pasuje do ciebie?
4. Obserwuj siebie. Poznaj własny zegar biologiczny i staraj się, żeby się nie zepsuł.

4. Czy współpraca się opłaca?

Cześć! Pora na podsumowanie wiadomości o zegarze.

Dzisiaj zaprezentujecie efekty waszej wspólnej pracy. Przekonacie się też, co zapamiętaliście i czego nauczyliście się w tym tygodniu.

smartwatch

zegar słoneczny

zegarek tarczowy

zegar wahadłowy

klepsydra

zegar atomowy

zegarek elektroniczny

zegarek z dewizką

1. Podzielcie się na grupy. Na karteczkach zapiszcie podane nazwy zegarów. Ułóżcie te nazwy w odpowiedniej kolejności – zgodnie z historią zegara. Następnie naklejcie je na dużym kartonie z napisem **Historia zegara**. Obok każdej nazwy narysujcie lub namalujcie dany zegar. Zaprezentujcie efekty waszej pracy w klasie.

2. Jak układała wam się współpraca w grupach podczas wykonywania różnych zadań? Czego się dowiedzieliście o sobie nawzajem? Z czym mieliście trudności? W jaki sposób możecie polepszyć wspólną pracę w przyszłości?

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Która godzina?

1. W kuchni na stole gotowe śniadanie,
słońce już weszło i dzień się zaczyna.
A ja zadaję ci pytanie:
która to może być godzina?

Ref.: Popatrz na zegar, posłuchaj, jak bije,
i wnet się odpowiedź przed tobą odkryje.
Tik-tak, tik-tak, tik-tak, tik-tak.
Bim-bam, bim-bam, bim-bam-bom.

2. Lena zrobiła już wszystkie zadania,
może z kolegą iść teraz do kina.
A ja powracam do pytania:
która to może być godzina?

Ref.: Popatrz na zegar, posłuchaj, jak bije,
i wnet się odpowiedź przed tobą odkryje.
Tik-tak, tik-tak, tik-tak, tik-tak.
Bim-bam-bom, bom.

3. Księżyc i gwiazdy już świecą na niebie,
do snu się kładzie zmęczona rodzina.
A ja jak zwykle pytam ciebie:
która to może być godzina?

Ref.: Popatrz na zegar, posłuchaj, jak bije,
i wnet się odpowiedź przed tobą odkryje.
Tik-tak, tik-tak, tik-tak, tik-tak.
Bim-bam, bim-bam, bim-bam, bim-bam-bom, bom.

TIK-TAK

TIK-TAK

TIK-TAK

1. Każda zwrotka piosenki opisuje sytuację, jaka zdarza się w ciągu dnia o innej porze. Zaproponuj, która wtedy może być godzina. Następnie posłuchaj nagrania piosenki odtwarzanej przez nauczyciela i policz uderzenia zegara w refrenach.
2. W parach znajdźcie dwa przedmioty, których będziecie używać, żeby naśladować dźwięki zegara. Pierwszy z przedmiotów posłuży do przedstawienia tykania, a drugi – do naśladowania bicia zegara. Zagrajcie na tych przedmiotach w refrenach piosenki.
3. Przejdź się po sali w rytmie tykania zegara. Kłaśnij przy każdym kroku lewą nogą.

Ciekawe rośliny i zwierzęta

1.

Co to jest
motylarnia?

Ha, ha, ha! Leno,
to gąsienica.
Niedługo zamieni się
w pięknego motyla.

O rety!
Co to za dziwny
stwór?

1. Jakie znasz ciekawe rośliny i zwierzęta? Dlaczego według ciebie są one interesujące?
2. Porozmawiajcie w parach o tym, co wiecie o życiu motyla. Czy ma on przez całe życie taką samą postać?
3. Wyjaśnij, co to są **rośliny egzotyczne**.

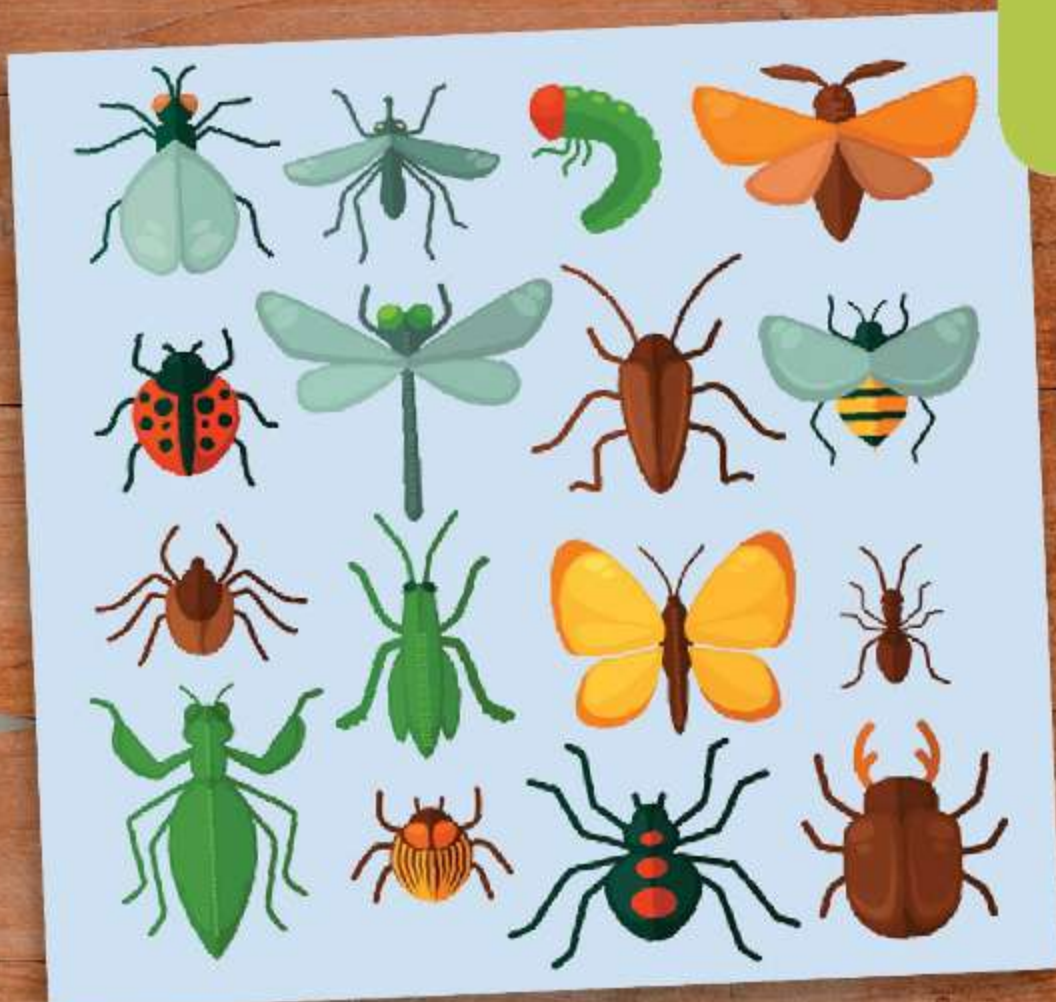
2.

Dlaczego ćma
leci do światła?

3.

Jak powstaje
motyl?

4.

Jak wyhodować
palmę
w doniczce?

4. Podaj nazwy roślin, które można hodować w domu.

5. Przed szkołą lub przed domem poobserwuj ciekawą roślinę lub interesujące zwierzę, na przykład owada. Przyjrzyj się dokładnie, jak wyglądają ta roślina lub to zwierzę. Opowiedz w klasie, co zauważyłaś / zauważyłeś.

Marcin Przewoźniak

Kolorowy dzień

Przez całą drogę dzieciaki z 1b zastanawiały się, jaka będzie ta motylarnia. Pani musiała je uciszać, ponieważ dyskusja rozbrzmiewała na cały autobus. Aśka była ciekawa, czy owady będą jej siadać na nosie i na włosach, a Krzysiek żartował, że wszyscy dostaną lody o smaku motyli. Na koniec Natasza zaczęła pisać, że „boi się ćmów”, więc zaraz niektórzy zaczęli poprawiać, że nie mówi się „ćmów” tylko „ciem”.

Tymczasem w motylarni było gorąco, duszno i bardzo kolorowo.

– U nas zawsze jest ponad 25 stopni i wilgotno. Motyle uwielbiają tropikalne powietrze – objaśniał przewodnik, pan Jerzy.

Duże i małe, bajecznie kolorowe owady świetnie się tu czuły. Niektóre przysiadły na kolorowych spinkach we włosach dziewczynek. Zaraz odlatywały w kierunku kwiatów.

– Pamiętajcie, motyli nie wolno dotykać. Kolorowy pyłek na ich skrzydłach to maleńkie łuseczki. Łatwo je zetrzeć i zrobić owadowi krzywdę – upominał dzieci z klasy pan Jerzy.

– Widzicie, jak piją nektar? Mają długie trąbki, którymi sięgają w głąb kwiatów – mówiła i pokazywała pani.

– Szkoda, że na nich nie trąbią! – zawołał Bartek.

– A po co im te długie czułki? – pytała Karolina.

Pan Jerzy wyjaśnił, że czułki służą motylom do wąchania i do sprawdzania terenu.

– Ojej, a co to jest? – To głos Patrycji. Co też ona zobaczyła?

Dzieciaki przykleiły nosy do szyby. W akwarium bez wody pęzały po liściach dwie ogromniaste kolorowe gąsienice.

Jedna była gruba, zielona i łysa, z ogonkiem i białą-niebieskimi paseczkami, a druga – kolorowa, porośnięta długimi ostrymi włosami.

Wyglądała jak żywy kaktus.

1. Posłuchaj opowiadania i powiedz, dokąd wybrały się na wycieczkę dzieci z klasy 1b. Co ciekawego tam zobaczyły? W jakie miejsce trafiły na koniec?
2. Który fragment opowiadania najbardziej ci się spodobał? Który – cię rozbawił, a który – zaskoczył?
3. Czego można się dowiedzieć z tekstu o motylach, a czego – o papugach?

– Ten zielony grubas zmieni się w ćmę trupią główkę. A szalony kaktus to kuprówka. Przeobrazi się w białego, niepozornego motylka.

– Jak to: „przeobrazi się”!? – Wszyscy byli zaskoczeni.

Pan Jerzy długo tłumaczył, że najedzona gąsienica znajduje sobie bezpieczne miejsce, oplata się śluzem, buduje pancerzyk i w jego wnętrzu przemienia się powoli w motyla.

– Ciekawe, czy ona już wie, że wyrosną jej skrzydła i będzie najpiękniejszym elfem na świecie? – zastanawiała się na głos Patrycja.

– Co się tam tak drze? – spytał nagle Krzysiek.

Okazało się, że za ścianą jest papugarnia i właśnie nadeszła pora karmienia papug.

– Kto chce pomóc robić ptasie szaszłyki?! – zawołał pan Jerzy i oczywiście wszyscy się zgłosili do nabijania na patyczki kawałków jabłek, arbużów, dyń, winogron, marchewek, papryki i bananów.

– Czy papugi można nauczyć mówić? – dopytywały się dzieci, oczarowane towarzystwem świszczących i skrzeczących krzywodziobów.

– Niektóre gatunki można. Natomiast jednego nauczyć ich się nie da: porządku! – śmiał się przewodnik, pokazując bałagan w klatkach i wokół nich.

Gdy dzieci dowiedziały się, że ptakom można przynosić prezenty z warzyw i owoców, zapanował ogromny gwar.

– Ja przyniosę arbuza! A ja dwa kilo marchewki! A ja siatkę kukurydzy! A ja koszyk bananów! – wołali wszyscy jeden przez drugiego, podając coraz to dziwniejsze pomysły.

– To za dużo! Tyle to jedzą strusie, a nie papugi – śmiał się pan Jerzy.

– Strrrucie! Strrrucie! – wrzasnęła zielona lokatorka dużej klatki.

Ależ to była fajna wycieczka!

4. Jeśli byłeś / byłaś kiedyś w motylarni, papugarni lub palmiarni, to podziel się z klasą swoimi wrażeniami. Jeśli nie, to powiedz, które z tych miejsc wydaje ci się najbardziej interesujące.

5. Zastanówcie się wspólnie, w jaki sposób i gdzie można sprawdzić, które formy wyrazu **ćma** są poprawne.

6. Dowiedzcie się, w jaki sposób można chronić zagrożone gatunki zwierząt i roślin.

2. Dlaczego ćma leci do światła?

ć Ć

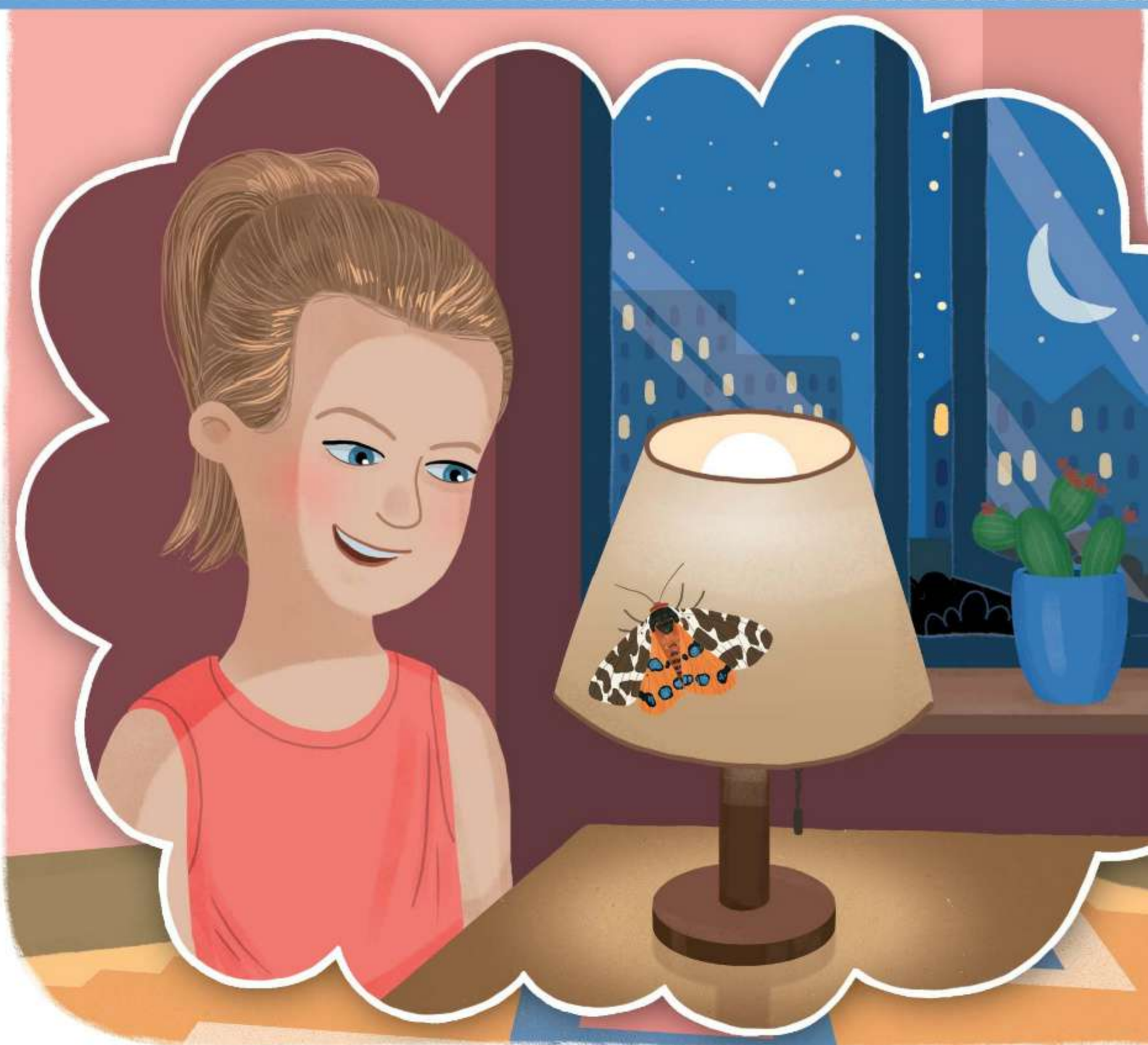
ć Ć

ćma

ćma

ć m a

nić iść spać dać pięć złość
miłość kapeć paznokieć

Ania ogląda film o ćmach.
Ćmy to nocne motyle.

Mogą mieć brązowy kolor,
kropki i inne wzory.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Przeczytaj wyrazy. Przepisz do zeszytu wyrazy z literą ć.

wiadomość łokieć prośba pamięć środa

ćwikła

liść

paproć

Latem do pokoju Ani wleciała ćma. Usiadła na zapalonej lampce. Ania przez chwilę obserwowała owada. Potem szybko zgasiła światło. Bała się, że ćma się poparzy.

Wtedy od razu ćma poleciała w stronę ulicznej latarni.

Dlaczego ćma leci do światła? Ćma określa swoje położenie względem najjaśniejszego punktu na niebie. Myli światło lampy ze światłem księżyca.

3. Ułóż kilka pytań do tekstów i ilustracji.

4. Poszukaj różnych zdjęć i rysunków przedstawiających ćmę. Przyjrzyj się uważnie, jakie wzory ma ćma na swoich skrzydłach. Weź czarną kartkę i narysuj na niej białą kredką ćmę. Wykonaj na jej skrzydłach piękne, wymyślone przez siebie wzory.

Gra muzyka!

Popatrz na zdjęcie tej niezwykłej ćmy.

Co ci przypomina wzór na jej tułowiu? Nic dziwnego, że popularna nazwa tej ćmy to **trupia główka**. Ćma trupia główka jest jedynym motylem, który potrafi wydawać dźwięki! Do tego celu używa ssawki, nazywanej też trąbką.

Trąbka to również instrument muzyczny.

trąbka ćmy

trąbka – instrument muzyczny

← powietrze

Trąbka jest zbudowana z blachy. Z jednej strony instrumentu trębacz wdmuchuje powietrze, które przepływa przez całą blaszaną rurkę i wydostaje się z drugiej strony. Ten koniec trąbki jest rozszerzony.

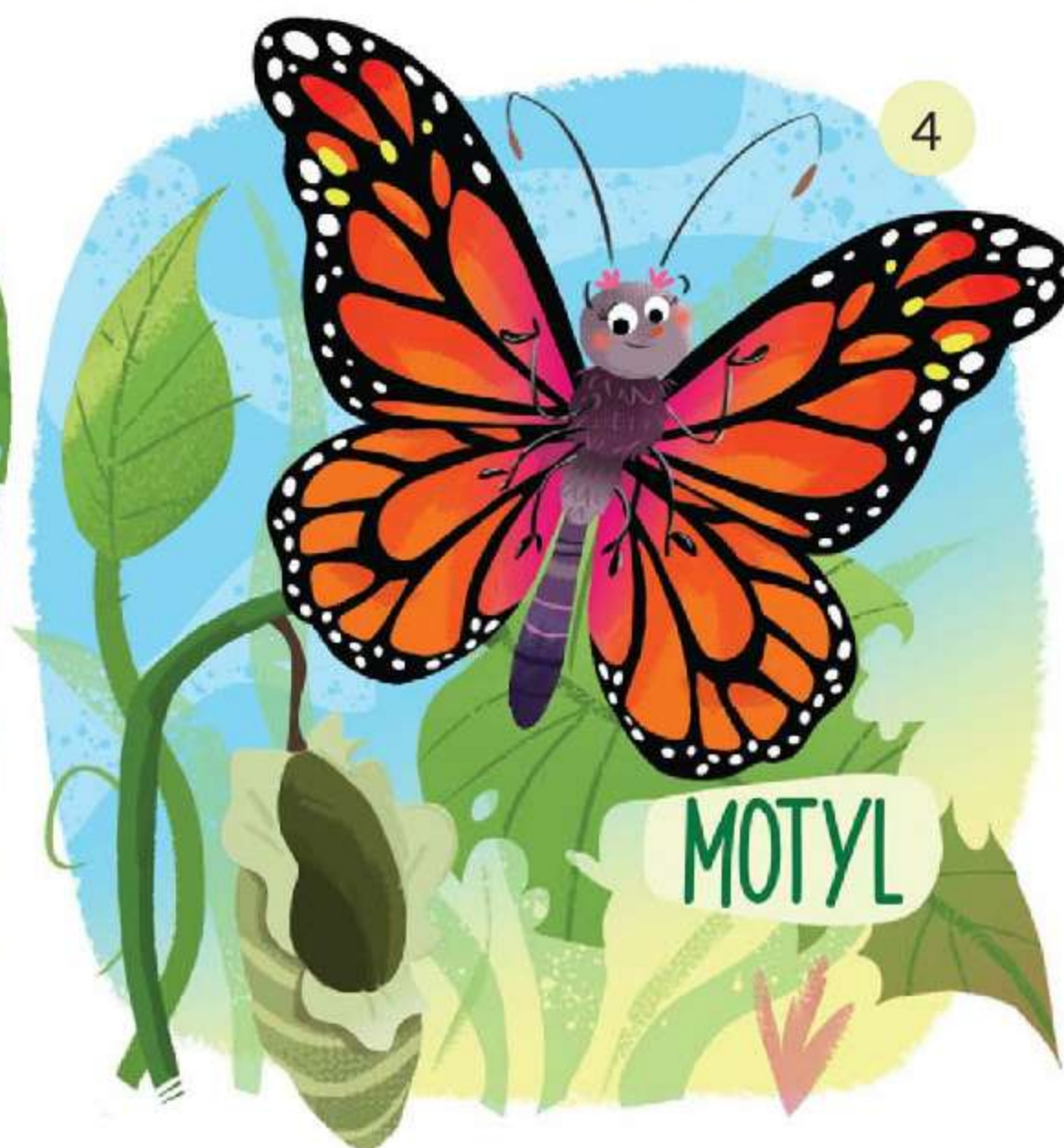
Tra ta ta! –
kto tak gra?
Czy to trębacz?
Czy to ćma?

1. Posłuchaj nagrań odtwarzanych przez nauczyciela: dźwięku, jaki wydaje na swojej trąbce ćma trupia główka, oraz dźwięku trąbki – instrumentu muzycznego. Następnie zwiń dłonie w trąbkę i naśladuj głosem jeden z tych dźwięków.
2. Przyjrzyj się kropkom narysowanym obok wierszyka. Każda kropka oznacza jedną sylabę. Następnie posłuchaj nagrania wierszyka odtwarzanego przez nauczyciela. Podczas słuchania przesuwaj palec od kropki do kropki w rytmie wypowiedzianych sylab.
3. Wyrecytuj wierszyk razem z nagraniem. W części nagrania, kiedy słyszysz sam rytm, stukaj odpowiednio palcem w ławkę.

3. Jak powstaje motyl?

1. Obejrzyj historyjkę obrazkową. Opowiedz, jak powstaje motyl. Wykorzystaj wyrazy zapisane na obrazkach.
2. Jeśli potrafisz, to przeczytaj wyrazy. Powiedz, które mogą być określeniami motyla.

zwiewny ciężki kolorowy lekki puszysty

3. Podaj własne określenia motyla rozpoczynające się pierwszą literą twojego imienia lub twojego nazwiska.

Ciekawe owady

Na świecie istnieją miliony gatunków owadów. Owady żyją na lądzie i w wodzie. Należą do nich między innymi motyle, chrząszcze, pszczoły, osy i mrówki, a także muchy i komary.

Motyle

rusałka pawik –
motyl dzienny

zawijak powojowiec –
motyl nocny (ćma)

Ćmy mają odwłok pokryty owłosieniem. Dzięki temu dłużej zachowują ciepło, nagromadzone w ciągu dnia. Motyle dzienne muszą się rano rozgrzać. Dlatego można je zobaczyć na łące, gdy siedzą na roślinach, skierowane ku słońcu.

1. Gdzie mogą mieszkać owady?
2. Wymień owady pokazane na zdjęciach. Jakie znasz jeszcze inne gatunki owadów?
3. Na ile części jest podzielone ciało owada? Ile ma on odnóży, a ile – czułków?
4. Porównaj zdjęcia motyla i ćmy. Powiedz, w czym te owady są do siebie podobne, a czym się różnią.

Chrząszcze

Te owady jest łatwo rozpoznać. Mają one, tak jak motyle, sześć odnóży, parę czułków, cztery skrzydła oraz dodatkowo mocne żuwaczki i twardy pancerz.

Wita was **chrabąszcz majowy**. Latam w majowe wieczory i noc. Moje duże i wypukłe oczy pozwalają mi widzieć w ciemności.

To ja, **biedronka siedmiokropka**. Nazywają mnie też **bożą krówką**. Jestem pożyteczna, bo zjadam mszyce – szkodniki roślin.

Jestem **słonik żółodziowiec**. To ja wygryzam dziurki w żółdziach, żeby złożyć tam jaja.

Jestem największym chrząszczem w Polsce. Nazywają mnie **jelonek rogacz**, bo mam żuwaczki podobne do rogów jelenia. Walczę nimi z innymi samcami.

ś ciekawego

Patyczaki to owady przypominające gałązki. Na wolności żyją w Azji i Australii. Patyczaki rogate można hodować. Wystarczy terrarium z warstwą torfu, patykami i lampą. Pożywienie tych owadów to zielone liście lub sałata.

5. Po czym rozpoznasz chrząszcza? Jak myślisz, do czego służą mu żuwaczki, a do czego służy pancerz?
6. Wybierz jednego z zaprezentowanych chrząszczy i o nim opowiedz.
7. Co to są patyczaki? Czy mogą żyć w Polsce? Co jest potrzebne do ich hodowli?

4. Jak wyhodować palmę w doniczce?

Maciek

ci Ci

ci Ci

ciocia

cio cia

ci o ci a

ciąć ciasny ciało ciele ciarki
bracia ciupaga cierpliwy

Maciek lubi daktyle. Te słodkie
owoce mają w środku pestkę.
U cioci chłopiec ogląda
wyhodowaną palmę daktylową.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Powiedz, jakie rośliny hodzi w domu ciocia Maćka.
3. Opowiedz o roślinach, które rosną w twoim domu lub ogrodzie. Kto o nie dba? W jaki sposób?

ciastka

bocian

kapcie

Ciocia Maćka hoduje w domu egzotyczne rośliny. Ma drzewko pomarańczowe, cytrynowe i dużo kaktusów. Z pestki daktyla ciocia wyhodowała drzewko. Przez dwa dni moczyła pestkę w ciepłej wodzie. Później włożyła pestkę do specjalnej ziemi dla palm. Doniczkę przykryła folią, postawiła na słonecznym parapecie i podlewała. Palma daktylowa wymaga ciepła i wilgoci.

4. Na podstawie tekstu i ilustracji opowiedz, jak można wyhodować palmę daktylową. Spróbuj założyć taką hodowlę.

5. Wykorzystaj różne materiały i stwórz swój egzotyczny kwiat. Opowiedz o nim koleżankom i kolegom. Gdzie można go spotkać? Czy ma on jakieś szczególne właściwości?

Miłośnicy koni

1.

Czy z koniem
można
nawiązać więź?

Leno, nie uwierzysz!
Lada dzień zobaczę
nowo narodzonego
żrebaka.

2.

Kiedy rodzą się
żrebaki?

1. Jak myślisz, kiedy rodzi się najczęściej młodych zwierząt? Dlaczego?
2. Czy miałas / miałeś kiedyś kontakt z prawdziwymi końmi? Gdzie to było? Opowiedz o tym w klasie.
3. Obejrzyj obraz. Jak ci się on podoba? Co jest na nim pokazane?

Juliusz Kossak
„Stadnina na łące”

3.

Jak się nazywają
młode zwierzęta?

Ale ci zazdroszczę!
Przyślij mi chociaż
jego zdjęcie.

4.

Czy koń je
na śniadanie
musli?

4. Dowiedz się, co to jest **hipoterapia**.

5. Podaj nazwy dorosłych zwierząt i ich dzieci, na przykład: **kura – kogut – kurczę**.

 6. Zamknij oczy i wyobraź sobie konie pasące się na łące. Jak one wyglądają?

Jak się zachowują? Co się dzieje dalej? Wymyśl historyjkę, w której występują te konie.

Melania Kapelusz

Aria z Bemolem

Maja trzy razy w tygodniu jeździła konno, zwykle na Aarii. Aria była gniado umaszczona – brązoworuda z czarną grzywą i czarnym ogonem. Dziewczynka przychodziła do stajni co najmniej godzinę przed treningiem, aby ulubioną klacz dokładnie wyczyścić, wygłaskać i osiodłać. Również po jeździe poświęcała jej więcej czasu niż inne dzieci pozostałym koniom. I zawsze przynosiła Aarii marchewki, jabłka lub buraki. Klacz z daleka rozpoznawała Maję i przybiegała, gdy dziewczynka szła po nią na pastwisko.

Aria była bardzo młoda i musiała się jeszcze wiele nauczyć. Robiła jednak szybkie postępy. Kiedy instruktorka powiedziała, że Maja może startować na Aarii w czerwcowych zawodach, dziewczynka była zachwycona. Opowiedziała o tym w klasie, a dzieci obiecały, że będą trzymać kciuki za jej wygraną.

Jakiś czas potem Maja przyszła do szkoły bardzo smutna.

- Aria okulała – powiedziała do Joasi.
- Ojej! I nie weźmiesz udziału w zawodach?
- Wezmę. – Maja wzruszyła ramionami. – Na Bemolu.
- Nie cieszysz się, bo nie jest dobry?
- Bemol jest świetny. To koń profesor.
- Koń profesor? – zdziwiła się Joasia.
- Tak się mówi – tłumaczyła Maja. – Jest już starszy i wszystko potrafi. Wygrał wiele konkursów. Ale szkoda mi Aarii.

Kontuzja nie była poważna. Minęło kilka miesięcy i klacz wróciła do treningów. Jednak do zawodów pozostały tylko cztery tygodnie. Podczas ćwiczeń Aria lubiła się rozpędzać. Robiła się wtedy nieuważna i zrzucała przeszkody.

- Maju – powiedziała instruktorka. – Wiesz, że możesz wystartować na Bemolu.

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: Jak nazywała się ulubiona klacz Mai? Jak Maja o nią dbała? W jakich zawodach dziewczynka chciała wziąć udział?
2. Co stało się Aarii? Dlaczego Maja zastanawiała się, czy wystartować w zawodach z Aarii?
3. Dowiedz się, co oznaczają słowa: **stęp**, **kłus** i **cwał**. Jak nazywa się zawodnik w wyścigach konnych? Jakie są elementy jego stroju?

On na pewno przejedzie czysto cały parkur*. Niewykluczone, że wygracie.

– Lubię Bemola – odparła dziewczynka. – Ale uwielbiam Arię.

– Rozumiem. Jednak jeśli pojedziesz na Arii, zdecydowanie większe szanse na zwycięstwo będzie miała Dorota ze Stajni na Zielonej. Zastanów się.

Maja poszła do boksu, w którym stała jej ukochana klacz.

– Co ja mam zrobić, koniku? – powiedziała. – Tak bardzo chciałabym cię zabrać na zawody, lecz ty pewnie strącisz jakąś przeszkodę. Przez tę kontuzję nie miałyśmy czasu razem trenować. Wiem, że to nie twoja wina. Ale marzę o tym, aby wygrać.

* parkur – plac, na którym odbywają się konkurencje jeździeckie

4. Z którym koniem powinna wystartować w zawodach Maja: z Arią czy z Bemolem? Zastanówcie się w grupach i przedstawcie wasze propozycje dalszego ciągu opowiadania. Które zakończenie podobało wam się najbardziej? Dlaczego?

5. Postępuj dwóć możliwych zakończeń tej historii, które znajdują się na stronie 121. Jakie konsekwencje miała każda z decyzji podjętych przez Maję?

6. Dowiedzcie się, jak wyglądają zawody jeździeckie.

ź Ż

ź Ż

źrebak

źre bak

ź r e b a k

źle weź późno groźba żrenica
Rok temu kolega Tymka –
Ignacy – dostał źrebaka.
Nazwał go Piorun. To wesoły
konik. Ignacy pomaga w opiece
nad nim. Karmi go i poi.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Jakich nowych wiadomości dostarczyły ci te teksty?
3. Opowiedz, co widzisz na ilustracji. Jak wygląda stajnia?

źródło

woźny

gałąź

Ostatnio w gospodarstwie taty Ignacego urodził się źrebak. Wszyscy czekali na to prawie rok. Chłopiec zadzwonił do Tymka z tą radosną nowiną. Piorun będzie miał teraz towarzysza do zabaw na łące.

Klaczę źrebią się zwykle wiosną, kiedy robi się ciepło. Najczęściej klacz rodzi jedno źrebię. Źrebięta to nie tylko konie. Nazywa się tak również małe osły i zebry.

4. Co to znaczy **ożrebić się**? Jakie zwierzęta mogą się ożrebić?

5. Wymyśl pięć pytań, na które odpowiedź brzmi: **koń**.

 6. Narysuj na kartce z bloku źrebaka. Dorysuj, co może znajdować się wokół niego. Gdy skończycie swoje prace, opowiedzcie sobie nawzajem o waszych źrebakach.

Radostaw Ragan

Przedszkole pani gęsi

W pięknej zagrodzie, tuż przy stodole
Gaska prowadzi wiejskie przedszkole.
„Trwają zapisy, drogie zwierzęta!
Niech każdy rodzic dziś zapamięta.
Mamy już dzieci gromadkę liczną,
Wesołą, zdrową, skoczną i śliczną.
Tylko kilkoro z nich wam wyliczę:
Jest z nami koźle, pisklę indycze,
Żrebię i szczenię, kocię i cielę.
I doczłapało kurczę w niedzielę”.

„Zobacz, mamusiu, ach, jak tu ładnie!
Zapisz mnie, proszę!” – powiada jagnię.
„Widzę w przedszkolu kuzynkę Zosię.
Zapisz mnie, tato!” – tak prosi prosię.
Biegnie po chwili do swej kuzynki
I razem skaczą z drewnianej skrzynki.
Perliczka śpiewa, cielę rysuje,
Dzieci się bawią, a gęś pilnuje.
Wesołe nuty lecą nad polem.
Takie to mamy wiejskie przedszkole.

1. Posłuchaj wiersza i powiedz, co cię w nim rozbawiło.
2. Jak wygląda przedszkole pani gęsi? Wymień zwierzęta, które się do niego zapisały. Czego mogą się one w nim nauczyć?
3. Przepisz z wiersza do zeszytu nazwy dorosłych zwierząt i ich młodych.
4. Powiedz, jaką literą kończą się nazwy młodych zwierząt. Jakich innych wyrazów można użyć do nazwania tych zwierząt?

Zwierzęta hodowlane i ich młode

klacz, ogier, źrebię

krowa, byk, cielę

kura, kogut, kurczęta

maciora, knur, prosię

Zwierzętom hodowlanym należy zapewnić: wartościową karmę, stały dostęp do wody, czyste i widne pomieszczenie, które uchroni je przed mrozem, upałem, deszczem i śniegiem, możliwość swobodnego poruszania się. Te warunki muszą być bezpieczne dla zdrowia i życia zwierząt. Zadbane zwierzęta są spokojniejsze i zdrowsze!

1. Posłuchaj opowiadania „Dlaczego Mućka tak muczy?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronie 124. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Jak nazywają się członkowie rodzin zwierząt pokazanych na zdjęciach? Jakie znasz jeszcze inne zwierzęta hodowlane?
3. Jak należy się opiekować zwierzętami hodowlanymi? Dlaczego?
4. Pamiętaj, że każde udomowione zwierzę jest od ciebie zależne. Dbaj o nie! Uzupełniaj mu wodę, regularnie dawaj karmę, utrzymuj czystość w pomieszczeniu, w którym żyje zwierzę. Chodź z nim do weterynarza!

Zuzia

zi Zi

zi Zi

ziarno

ziar no

zi a r n o

wziąć zioła buzia wiezie
zielony łazienka ziemniaki

Od rana jest ziąb. Zuzia się
jednak nie martwi. Zawiezie
do stadniny ziarno dla koni.
Nakarmi sianem źrebaki.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Opowiedz, w czym jest dobra Zuzia. Co lubi robić?
3. Dowiedz się, na kogo mówi się **amazonka**. Czy ten wyraz ma tylko jedno znaczenie?

ziemia

poziomka

bazie

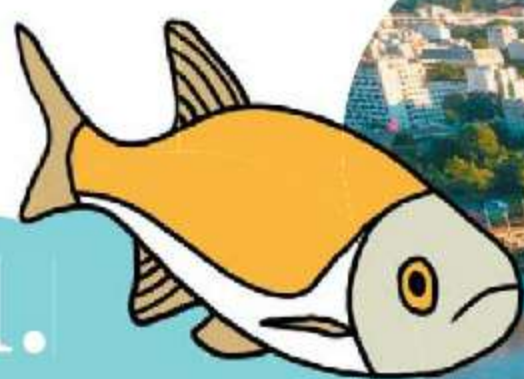
Zuzia to mała amazonka. Świetnie jeździ w siodle. W stadninie uczy się sztuki jeździeckiej i dba o konie. Zuzia bardzo lubi musli. Konie także chętnie jedzą musli. Jednak skład musli dla konia jest inny. Są w nim ziarna różnych zbóż, marchew i owoce. Konie karmione musli są zdrowe, mają lśniąca sierść, dobrze rozwinięte mięśnie i mocne kopyta.

4. Z czego jest zrobione musli dla konia? Dlaczego konie powinny jeść musli?
5. Czy byłeś / byłaś kiedyś w stadninie koni? A może jeździsz konno? Opowiedz o swoich doświadczeniach koleżankom i kolegom z klasy.

Nad rzeką

1.

Jakie pomysły
mają ryby, żaby
i raki?

most Świętokrzyski
w Warszawie

Czy wiesz, jaka
rzeka w Polsce
jest najdłuższa?

Oczywiście!
To Wisła!

2.

Czy żaby są
pożyteczne?

1. Wymień nazwy znanych ci rzek w Polsce lub na świecie.
2. Porozmawiajcie w parach o tym, czym rzeka różni się od morza.
3. Ile brzegów ma rzeka? Czy zawsze tyle samo?
4. Obejrzyj zdjęcia znanych mostów. Który z nich podoba ci się najbardziej? Dlaczego?

3.

Co można robić
nad rzeką?

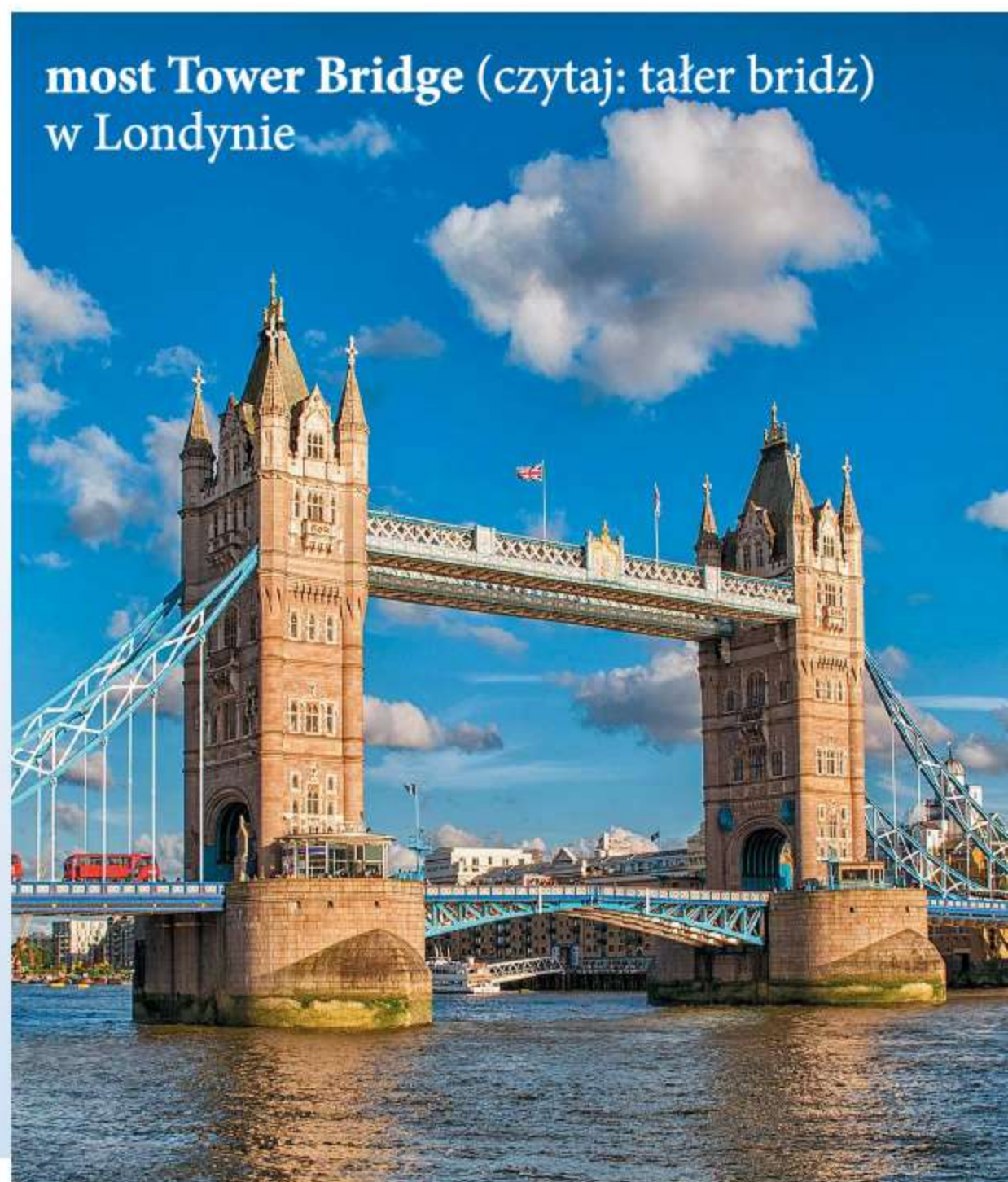
z z
rz rz

4.

Jak przejść
przez rzekę?

most Golden Gate w San Francisco
(czytaj: golden gejt w san fransisko)

most Tower Bridge (czytaj: tałér bridż)
w Londynie

5. Dlaczego ludzie budują mosty? Czy mosty mogą być tylko z metalu i drewna?

6. Jak myślisz, czy wszystkie żaby wyglądają podobnie? Uzasadnij swoje zdanie.

7. Usiądź na dywanie, skrzyżuj nogi, a dłonie połóż na kolanach. Zachowuj się jak żaba, która siedzi nieruchomo i jest uważna – widzi, co się dzieje wokół, ale nie reaguje.

Jan Brzechwa

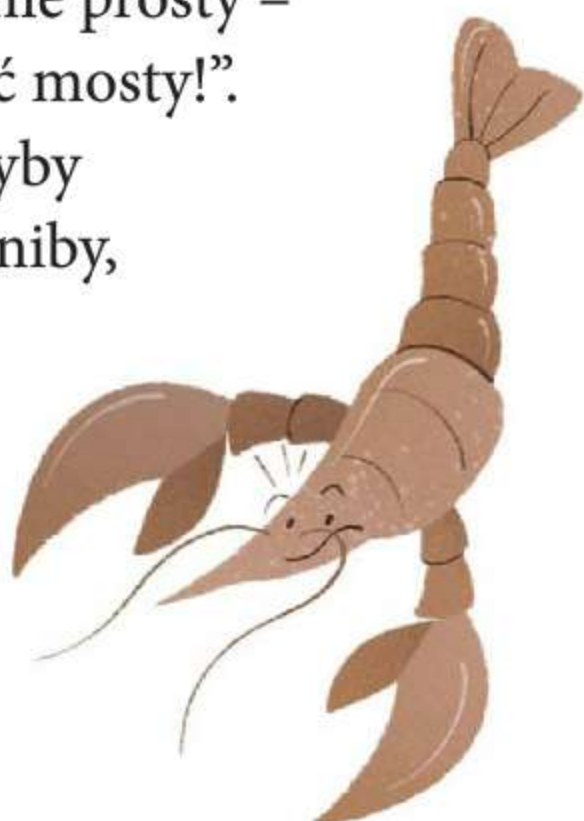
Ryby, żaby i raki

Ryby, żaby i raki
Raz wpadły na pomysł taki,
Żeby opuścić staw, sięść pod drzewem
I zacząć zarabiać śpiewem.
No, ale cóż, kiedy ryby
Śpiewały tylko na niby,
Żaby
Na aby-aby,
A rak
Byle jak.

Karp wydał żałośnie skrzele:
„Słuchajcie mnie, przyjaciele,
Mam sposób zupełnie prosty –
Zacznijmy budować mosty!”
No, ale cóż, kiedy ryby
Budowały tylko na niby,
Żaby
Na aby-aby,
A rak
Byle jak.

Rak tedy rzecze: „Rodacy,
Musimy się wziąć do pracy,
Mam pomysł zupełnie nowy –
Zacznijmy kuć podkowy!”
No, ale cóż, kiedy ryby
Kuły tylko na niby,
Żaby
Na aby-aby,
A rak
Byle jak.

1. Wysłuchaj wiersza. Na jakie pomysły wpadły ryby, żaby i raki? Jak kończyły się ich wszystkie działania? Jak zakończyło się opuszczenie stawu?
2. Dlaczego zwierzętom nie udało się zrealizować żadnego z pomysłów? Czego zabrakło?
3. Zaproponujcie w grupach rady, jakich można by udzielić rybom, żabom i rakom.

Odezwie się więc ropucha:
 „Straszna u nas posucha,
 Coś zrobmy, coś zaróbmy,
 Trochę żywności kupmy!
 Jest sposób, ja wam mówię,
 Zaczniemy szyc obuwie!”
 No, ale cóż, kiedy ryby
 Szyły tylko na niby,
 Żaby
 Na aby-aby,
 A rak
 Byle jak.

Lin wreszcie tak powiada:
 „Czeka nas tu zagłada,
 Opuściliśmy staw przeciw prawu –
 Musimy wrócić do stawu”.
 I poszły. Lecz na ich szkodę
 Ludzie spuścili wodę.
 Ryby w płacz, reszta też, lecz czy łzami
 Zapełni się staw? Zważcie sami,
 Zwłaszcza że przecież ryby
 Płakały tylko na niby,
 Żaby
 Na aby-aby,
 A rak
 Byle jak.

Czas na poradę!

Pamiętaj, żeby zawsze wywiązywać się z podjętych zobowiązań. Inaczej z pewnością poniesiesz tego konsekwencje. Zachowuj się odpowiedzialnie i zawsze solidnie wypełniaj swoje zadania.

4. Jak rozumiesz stwierdzenie, że **trzeba być konsekwentnym w działaniu**? Co jest potrzebne do realizacji pomysłu? Porozmawiajcie o tym w klasie.
5. Konsekwencje jakich zachowań zostały pokazane na zdjęciach? Jakie obowiązki miały poszczególne osoby? Przedstawcie w klasie scenki, które zilustrują te sytuacje.

Żaneta

ż Ż

ż Ż

żaba

ża ba

ż a b a

żaba tygrysia

żaba latająca

żaba deszczowa

goliat płochliwy

atelopus

żaba omszona

nóż ró**ża** wie**ża** żół**ty** pej**zaż**
książ**ka** żon**ki**l żaró**wka**

Ż**a**ba ż**a**bie mó**wi** żar**tem**,
że je**ż** wo**zi** żub**ra** aut**em**.
A ż**uk**, któ**ry** lub**i** kału**że**,
ma też par**asol** w żół**te** ró**że**.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Obejrzyj prezentację pokazaną na ilustracji. Powiedz, czego dowiedziałaś / dowiedziałeś się o żabach. Czy to pożyteczne zwierzęta?

żółw

strażak

wąż

Światowy Dzień Żaby obchodzimy 20 marca. Tego dnia podczas zajęć uczniowie obejrzeli prezentację o różnych żabach na tablicy interaktywnej.

Żanetę zdziwiło, że największa żaba świata – goliat płochliwy – waży ponad trzy kilogramy. Grażynce spodobało się zdjęcie najmniejszej żaby świata. Elżbietę zaskoczyło to, że żaby należy chronić.

Żaby to pożyteczne zwierzęta. Zjadają różne owady.

3. Wymień kilka wyrazów z literą **ż** na początku, w środku lub na końcu.
4. Spróbujcie ułożyć w parach zabawne rymowanki z literą **ż**. Zaprezentujcie je w klasie.
5. Zaprojektuj i wykonaj plakat mówiący o tym, że żaby są pod ochroną.

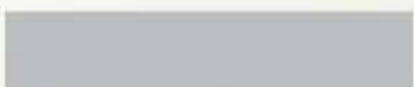
Jerzy

rz Rz

rz Rz

rzeka

rze ka

rz e k a

rzut burza brzoza warzywa

Wiosną nad rzeką można obserwować, jak zmienia się przyroda. Można oddychać świeżym powietrzem, słuchać odgłosów rzeki.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Powiedz, jak można spędzać czas nad rzeką. Jak się to zmienia w różnych porach roku?

rzeźba

orzech

talerz

Jerzy mieszka w Gdańsku. Przez to miasto przepływa Motława. Ta rzeka wpada do Morza Bałtyckiego. Wzdłuż rzeki stoją zabytkowe kamienice i Żuraw.

To najstarszy zachowany dźwig portowy w Europie.

Jerzy z rodziną lubią spacerować nad rzeką. Przyglądają się przepływającym jachtom i łodziom. Przechodzą obrotową kładką dla pieszych na drugą stronę rzeki. Ta kładka wygląda jak wynurzająca się łódź podwodna.

3. Czy przez miejscowość, w której mieszkasz, przepływa jakaś rzeka? Opowiedz, jak ona wygląda. Co można nad nią robić?
4. Znajdź w tekście na tej stronie wszystkie dwuznaki rz.

Rzeka

Rzeka to miejsce życia wielu roślin i zwierząt. Nad jej brzegiem rosną drzewa i gęste trzciny. Mieszkają tu ptaki, jak rybitwy czy czaple, a także żaby, ropuchy, żółwie błotne i zaskrońce. W rzece żyją różne gatunki ryb i roślin.

Najdłuższą rzeką Polski jest **Wisła**. Wypływa z gór i wpada do Morza Bałtyckiego. Inne duże rzeki płynące przez Polskę to **Odra**, **Warta**, **Bug**.

1. Posłuchaj opowiadania „Co kryją w sobie rzeka i jej brzeg?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronie 125. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Wskaż na ilustracji zwierzęta oraz rośliny rzeczne i podaj ich nazwy.
3. Zastanówcie się w grupach, dlaczego nad rzeką i w rzece żyje tak dużo różnych organizmów.

Biolog pracuje w terenie i laboratorium. Zajmuje się badaniem świata przyrody. Narzędzia biologa to aparatura do różnych pomiarów, komputer, mikroskop.

wierzba

topola

olsza

rybitwa

tama

wydry

trzciny

Czas na poradę!

Gdy jesteś nad rzeką, nie oddalaj się od dorosłych. Nie wchodź do wody bez ich pozwolenia. Woda, nawet przy brzegu, może być niebezpieczna!

4. Czym zajmuje się biolog? Jak myślisz, po co potrzebna jest jego praca?

5. Jakie są główne rzeki w Polsce? Poszukajcie ich razem na dużej mapie.

6. Nie niszcz żeremi i tami zrobionej przez bobry. Te zwierzęta są naszymi sprzymierzeńcami w walce z suszą. Zastanówcie się wspólnie, czy bobry są zawsze pożyteczne, czy mogą też powodować jakieś szkody.

Strażacy usuwają
korzenie drzew.

Bożena i Jerzy idą kładką przez rzekę.
Na brzegu rzeki stoi żuraw.

Tam rosną brzoza i wierzba.
Żaba wpadła do dużej kałuży.

Rz Ż

Tę samą głoskę możemy napisać za pomocą
liter ż, Ż lub rz, Rz, na przykład:

żaba   żuraw   rzeka   drzewo

1. Przeczytaj zdania. Policz, ile jest w nich wyrazów z ż, a ile – z rz.
2. Przepisz do zeszytu trzy wybrane wyrazy z ż oraz trzy wybrane wyrazy z rz.
3. Posłuchaj informacji w ramce. Zwróć uwagę na różny zapis tej samej głoski.

Jak zrobić mostek?

Materiały:

drewniane
patyczki

miękki
drucik

nożyczki

Wykonanie:

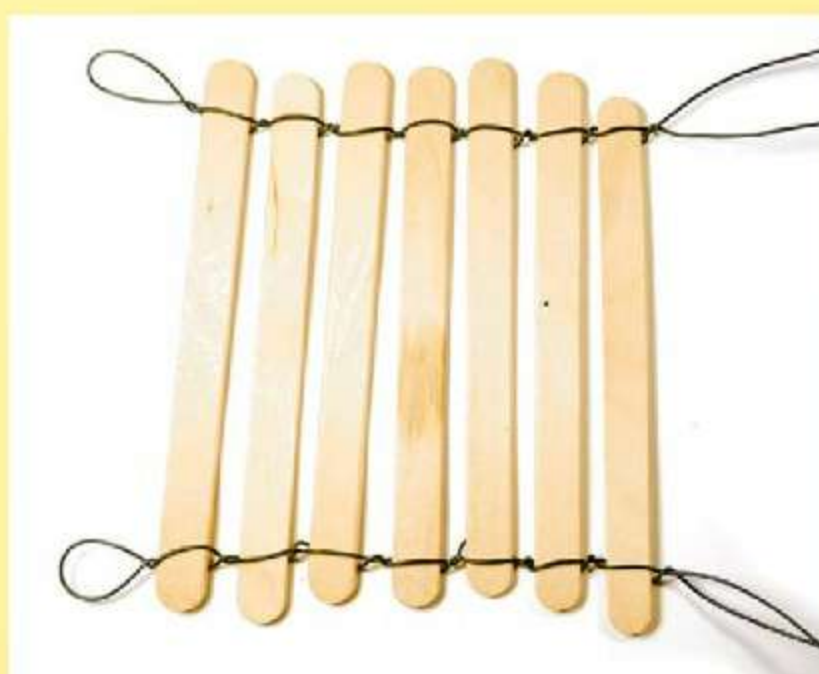
1.

Odetnij dwa kawałki drucika. Zegnij drucik w połowie i zrób przy tym końcu pętelkę.

2.

Za pętelką wsuń patyczek między dwa druciki i je spleć.

3.

W ten sposób dokładaj kolejne patyczki, aż otrzymasz mostek właściwej długości. Tak samo opleć drucikiem patyczki przy drugim końcu.

4.

Twój mostek jest gotowy! Można go zawiesić na pozostawionych pętelkach. W jaki sposób, komu i gdzie będzie służył?

Nadchodzi wiosna

1.

Jakie mamy
wiosenne
tradycje?

Bo wiosną cała
przyroda budzi
się do życia.

Gdy nadchodzi
wiosna,
czuję radość
i energię!

1. Powiedz, jak zmienia się świat wiosną. Czy te zmiany widać tylko w przyrodzie wokół ciebie? Gdzie jeszcze?
2. Czy w twoim domu robi się wiosenne porządki? Czemu takie porządki robi się na wiosnę?
3. W jaki sposób wasza klasa powita wiosnę?

2.

Jak zrobić
porządek
w szafie?

SL SL

SL SL

3.

Co się zmienia
na wiosnę?

4.

Po co nosimy
czapki?

4. Dokąd warto się wybrać na wiosenny rodzinny spacer? Dlaczego właśnie w to miejsce?

5. Zamknij oczy. Posłuchaj utworu Antonia Vivaldiego „Wiosna” z cyklu „Cztery pory roku”. W jaki nastrój wprowadziła cię ta muzyka? Co wyobrażałaś / wyobrażałeś sobie podczas słuchania tego utworu?

Władysław Broniewski

Pierwiosnek

Jeszcze w polu tyle śniegu,
jeszcze strumyk lodem ścięty,
a pierwiosnek już na brzegu
wyrósł śliczny, uśmiechnięty.

Witaj, witaj, kwiatku biały,
główkę jasną zwróć do słońka,
już bociany przyleciały,
w niebie słysząc śpiew skowronka.

Stare wierzby nachyliły
miękkie baze ponad kwiatkiem:
„Gdzie jest wiosna? Powiedz, miły,
czyś nie widział jej przypadkiem?”.

Lecz on widać milczeć wołał.
O czym myślał – któż to zgadnie?
Spojrzał w niebo, spojrzał w pola,
szepnął cicho: „Jak tu ładnie...”.

1. Posłuchaj wiersza. Kto jest jego bohaterem?
2. Wymieńcie się w parach pomysłami, o czym mógł myśleć pierwiosnek.
3. Powiedz, po czym możemy poznać, że nadeszła wiosna.
4. Posłuchaj jeszcze raz wiersza. Wykonaj na kartce z bloku ilustrację pasującą do jego treści. Opowiedz o swoim rysunku.

Powitanie wiosny na świecie

W **Polsce** pierwszego dnia wiosny na pożegnanie zimy tradycyjnie palono słomiane kukły, zwane **marzannami**, i wrzucano je do rzek. Obecnie odchodzi się od tego zwyczaju w trosce o środowisko.

W **Japonii** w czasie powitania wiosny, znanego pod nazwą **Hanami**, podziwia się kwitnące kwiaty wiśni. Organizuje się wtedy pikniki pod tymi drzewami.

W połowie kwietnia w **Tajlandii** świętowanie przyjścia wiosny zbiega się z **Songkran**, czyli Nowym Rokiem. Odbywa się wówczas wielki festiwal wody, przypominający trochę polski śmigus-dyngus.

W **Kanadzie** na powitanie wiosny urządza się w maju największy na świecie **festiwal tulipanów**, na którym jest prezentowanych ponad milion kwiatów.

5. Czy lubisz wiosnę? Jaka pora roku jest twoją ulubioną? Dlaczego?
6. Zastanówcie się wspólnie, jak wita się wiosnę w Polsce. Czy znacie jakieś wiosenne tradycje?
7. Jak powitanie wiosny wygląda w innych krajach na świecie?

Szymon

sz Sz

sz Sz

szafa

sza fa

sz a f a

mysz kasza puszka szasząyk

Mama ma pełną szafę ubrań.

Są w niej spodnie, apaszk, szaliki, mnóstwo koszul.

Są sukienki oraz kilka par szpilek. Co za szyk!

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Obejrzyj ilustrację. Czy szafa Szymona zawsze wyglądała tak jak teraz? Uzasadnij swoją odpowiedź.

szalik

koszula

kosz

Rodzina Szymona wybiera się na urodziny babci. Szymon stoi w odświętnej koszuli i nowych spodniach, ale boso. Nie może znaleźć skarpet do pary. W szafie ma bałagan. Wszystkie ubrania są wymieszane.

Następnego dnia tata pokazuje Szymkowi, jak zrobić porządek w szafie. Skarpetki trzeba schować parami do szuflady. Na półkach należy ułożyć swetry, spodnie i koszulki, a koszule i bluzy – zawiesić na wieszakach.

3. Jak wygląda twoja szafa? Czy potrafisz dać dobre rady koleżankom i kolegom, co robić, żeby w szafie zawsze był porządek?
4. Podzielcie się na grupy. Postarajcie się w ciągu pięciu minut wymyślić i zapamiętać lub napisać jak najwięcej wyrazów z dwuznakiem **sz**.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Wiosna, wiosenka

1. Wychodzi spod śniegu
sto par przebieśnięgów
i pąki pękają na klonie.
Już pierwsza jaskółka
nad bzem kręci kółka,
bo muchę chce pierwszą dogonić.

Ref.: Wiosna, wiosenka,
to o niej ta piosenka.
Wiosna zielona
przyjdzie niedługo do nas.
Wiosna, wiosenka,
to o niej ta piosenka.
Wiosna zielona
przyjdzie niedługo do nas.

2. Wyciągnę dziś grabie
i liście zagrabię –
już czas na wiosenne porządki.
W mieszkaniu, w ogrodzie
przy ładnej pogodzie
odkurzę i półki, i grządki.

Ref.: Wiosna, wiosenka...

1. Rozejrzyj się i sprawdź, co widzisz wokół siebie zielonego. Następnie śpiewaj piosenkę razem z nagraniem odtwarzanym przez nauczyciela, spacerując po klasie. Idź w taki sposób, żeby przy słowach **wiosna zielona** dotknąć czegoś, co jest zielone.
2. Weź kartkę i ołówek. Podczas słuchania pierwszej zwrotki piosenki rysuj kółka w rytmie muzyki, przy drugiej zwrotce kreśl rytmicznie kreski w jednym kierunku tak, jakbyś grabiła / grabił liście. W refrenie śpiewaj piosenkę razem z nagraniem.
3. Zastanów się, jakie jeszcze inne ptaki, oprócz jaskółek, przylatują do nas na wiosnę. Spróbuj naśladować głosem wydawane przez nie dźwięki.

Jan Brzechwa

Wiosenne porządki

Wiosna w kwietniu zbudziła się z rana,
Wyszła wprowadzić troszeczkę zaspą,
Lecz zajrzała we wszystkie zakątki:
– Zaczynamy wiosenne porządki.

Skoczył wietrzyk zamaszyście,
Poodkurzał mchy i liście.
Z bocznych drózek, z polnych ścieżek
Powymiatał brudny śnieżek.

Krasnoludki wiadra niosą,
Myją ziemię ranną rosą.
Chmury, płynąc po błękie,
Urządziły wielkie mycie,
A obłoki miękką szmatką
Polerują słońce gładko,
Aż się dziwią wszystkie dzieci,
Że tak w niebie ładnie świeci.
Bocian w górę poszybował,
Tęczę barwnie wymalował,
A żurawie i skowronki
Posypały kwieciami łąki,
Posypały klomby, grządki
I skończyły się porządki.

1. Posłuchaj wiersza i powiedz, kiedy obudziła się wiosna i co ogłosiła.
2. Co zrobili: wietrzyk, krasnoludki, chmury i obłoki, bocian, żurawie i skowronki?
3. Na czym tak naprawdę polegają wiosenne porządki przedstawione w wierszu?
4. Czy coś cię w tym wierszu zdziwiło lub zaskoczyło? Dlaczego?
5. Wyobraź sobie, że prowadzisz sklep z narzędziami do wiosennych porządków. Wymyśl jego nazwę i zaprojektuj logo.

Zwiastuny wiosny

Nadchodząca wiosna obecna jest wszędzie. Dłużej świeci słońce. Rozkwitają kwiaty. Przylatują pierwsze ptaki. Ze snu budzą się borsuki, niedźwiedzie, żaby, ślimaki. Pojawiają się owady. Wszystkie zwierzęta ożywiają się i chcą mieć młode. Powietrze jest cieplejsze, wilgotniejsze i ma wiosenny zapach.

Las

Dzikie gęsi, podobnie jak żurawie i kaczki, lecą kluczem w kształcie litery V.

Kwiaty zawilca gajowego zamykają się o zmroku i przed deszczem.

Śnieżyczka przebiśnieg ma zwisające białe kwiaty.

Czas na poradę!

Nie zrywaj wiosennych kwiatów!
Wiele z nich jest pod ochroną.
Niektóre mogą być trujące.

1. Posłuchaj opowiadania „Co pokazali mi dziadkowie?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronie 126. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Jakie są zwiastuny wiosny? Co tobie kojarzy się z wiosną?
3. Co obserwują Tymek z dziadkiem? Jakie kwiaty pojawiły się w lesie?

Damy radę się nauczyć!

Łatwo zapamiętasz nazwę kwiatu **pierwiosnek**, jeśli wiesz, że zakwita on **pierwszy wiosną**, czyli to **pier-wiosn-ek**. Spróbuj w podobny sposób nauczyć się nazwy **przebiśnieg**.

Łąka

Skowronek
zwyczajny śpiewa
od wschodu słońca
wysoko nad ziemią.

Najwcześniej
zakwitają
czereśnie i śliwy.

Krokus dostarcza
cenną przyprawę
– szafran.

- 4 Co się dzieje wiosną na łące? Jakie zwyczaje ma skowronek? Które drzewa zakwitają najwcześniej?
5. Podzielcie się na grupy i zastanówcie, co może się stać, gdy będziecie zrywać wiosenne kwiaty. Opowiedzcie o tym w klasie.

4. Po co nosimy czapki?

Czarek

cz Cz

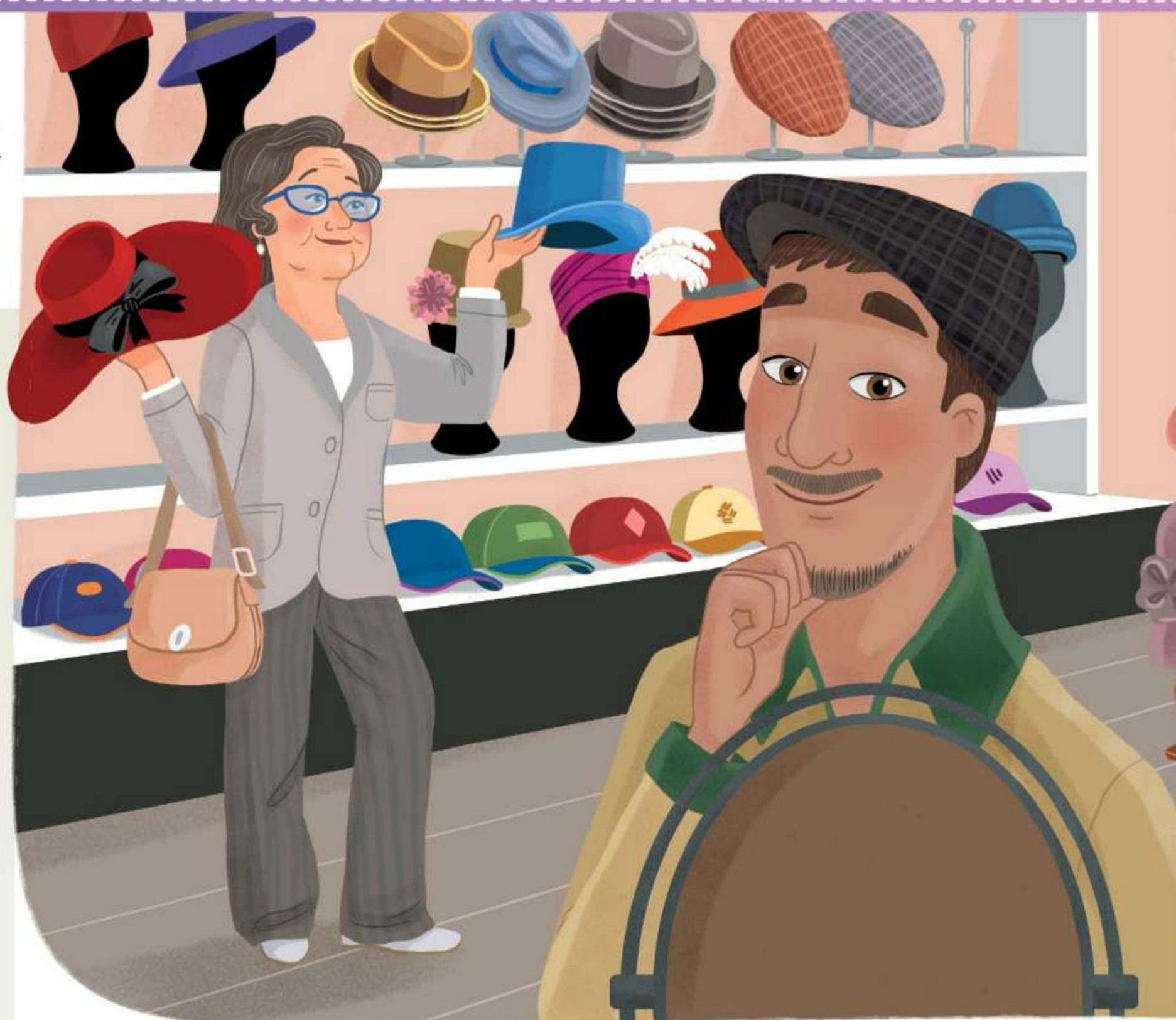
cz Cz

czapka

czap ka

cz a p k a

mecz deszcz uczeń kaczk

Czarek czeka na wiosnę.

Grubą czapkę schowa do szafy.

W czwartek pójdą z mamą

po nową czapkę z daszkiem.

Czarek odlicza już dni.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Powiedz, jakie nakrycia głowy możemy nosić w różnych porach roku.
3. Dlaczego powinniśmy nosić czapki zarówno zimą, jak i latem?

czosnek

paczka

klucz

Jesienią i zimą czapki chronią przed wiatrem i mrozem. Latem zabezpieczają głowy przed słońcem. Daszek czapki chroni oczy przed światłem, a twarz – przed poparzeniem. Czapka może być też ozdobą.

Czarek marzy o nowej czapce z daszkiem do jazdy na deskorolce. W sklepie na manekinach są czapki z daszkiem, z pomponami, z nadrukami. Jakaś pani ogląda czerwony kapelusz. Mężczyzna mierzy kaszkiet.

4. W jakich czapkach ty lubisz chodzić?
5. Zorganizujcie zabawę w poszukiwanie wyrazów z dwuznakiem **cz**. Usiądźcie w kręgu i po kolei wymieniacie słowa z głoską **cz**. Kto nie wymyśli słowa lub powtórzy wcześniej powiedziane słowo, siada w środku kręgu.

W teatrze

1.

Jaki może być teatr?

2.

Po co w teatrze
dzwoni
dzwonek?

Naprawdę? To może
pójdziemy razem
do teatru?

Leno, słyszałaś
o Międzynarodowym
Dniu Teatru? Obchodzi
się go w marcu.

1. Czy byłaś / byłeś kiedyś w teatrze? O czym było przedstawienie? Kto w nim występował? Co najbardziej ci się podobało?

2. Spróbuj tak jak aktor przedstawić różne emocje. Pomyśl o czymś wesołym, uśmiechnij się szeroko i pokaż innym swoją radość. Następnie wyobraź sobie, że czujesz złość lub smutek. W jaki sposób możesz to pokazać?

3.

Jak nauczyć się
tekstu roli
na pamięć?

dż Dż

dż Dż

4.

Jak dżem znalazł
się w szkolnym
przedstawieniu?

3. Odegraj wybraną przez siebie rolę. Możesz się zamienić, w kogo tylko zechcesz. Niech inni odgadną, kim jesteś.
4. Zastanówcie się wspólnie, czy aktorzy występują tylko w teatrze.
5. Pokrywka od garnka może być w przedstawieniu tarczą, tacą, nakryciem głowy, zegarem, oknem. Uruchom wyobraźnię i powiedz, czym mogą być: laska, miska, chusta.

Coś ciekawego

27 marca obchodzimy **Międzynarodowy Dzień Teatru**. Z tej okazji warto się wybrać do teatru lub obejrzeć jakąś inscenizację w internecie.

Współcześnie spektakle teatralne są bardzo różne. W **pantomimie** aktorzy nic nie mówią, tylko używają min, gestów i mowy ciała. W **balecie** historia jest opowiadana przez taniec. **Musical** (czytaj: mjuzikal) łączy muzykę, śpiew, taniec i dialogi. Popularne są także **teatry uliczne**, czyli spektakle na ulicach, w parkach czy na placach miast.

Ania oglądała w teatrze **balet** pod tytułem „Kopciuszek”. Podobały jej się piękne stroje tancerzy i dekoracje na scenie.

1. Powiedz, kiedy obchodzimy Międzynarodowy Dzień Teatru. Jakie wyróżniamy rodzaje przedstawień teatralnych? Jakie znasz jeszcze inne widowiska?
2. Przeczytaj teksty przy zdjęciach różnych spektakli. Do jakich teatrów wybrały się dzieci? Opowiedz o przedstawieniach, które w nich zobaczyły.
3. Wymień rodzaje lalek teatralnych. Opowiedz, czym się one różnią. Dowiedz się, jak działają te lalki.

Ulubionym teatrem Krzysia jest **teatr lalek**. Aktorzy poruszają lalkami i używiają im swojego głosu.

lalki teatralne

pacynka

kukielka

marionetka

jawajka

Lan, która jest z Chin, lubi **teatr cieni**. W nim obserwuje się na ekranie cienie dekoracji, rekwizytów, lalek i aktorów.

Teatr cieni można stworzyć samemu. Wystarczą lampka i odpowiednie układanie dłoni, które rzucają cień na ścianę.

4. Do którego z opisanych teatrów masz największą ochotę się wybrać? Uzasadnij swoją odpowiedź.
5. Pobawcie się w klasie w teatr cieni. Możecie używać tylko dłoni: układać je w odpowiedni sposób i tworzyć różne postacie. Możecie też w grupach wymyślić swoją opowieść do teatryku cieni i przygotować konturowe postacie, które w nim zagrają.

2. Po co w teatrze dzwoni dzwonek?

dz Dz

dz Dz

dzwonek

dzwo nek

dz w o n e k

wiedza koledzy pieniądze
Uczniowie klasy 1a wybrali
się do teatru. Widzowie
czekają na dzwonek.
Są ciekawi gry aktorów,
scenografii i rekwizytów.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Powiedz, dokąd wybrali się uczniowie klasy 1a. Jak dzieci były ubrane? Gdzie zostawiły kurtki? Czego były ciekawe?

dzbanek

pędzel

widz

Wszyscy uczniowie ubrali się elegancko i przyszedli do teatru punktualnie. Zostawili kurtki w szatni i zajęli miejsca na widowni. Scenę zasłaniała kurtyna.

Wtedy rozległ się pierwszy dzwonek. To znak, że przedstawienie niedługo się rozpocznie. Po drugim dzwonku na salę wchodzi ostatni widzowie. Po chwili słysząc trzeci dzwonek. Po nim rozlega się gong. Kurtyna się podnosi i rozpoczyna się przedstawienie.

3. Ile razy dzwoni dzwonek w teatrze? Co oznacza każdy kolejny dzwonek?
4. Znajdź w tekście na tej stronie i przeczytaj wszystkie wyrazy z dwuznakiem **dz**.
5. Podaj kilka innych wyrazów, w których dwuznak **dz** jest na początku, w środku lub na końcu.

Podczas wizyty w teatrze przestrzegajmy kilku zasad.

W teatrze **należy**:

pojawić się
w odświętnym
stroju

zostawić
kurtki
w szatni

podczas
spektaklu
zachować ciszę

nagrodzić
aktorów
oklaskami

W trakcie przedstawienia **nie wolno**:

używać telefonu
komórkowego

nagrywać
spektaklu

rozmawiać

jeść i pić

Samo**DZIELNI**

Na przedstawienia teatralne nie można się spóźniać. Spóźnialscy przeszkadzają innym widzom i rozpraszają aktorów. Spóźnianie się gdziekolwiek jest niekulturalne i świadczy o braku szacunku do innych. Dlatego postaraj się być zawsze na czas!

1. Wskaż obrazki, na których są przedstawione właściwe zachowania w teatrze.
2. Porozmawiajcie w parach o tym, z jakich punktów powinien się składać „Kodeks właściwego zachowania w teatrze”.
3. Dlaczego bycie punktualnym jest ważne?

Gra muzyka!

Rodzice Leny byli wczoraj w teatrze na przedstawieniu operowym. Bardzo podobały im się kostiumy śpiewaków i dekoracje, ale największe wrażenie zrobiła na nich muzyka. Już zanim kurtyna poszła w górę, orkiestra zagrała melodię wpadającą w ucho. Dzisiaj rodzice Leny wyszukali nagranie tej muzyki w internecie i słuchają jej razem z Leną.

Malina Sarnowska

Teatr pełen muzyki

W teatrze muzycznym,
Gdy trwa przedstawienie,
To zamiast aktorów
Zobaczysz na scenie:
Czasami śpiewaków,
Czasami tancerzy.
Od sztuki rodzaju
Obsada zależy.
Więc taniec to balet,
A śpiew to opera.
I zawsze muzyka!
Jej pełen jest teatr.

Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie. Tu odbywają się przedstawienia operowe i baletowe.

Orkiestra to zazwyczaj duży zespół muzyków grających na różnych instrumentach. Na przedstawieniach operowych i baletowych muzycy siedzą w zagłębieniu przed widownią, zwanym **kanalem**. W ten sposób nie zasłaniają tego, co się dzieje na scenie.

1. Posłuchaj odtwarzanego przez nauczyciela nagrania muzyki, która tak bardzo spodobała się rodzicom Leny. Pochodzi ona z opery o tytule „Carmen” (czytaj: karmen). Postaraj się opisać, jaka jest ta muzyka. Możesz użyć po jednym słowie z każdej pary określeń: **wesoła / smutna, spokojna / energiczna, marszowa / usypiająca**.
2. Razem z koleżanką lub kolegą z ławki stwórz scenkę, w której przedstawisz, na czym polegają opera lub balet. Nie używaj słów – śpiew lub taniec pokaż za pomocą ruchu.
3. Wyjaśnij własnymi słowami, czym jest **orkiestra** i jaką funkcję pełni w teatrze muzycznym.

Maciejka Mazan

Bardzo dziwne przedstawienie

NARRATOR

Był raz teatr, a w teatrze,
i to na największej scenie,
właśnie teraz się zaczyna
bardzo dziwne przedstawienie.

*Kurtyna się rozsuwa, ukazuje Las,
Króla, Królową, Marszałka i Dworzan.*

KRÓL

Jestem królem tej krainy –
(wskazuje niedbale ręką)
to królowa, to dworzanie –
i mam spotkać się z piratką
o północy na polanie.

KRÓLOWA

Tylko czy to ta polana?
Sprawdź na mapie,
mój marszałku.
Bo jak nie ta, to możemy
tutaj stać do poniedziałku.

MARSZAŁEK

Ta piratka pisze jasno,
że zabłądzić nie da rady
(czyta wiadomość od Piratki):
„Duży, ciemny las liściasty,
tuż za zjazdem z autostrady”.

DWORZANIN

Proszę, oto las liściasty!
(Dzieci przebrane za Las podchodzą
i się kłaniają).

Zawsze szumi: „szu-szu, szu-szu”.

Niech królowa raczy sama
użyć najjaśniejszych uszu.

*Las szumi cicho. Królowa daje znak, żeby
zaszumiał głośniej. Las szumi głośniej –
królowa nadal nie słyszy. W końcu las
szumi, krzycząc.*

KRÓL

Pięknie szumi las liściasty!
(do widowni) Nie żałujmy mu oklasków!
My czekamy na piratkę
przy księżycu srebrnym blasku.

Inspicjent, stojący z boku sceny
i trzymający sznurek, na którym księżyc
ma wjechać na górę, zamyślił się i nie słyszy.*

KRÓL I KRÓLOWA (powtarzają głośniej)

Przy księżycu srebrnym blasku!
(Inspicjent nadal nie słyszy).

KRÓL, KRÓLOWA, DWORZANIE ORAZ LAS

Przy księżycu srebrnym blasku!!!

* inspicjent – pracownik teatru zajmujący się techniczną stroną przedstawienia

1. Posłuchaj inscenizacji teatralnej. Powiedz, co jest jej tematem przewodnim.
2. Jakie postacie występują w inscenizacji? Ile ich jest? Podzielcie się na grupy i nauczcie się ról na pamięć. Sposoby na zapamiętanie tekstu roli znajdują się na następnych stronach.

Przerażony Inspicjent wciąga księżyc na górę. Światło zmienia się na błękitne. Na scenę wkracza Piratka, która prowadzi ze sobą osobę przykrytą kocem.

PIRATKA

Oto jestem, drogi królu!
Widzę, że masz chyba stracha!
Wiesz, dlaczego cię wezwałam?
Patrz i płacz! A ha, ha, ha, ha!
(Piratka zrywa koc i odsłania Królownę).
Daj mi za nią pół królestwa!

MARSZAŁEK

Pół królestwa? No, na pewno!

KRÓLOWA

To królowna, moje dziecko!

ŚMIAŁEK *(wypada zza kulis i woła)*
Uratuję cię, królowno!

NARRATOR

Tak by było, gdyby Śmiałek wypowiedział swój tekst śmiało. Ale Śmiałek tekst zapomniał, no i tak to wyglądało.

Śmiałek wraca za kulisy, aktorzy powtarzają kwestie od „Daj mi za nią pół królestwa”, po czym Śmiałek wpada na scenę i... milczy. Inspicjent podpowiada: „Uratuję cię, królowno”. Po chwili dołączają się do niego aktorzy.

ŚMIAŁEK *(woła wreszcie głośno)*
Uratuję cię, królowno!

Śmiałek wdaje się w pojedynek na miecze z Piratką, która ucieka.

NARRATOR

Mieli jeszcze wiele przygód, ale tu się nie zmieściły. Jeśli wam się podobało, bijcie brawo z całej siły!

Wszyscy się kłaniają. Inspicjent puszcza sznurek i księżyc spada.

3. Przygotujcie wspólnie kostiumy do przedstawienia. Możecie wykorzystać pomysły na stroje pokazane na zdjęciach.
4. Zaprezentujcie występy poszczególnych grup w klasie lub zaproszonym gościom.

Damy radę się nauczyć!

Oto wskazówki, które pomogą ci w nauczaniu się na pamięć tekstu roli.

- Wybierz rolę, która najlepiej do ciebie pasuje. Jeśli polubisz swoją postać, to łatwiej nauczysz się jej tekstów na pamięć.
- Znajdź ciche miejsce, gdzie nic nie będzie cię rozpraszało.
- Przeczytaj uważnie każde słowo tekstu. Zrozum to, co mówi twoja postać. Pomyśl, co ona czuje. Wyobraź sobie jej sytuację.
- Przepisz tekst roli na kartce. Wtedy lepiej go zapamiętasz.
- Ucz się tekstu, będąc w ruchu. Możesz na przykład chodzić wolno po pokoju.
- Powtarzaj tekst na głos do siebie przed lustrem.

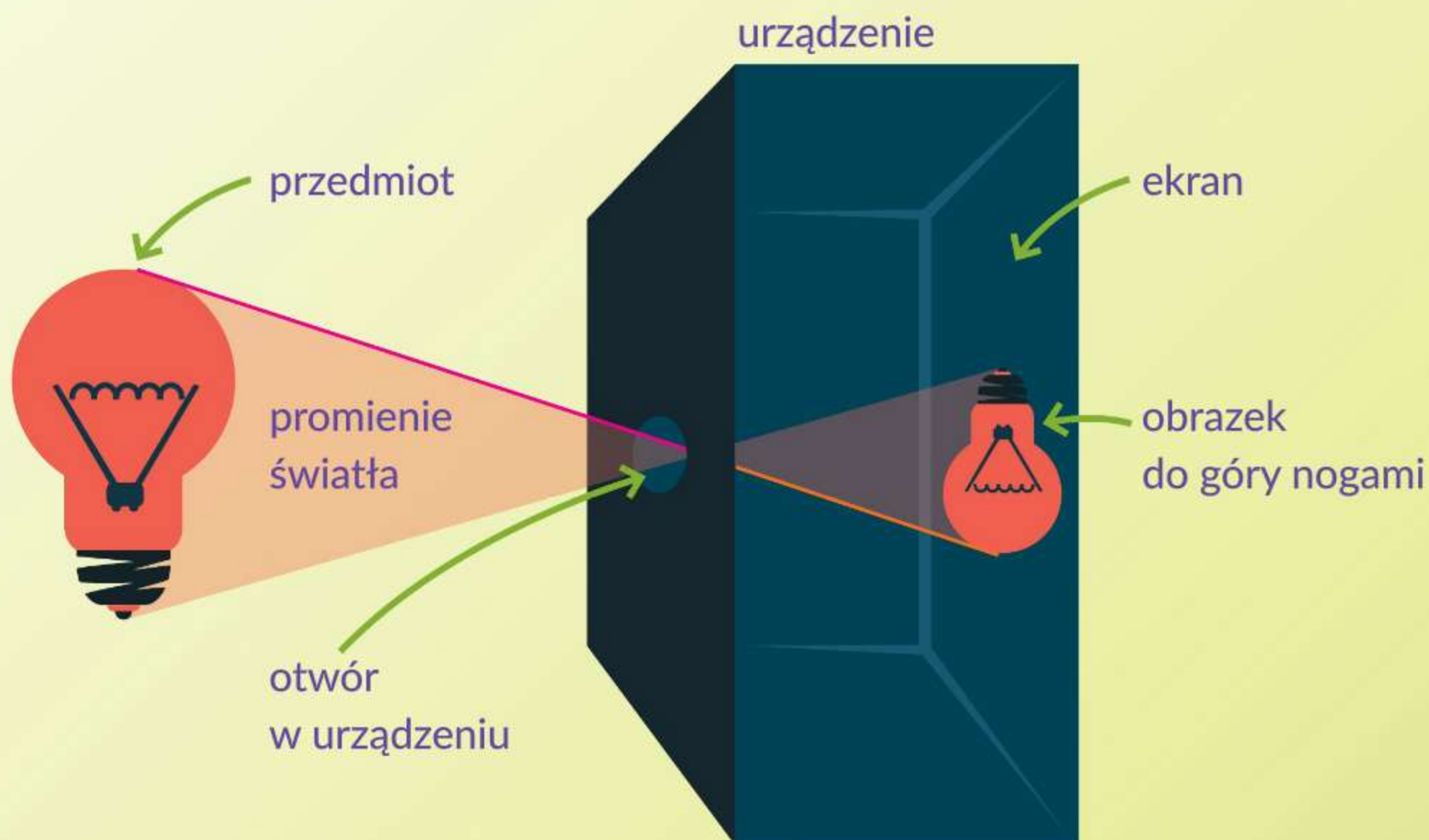
1. W jaki sposób najłatwiej ci jest nauczyć się tekstu na pamięć? Jak oceniasz sposób przedstawiony w ramce? A może masz własną dobrą metodę? Opowiedz o niej.
2. Zaproszenie na jakie przedstawienia teatralne dla dzieci można znaleźć na plakatach na słupie ogłoszeniowym? Powiedz, kiedy i gdzie się odbędą te spektakle.
3. Wykonajcie w grupach plakaty z zaproszeniem na wystawianą przez was inscenizację „Bardzo dziwne przedstawienie”. Rozwieście je w wybranych miejscach.

Eksperymenty ze światłem

Camera obscura (czytaj: kamera obskura) to urządzenie w kształcie pudełka, z małym otworem z jednej strony i matową szybą lub kalką techniczną z drugiej. Jest pierwowzorem aparatu fotograficznego.

Światło odbijane od przedmiotu przechodzi po liniach prostych przez otwór w pudełku i na przeciwległej ścianie tworzy odwrócony obraz. Jeżeli zamiast szyby czy kalki wstawimy kliszę fotograficzną, to otrzymamy zdjęcie.

ciekawego

Początkowo **camera obscura** służyła do obserwacji Słońca. Była też wykorzystywana przez malarzy, bo ułatwiała im dokładne odtwarzanie widoków. Artysta kładł papier na szybie, która odbijała widok, i go przerysowywał.

1. Jak wygląda **camera obscura**? Do czego służy otwór, a do czego – szyba?
2. Do czego to urządzenie było wykorzystywane dawniej? Do czego może być przydatne dzisiaj? Wymieńcie się w klasie swoimi pomysłami.

4. Jak dżem znalazł się w szkolnym przedstawieniu?

Andżela

dż Dż

dż Dż

dżem

dżem

dż e m

gadżet dzungla przejażdżka

Mama Andżeli robi pyszne
dżemy. Andżela bardzo lubi
dżem wiśniowy. Postanowiła
wykorzystać go w scenariuszu
szkolnego przedstawienia.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Podaj kilka wyrazów z dwuznakiem dż.
3. Co wymyśliła Andżela? Kto był głównym bohaterem jej przedstawienia?

dżinsy

drożdże

zjeżdżalnia

Przedstawienie detektywistyczne wymyślone przez Andżelę ma tytuł „Poszukiwanie zjadacza dżemu”.

Akcja rozgrywa się w domowej spiżarni. Mama chciała upiec na niedzielę ciasto z dżemem wiśniowym. Ale dżem nagle zniknął. Podejrzanymi o kradzież dżemu byli: dżokej Walery, indyjski maharadża oraz dżin z lampy. Andżela zauważyła, że dżin ma kąciki ust ubrudzone dżemem. To on musiał zjeść dżem mamy!

4. Opowiedz historię zaginięcia dżemu ze spiżarni. Jakie alibi, czyli usprawiedliwienie, mogli mieć dżokej i maharadża? Jak mógł się usprawiedliwiać dżin?
5. W ciągu dwóch minut wymyślcie w parach jak najwięcej zastosowań słoika po dżemie.
6. Wykonaj w domu z pomocą osoby dorosłej deser, w którym wykorzystasz dżem.

Różne zawody

1.

Czy każdy zawód
jest potrzebny?

Leno, kim byś
chciała zostać,
gdy dorośniesz?

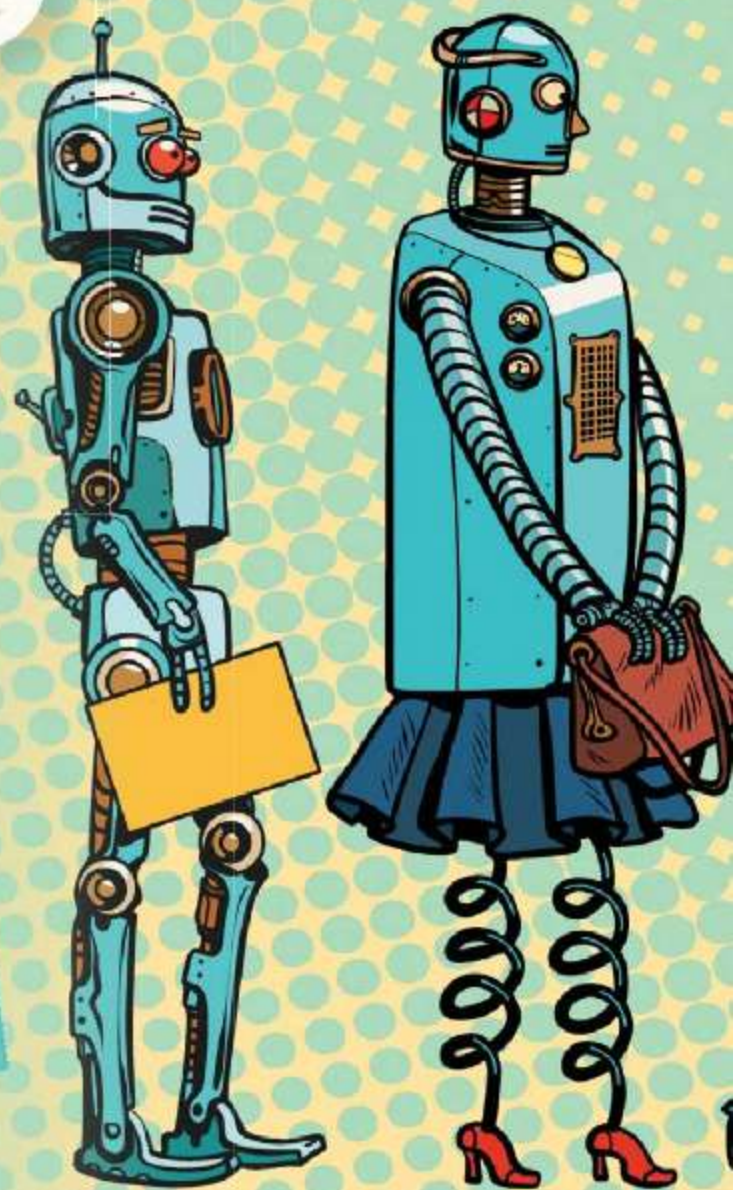
2.

Jak się dostać
do kabiny
dźwigu?

Chciałabym być
odkrywczynią
nowych planet.

4.

Jakie zawody
będą
w przyszłości?

1. Jakie zawody są według ciebie interesujące? Dlaczego?

2. Zastanówcie się wspólnie, dlaczego nie każdy może zostać lekarzem, pilotem lub nurkiem. Spróbujcie znaleźć uzasadnienie.

3. Co trzeba zrobić, kiedy wydarzy się coś złego, na przykład pożar albo wypadek?

4. Czy masz lęk wysokości? Jak wyobrażasz sobie pracę na wysokości?
5. Jakie prace już są wykonywane przez roboty? A co będą mogły robić roboty w przyszłości? Czy zupełnie zastąpią ludzi? Porozmawiajcie o tym w klasie.
6. Zamknij oczy i wsłuchaj się przez chwilę w dźwięki w sali lub z zewnątrz. Co słyszysz?

1. Czy każdy zawód jest potrzebny?

Czas na poradę!

Podczas nauki w szkole zwracaj uwagę na to, co cię naprawdę interesuje, i rozwijaj umiejętności związane ze swoimi zainteresowaniami. Pomoże ci to w zdobyciu wymarzonego zawodu w przyszłości.

1. Obejrzyj ilustrację. Podaj nazwy zawodów przedstawionych na zdjęciach.
2. Jakie jeszcze inne zawody, z którymi spotykasz się na co dzień, mogłyby zostać pokazane w tym miasteczku? Opowiedz o nich.
3. Dowiedz się, jakie zawody można uznać za ginące. Dlaczego?
4. Podaj kilka nazw zawodów zakończonych na **-arz**.

5. Podzielcie się na grupy i porozmawiajcie o tym, czy każdy zawód jest potrzebny. Co by mogło się stać, gdyby któregoś zawodu zabrakło?
6. Kim chcesz zostać w przyszłości? Dlaczego podoba ci się ten zawód?
7. Jak powinniśmy się odnosić do przedstawicieli różnych zawodów? Odegrajcie w klasie scenki, w których zaprezentujecie odpowiednie zachowania.

Jadźka

2. Jak się dostać do kabiny dźwigu?

dź Dź

dź Dź

dźwig

dźwig

dź w i g

łódź śledź żołądź krawędź

Tata Jadźki kiedyś chciał być operatorem dźwigu. Niestety, ma lęk wysokości. A kabina dźwigu jest bardzo wysoko. Został więc kierowcą wywrotki.

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Czego dowiedziałaś / dowiedziałeś się z tekstów o dźwigach pracujących na budowach?
3. Wymień inne prace, które są wykonywane na wysokości.

dźwięk

żdźbło

łabędź

W drodze do szkoły Jadźka z tatą przechodzą obok dużego placu budowy. Tu powstaje nowe osiedle.

Jadźkę zainteresował ogromny dźwig. Nazywany jest żurawiem. Bez niego budowa wieżowców byłaby niemożliwa. Jak wejść do kabiny żurawia? Tata mówi Jadźce o specjalnych schodach. Na szczęście w nowoczesnych dźwigach są ruchome kabiny. Zjeżdżają na dół po operatora i wjeżdżają z nim na górę.

4. Podaj jak najwięcej wyrazów z dwuznakiem **dź**.

5. Wyobraź sobie, że jesteś architektem lub budowniczym. Zastanów się, czego brakuje w twojej okolicy albo co jeszcze mogłoby się pojawić w twoim otoczeniu. Narysuj projekt tego obiektu. Wykonaj model z kartonowego pudełka i innych dowolnych materiałów.

Beata Lewandowska, Danuta Kręcisz

Zapamiętaj te numery

Trzy numery zapamiętaj –
one bardzo ważne są.
Gdy wydarzy się coś złego,
bierz telefon, szybko dzwoń.

Kiedy będzie zagrożone
nasze życie albo zdrowie,
wstukaj **dziewięć dziewięć dziewięć**,
a przyjedzie pogotowie.

Numer **dziewięć dziewięć osiem**
połączeniem jest do straży.
Dzwoń odważnie i nie zwlekaj,
gdy się tylko pożar zdarzy.

A pod **dziewięć dziewięć siedem**
sprawnie się policję wzywa.
Gdzie wypadek albo kradzież,
wnet policjant tam przybywa.

112

Numer alarmowy 112 to system powiadamiania ratunkowego.

Już niedługo numery 999, 998 i 997 będą przełączone do numeru 112.

1. Jeśli potrafisz, to przeczytaj wiersz. Wymień nazwy zawodów, o których jest w nim mowa.
2. Ułóż ustnie zdania z nazwą każdego z tych zawodów.
3. Naucz się wiersza na pamięć. Pomoże ci on w zapamiętaniu numerów alarmowych.

Służby ratownicze

Służby ratownicze istnieją po to, żeby ratować nasze życie lub zdrowie. Są wyposażone w sprzęt do udzielania pierwszej pomocy. Kiedy ktoś zaginie w górach, na ratunek rusza mu GOPR (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe). W wypadkach na wodzie pomaga WOPR (Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe). Na lądzie spieszą z pomocą: policja, straż pożarna i pogotowie ratunkowe.

Policjant pracuje w terenie i w komendzie lub komisariacie. Zajmuje się pilnowaniem przestrzegania prawa, ściganiem przestępców i ochroną ludzi.

Strażak pracuje w terenie i w remizie. Zajmuje się gaszeniem pożarów, a także usuwaniem skutków wypadków drogowych lub klęsk żywiołowych. W mniejszych miejscowościach działa ochotnicza straż pożarna.

Zespół pogotowia ratunkowego składa się z **ratowników medycznych**, a czasami także z lekarza. Czuwa nad pacjentem w czasie transportu do szpitala. Posługuje się sprzętem znajdującym się w karetkce.

Czas na poradę!

Zapamiętaj, że **112** to numer alarmowy używany w całej Unii Europejskiej. Dzwon pod ten numer zawsze, gdy dzieje się coś niebezpiecznego, niezależnie od tego, która służba ratownicza jest potrzebna.

1. Jakie znasz służby ratownicze? Czym się one zajmują?
2. Pod jaki numer trzeba zadzwonić, gdy jest pożar, włamanie lub kogoś poraził prąd? A pod jaki, gdy zdarzy się wypadek drogowy? Dlaczego?
3. Poćwiczcie w parach zgłaszanie zdarzenia po wybraniu numeru **112**.

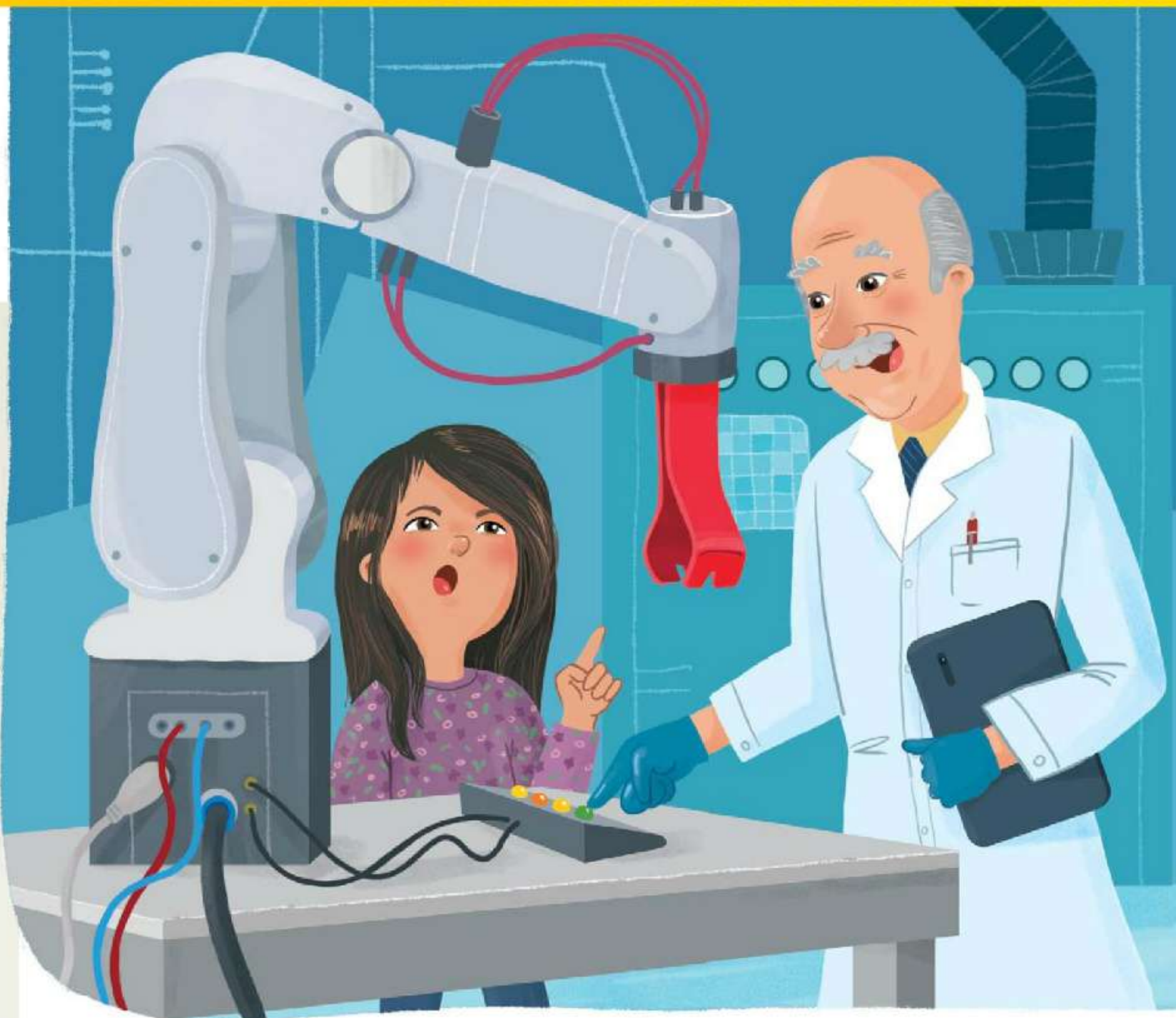

Madzia

dzi Dzi

dzi Dzi

dziób dzień dziura dziennik

Tata Madzi jest inżynierem.
Buduje nowoczesne domy.
Mama dziewczynki jest
bibliotekarką. A dziadek
Madzi jest dziekanem.

dziadek

dzia dek

dzi a d e k

1. Przeczytaj wyrazy i tekst pod ilustracją na tej stronie, a jeśli potrafisz, to także tekst znajdujący się na stronie obok.
2. Powiedz, jakie zawody wykonują rodzice Madzi. Kim jest dziadek Madzi? Na czym polega jego praca?

dzięcioł

dziecko

łąbędzie

Dziadek Madzi kieruje na uczelni Wydziałem Robotyki. Kontroluje działanie tego wydziału. Prowadzi też zajęcia ze studentami. Dzisiaj Madzia odwiedziła go w pracy.

Dziadek pokazał dziewczynce różne roboty. Takie roboty są potrzebne wszędzie: na budowie, w sklepie, w szpitalu. Coraz częściej zastępują pracę człowieka.

A co będą robić w przyszłości ludzie? Może sterować promami kosmicznymi lub zarządzać robotami?

3. Zorganizujcie giełdę zawodów. Wymieńcie jak najwięcej zawodów, które znacie, i opowiedzcie, co wiecie o tych zawodach.
4. Zastanówcie się wspólnie, jakie nowe zawody mogą wykonywać ludzie w przyszłości. Wymyślcie nazwy tych zawodów. Opowiedzcie o nich. Narysujcie je na kartkach z bloku.

Domowi pupile

1.

Jak opiekować się domowymi pupilami?

2.

Jakie przygody miał kot Cukierek?

Wiesz co, Tymku?
Fuks dziś znowu
narozrabiał.

1. Czy masz w domu jakieś zwierzę? Jeśli tak, to opowiedz, jak ono wygląda i co robicie razem. Jeśli nie masz domowego pupila, to wyjaśnij dlaczego.
2. Jak rozumiesz powiedzenie: **żyć jak pies z kotem**?
3. Obejrzyj kadr z filmu o zwierzakach. Czy znasz ten film? O czym on jest?

kadr z filmu
„Sekretne życie
zwierzątków domowych”

Co tym
razem
nabroił?

3.

Jakie zwierzęta
mogą mieszkać
z nami
w domu?

4.

Co robią zwierzęta
domowe, gdy nas
nie ma?

4. Jak myślisz, czy różne zwierzęta domowe mogą się ze sobą przyjaźnić? Dlaczego?

5. Pogłaskasz przez kilka minut swoje zwierzę lub inne, które dobrze znasz. Jakie ma ono w dotyku pióra, sierść lub skórę? Miękkie czy szorstkie? Jaki zapach ma to zwierzę? Co czujesz, gdy dotykasz tego zwierzęcia? Które zwierzęta trudno jest pogłaskać?

Waldemar Cichoń

Jak poradzić sobie ze szczotką?

(fragment książki „Cukierku, ty łobuzie!”)

– Dziś pojedziemy do weterynarza – zakomunikował Marcel, zganiając mnie z kanapy, na której właśnie przeciągałem się leniwie, myśląc o tym, że świetnie byłoby zjeść świeżego tuńczyka na kolację zamiast codziennej porcji karmy z puszki.

– Przytniemy ci pazury, zaszczepimy i odrobaczymy na wszelki wypadek – dodał tata Marcela i zaczęli zbierać się do wyjścia.

Ich pomysł nie bardzo mi się spodobał, zwłaszcza fragment z robakami. (...) Czmychnąłem więc pod komodę i nie dałem się spod niej wyciągnąć ani prośbą, ani groźbą.

Tata i Marcel próbowali różnych rzeczy, aby mnie stamtąd wydobyć. (...)

W końcu wpadli na pomysł, żeby wypchnąć mnie delikatnie spod komody szczotką do zamywania podłogi, i to, niestety, okazało się skutecznym rozwiązaniem.

U weterynarza musieliśmy poczekać. W kolejce poprzedzali nas: senny basset (okazało się, że bolał go z przejedzenia brzuch) ze swoją panią, jamnik przyprowadzony do szczepienia przez wysokiego i chudego chłopaka oraz należący do rezolutnej dziewczynki chomik, którego bolały uszy. Towarzystwo było więc raczej nieciekawe, choć chętnie zapoznałbym się bliżej z tym chomikiem. No, ale to było przecież niemożliwe – i ja, i on siedzieliśmy przecież w klatkach.

Weterynarz wyglądał nawet sympatycznie. Był gruby i łysy, nosił okulary i zielony fartuch.

– A cóż my tu mamy? – zakrzyknął wesoło, wydając mnie z klatki. – Kot europejski krótkowłosa! (...)

– Chcieliśmy, szanowny panie doktorze, zaszczepić Cukierka, przyciąć mu pazury... – powiedział tata.

– I sprawdzić, czy wszystko z nim w porządku – dodał Marcel.

1. Posłuchaj opowiadania o przygodzie kota Cukierka i odpowiedz na pytania:
  - a. Do kogo tata z Marcelem zawieźli Cukierka? Dlaczego kot musiał tam jechać?
  - b. Jakie inne zwierzęta czekały w kolejce do weterynarza?
  - c. Jak zachowywał się kot podczas wizyty? Dlaczego tak się zachowywał?
  - d. Jakie były konsekwencje zachowania Cukierka?

– A dobrze, dobrze, już dajemy Cukierkowi specjalny zastrzyk na wzmocnienie – zatarł ręce weterynarz i podszedł do przeszklonej szafki, z której wyjął przerażającą, ogromną strzykawkę z wielką igłą. – Proszę go przytrzymać, szanowny panie. Trzymać, powiedziałem! No, jak ja go teraz stamtąd zdejmę?

Korzystając z chwili nieuwagi, wyrwałem się z rąk taty i wskoczyłem na szafkę, z której doktor przed chwilą wyjął strzykawkę.

– Ma pan może szczotkę? – zapytał niepewnie tata, przyglądając się swoim zranionym rękoma. Chyba go drapnąłem podczas ucieczki, ale sam sobie winien. Po co trzymał mnie na siłę?

– Słucham? – zapytał zdziwiony weterynarz.

– Szczotkę do zamiatania podłogi – powtórzył tata. – Ja go delikatnie popchnę na kraj szafki, a pan doktor go złapie. (...)

Szczotka wygrała i tym razem. Po chwili siedziałem już przyciśnięty do stołu rękami taty, a doktor zrobił mi zastrzyk, wbijając w skórę na grzbiecie igłę strzykawki ze szczepionką. (...) Miałem wrażenie, że nie oszczędzono mi żadnych tortur!

Przegrałem, ale nie poddałem się od razu – podczas tych wszystkich zabiegów rękę taty przyozdobiły dwie nowe szramy, a weterynarza udało mi się ugryźć w przedramię. (...)

Następna wizyta za dwa tygodnie.

Muszę do tego czasu koniecznie wymyślić, jak poradzić sobie z tą szczotką.

2. Na podstawie fragmentu książki powiedz, jaki jest kot Cukierek. Jakie kłopoty mają z nim domownicy?
3. Jeśli spodobała wam się ta historia i chcecie poznać więcej ciekawych zdarzeń, których bohaterem był Cukierek, to sięgnijcie po książkę Waldemara Cichonia „Cukierku, ty łobuzie!” i po kolejne części przygód tego kota.

Zwierzę to nie zabawka!

SamoDZIELNI

Podejmij wyzwanie, żeby sumiennie opiekować się swoim zwierzęciem.

Jeśli go nie masz, to pomóż w opiece koleżance lub koledze i na przykład wspólnie pójście na spacer z jej lub jego psem, nakarmcie rybki lub sprzątnijcie klatkę chomika.

✓ Zaznaczaj (na przykład rysuj jakieś zwierzę) na przygotowanej kartce lub w kalendarzu, kiedy udało ci się wykonać zadanie.

1. Obejrzyj zdjęcia i powiedz, w jaki sposób dzieci opiekują się swoimi zwierzętami.
2. Jak ty się opiekujesz swoim pupilem? Jeśli nie masz w domu zwierzęcia, to powiedz, czy o jakimś marzysz i jak należałoby się nim zajmować.
3. Czy można opiekować się zwierzętami, nawet jeśli się ich nie ma? Jak to zrobić?
4. Porozmawiajcie w klasie, jak rozumiecie stwierdzenie: **zwierzę to nie zabawka**.
5. Podzielcie się na dwie grupy i przeprowadźcie debatę zwolenników i przeciwników posiadania zwierzęcia domowego.

2. Jakie przygody miał kot Cukierek?

1. Wysłuchaj uważnie rozdziału „Pan kotek był chory” z książki Waldemara Cichonia „Cukierku, ty łobuzie!” i odpowiedz na pytania:
  - a. Dlaczego tata nadepnął na ogon Cukierka?
  - b. Gdzie i dlaczego schował się Cukierek?
  - c. Dlaczego kot nie chciał wyjść ze swojej kryjówki?
  - d. Na jaki pomysł wpadła mama?
  - e. Co chciał zrobić tata po wyjściu Cukierka spod komody?
  - f. Jak zakończyła się ta historia?
2. Patrząc na ilustracje, opowiedz przygodę, która spotkała Cukierka.
3. Podzielcie się na grupy i spróbujcie przedstawić wybraną scenkę z lektury. Ile osób będzie potrzebnych do jej odegrania? Jakim rekwizytem możecie zastąpić kota?

Jak zrobić kota z papierowego talerzyka?

Materiały:

papierowy
talerzyk

papier
kolorowy

nożyczki

klej

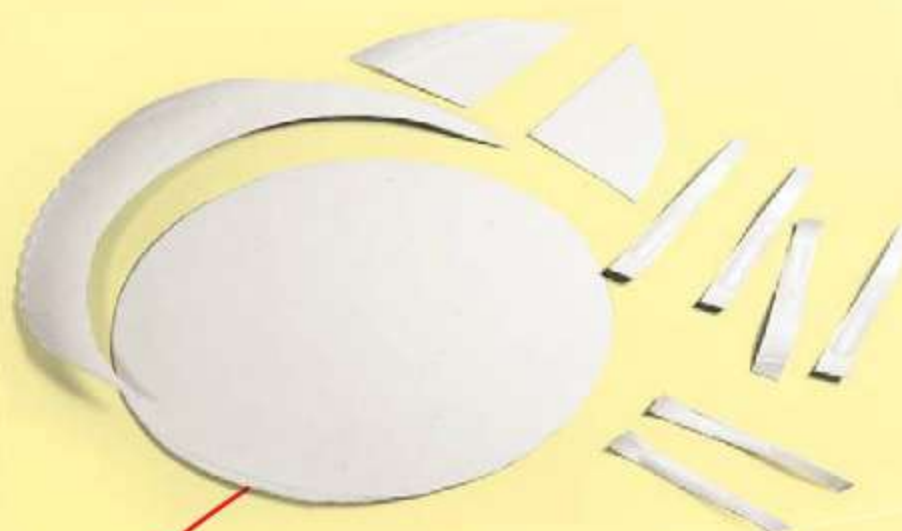

Wykonanie:

1.

Z papierowego talerzyka odetnij owalny fragment. Pozostała część będzie tułowiem kota.

2.

Z odciętego fragmentu wytnij koło, które będzie głową kota, oraz uszy, wąsy i ogon.

3.

Z papieru kolorowego wytnij oczy, źrenice i nos kota. Przyklej je do głowy razem z uszami i wąsami.

4.

Przyklej do tułowia gotową głowę kota oraz jego ogon. Kot jest gotowy!

Jeśli chcesz wykonać czarnego kota, to postępuj podobnie, tylko wcześniej pomaluj talerzyk czarną farbą plakatową i pozostaw go do wyschnięcia.

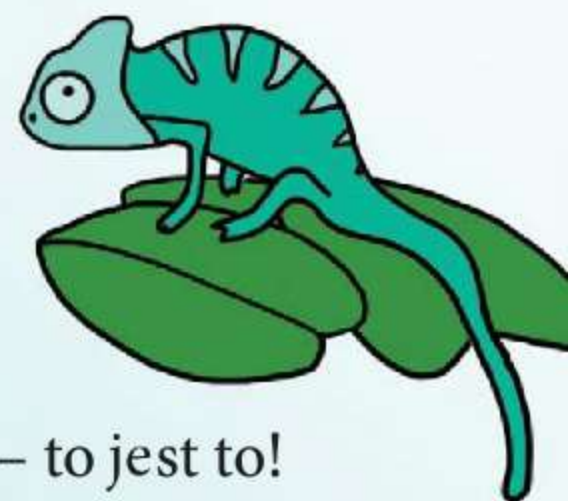

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Domowe zwierzaki

1. Ten, kto cztery łapy ma
albo dziób i skrzydła dwa,
może w domu z tobą żyć,
przyjacielem twoim być.
Morska świnka, kot lub pies
domownikiem miłym jest,
co podejdzie, gdy dasz znak,
i poprosi cię – o tak.

2. Własny zwierzak – to jest to!
Choć futerko zdobi go,
choć nie mówi tak jak ty,
zawsze będzie wierny ci.
Każdy gryzoń, płaz czy gad
ma swój język, ma swój świat.
Ale kiedy nudzi się,
razem z tobą pobyc chce.

Ref.: Hau, hau, rzuć mi piłeczkę!

I pobaw ze mną się troszeczkę.
Chodźmy do parku albo nad rzeczkę,
lubię biegać tam.
Miau, miau, daj mi papierek.
Zamienię go w helikopterek.
Bo polowanie i koci berek
to gry, które znam.

Ref.: Hau, hau, rzuć mi piłeczkę!...

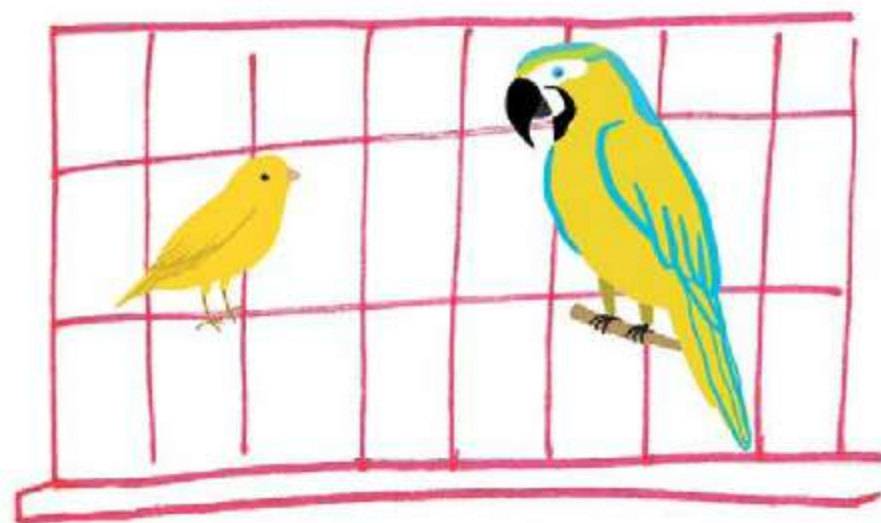
1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela. Zaśpiewaj ją razem z nagraniem. W refrenie wybierz dla siebie jedną z ról: psa lub kota i wykonaj tylko odpowiedni fragment refrenu.
2. Jakie jeszcze dźwięki, oprócz **hau, hau** i **miau, miau**, wydają domowi pupile? Wspólnie z innymi uczniami wybierzcie trzy propozycje i zaprezentujcie te dźwięki podczas przygrywki przed każdą zwrotką piosenki.
3. Pokaż, jak poruszają się pies albo kot, kiedy się skradają, biegną lub skaczą. Poproś koleżankę albo kolegę, żeby zaakompaniowali ci do tych ruchów, grając na wybranym instrumencie lub przedmiocie. Następnie zamieńcie się rolami.

Urszula Kamińska

Zagadki o zwierzętach

Aportuje patyk i łapę podaje.
Merda też ogonem – takie ma zwyczaj.

Miauczy, prosząc o coś, mysz goni ochoczo.
Lubi spacerować księżycową nocą.

Ten ptak egzotyczny, ubarwiony ślicznie,
czasem jakieś słówka powtarza komicznie.

Ziarna i orzeszki ze smakiem zajada,
trochę ich w policzki na zapas odkłada.

Mały nos, a ogonek – jak kuleczka prawie.
Długie uszka nastawia i kica po trawie.

1. Przeczytaj zagadki i podaj ich rozwiązania.
2. Odszukaj na ilustracji zwierzęta, których nazwy są rozwiązaniami zagadek. Powiedz, o których zwierzętach nie ma zagadek. Spróbuj je ułożyć.

Zwierzęta domowe

Miło jest przebywać w domu ze zwierzętami, bawić się z nimi i je głaskać. Dają nam one dużo radości, a także pomagają. Same też okazują nam swoje zadowolenie, gdy dostają wodę, pożywienie, możliwość ruchu i czyste miejsce.

Mój pies bardzo lubi gotowane mięso z warzywami.

Mój kot najchętniej je ugotowane mięso z marchewką i jajkiem.

Moja papuga lubi kabaczki oraz mieszanki różnych ziaren.

Mój żółw uwielbia jeść cykorię, ale zdrowsze są dla niego rośliny polne.

Ciekawego

Papugi i gwarki mają niezwykle zdolności językowe. Potrafią połączyć słowo z osobą, przedmiotem czy sytuacją, na przykład wypowiadają imię swojego opiekuna, gdy go zobaczą. Mogą się nauczyć słów **dzień dobry** i **do widzenia**. Naśladują dźwięki wydawane przez pojazdy służb ratowniczych.

1. Jakie zwierzęta mogą mieszkać z nami w domu? Czego można się od nich nauczyć?
2. Co jedzą zwierzęta domowe, o których mówią dzieci?
3. O czym jeszcze, poza świeżą wodą i odpowiednią karmą, należy pamiętać, jeśli ma się domowego pupila?

Natalia Usenko

Kefir i Spółka zoo

Wiecie, ludzie są dziwni. A koty mają głupie pomysły – możecie mi wierzyć, jestem psem i znam się na ludziach całkiem nieźle. Mam czterech własnych: mamę, tatę, Zośkę i Jurka. I kota Kefira, chociaż on tak naprawdę nie jest mój, ale też należy do naszego stada.

Wczoraj przyszedł do mnie wieczorem i mówi:

– Hej, Kufer, ty leniu, nie leż tak, tylko chodź! Mam dla ciebie robotę.

– Nie ma mowy! – warknąłem, bo kto to widział, żeby pies pracował dla kota!

– Chodź, chodź, opłaci ci się! – mruknął Kefir i poszedł do kuchni. A ja za nim. – Widzisz tę szparę obok rury? – Kefir kiwnął w stronę kaloryfera. – Tędy przychodzą w nocy myszy od sąsiadów. Ale mam za krótkie łapy, nie sięgnę.

Spojrzałem na kota. Jak się ma takie małe puchatki zamiast porządnych łap, to nic dziwnego, że się nie sięga!

– No, piesiu... – zamruczał przymilnie Kefir. – Jak nie chcesz dla mnie pracować, to założmy spółkę. Co ty na to? Kefir i Spółka zoo. Pasuje? Ja będę prezesem, a ty wiceprezesem.

Pomyślałem, że nigdy jeszcze nie byłem wiceprezesem i mogę spróbować, co mi szkodzi. Poczekałiśmy, aż wszyscy zasną i zgaszą światła, i poszliśmy do kuchni. Zaczaiłem się przy szparze za kaloryferem, Kefir tuż za mną. I już po chwili... szur, szur...

– Teraz! Wyrzuć ją w górę! – wrzasnął Kefir.

Wsunąłem łapę w szczelinę i machnąłem z całej siły! Mysz wyleciała jak z katapulty, zawisała na lampie, kot skoczył na stół, ze stołu na żyrandol i wtedy... zapaliło się

1. Posłuchaj tekstu. Wymień zwierzęta występujące w opowiadaniu. Podaj ich imiona.
2. Co Kefir zaproponował Kufrowi i jak się to skończyło?
3. Jak zareagowała rodzina na psoty zwierząt?
4. Spróbuj ocenić zachowanie psa i kota.

światło, a w drzwiach stanęli ludzie. Tata złapał się za serce, mama zaczęła krzyczeć, a Jurek rechotał jak żaba. Tylko Zośka zachowała się, jak należy – zdjęła Kefira z żyrandola, przytuliła mnie, bo się bardzo zestresowałem i wlałem pod stół, a z myszą nie zrobiła nic, bo paskuda uciekła.

Kiedy wszystko ucichło i znów zgasły światła, Kefir przyszedł na moje posłanie i szturchnął mnie głową.

– Ej, ty, złościsz się?

– Nie! – burknąłem. – Ale już nie chcę być wiceprezesem. I nie będę łapać myszy!

– No, trudno. – Zgodził się Kefir, wciskając mi się pod pachę. – A co powiesz na mały rabunek? Jutro są imieniny mamy, przyjdą ciotki i inni ludzie. Będzie mnóstwo jedzenia! Ty będziesz rozkosznym pieseczkiem i odwrócisz ich uwagę, a ja wskoczę na stół i pozrzucam trochę wędliny. Mają pasztet! Tam będzie tyle talerzy, że nikt nie zauważy!

Pomruczał i zasnął brzuchem do góry.

A ja teraz leżę i myślę. Bo pasztet to naprawdę fajna rzecz... Lubię pasztet! Może jeszcze pobędę tym wiceprezesem jeden dzień? Tylko czy ludzie znów nie będą tak dziwnie biegać i krzyczeć, jak już zjem „tego paszteta”? Zobaczymy...

5. Jak myślisz, czy pies nadal będzie się przyjaźnił z kotem i weźmie udział w rabunku zaproponowanym przez Kefira? Uzasadnij swoje zdanie.

 6. Narysuj na kartce z bloku, co mogą robić zwierzęta, kiedy właściciele ich nie widzą. Opowiedz o tym koleżankom i kolegom w klasie.

Nasze zainteresowania

1.

Jakie mamy
hobby?

2.

Czym różnią
się nasze
zainteresowania?

1. Wyjaśnij, co to jest **hobby**.
2. Czy wszyscy mamy takie same zainteresowania? Jak myślisz dlaczego?
3. Porozmawiajcie w parach, jak można znaleźć nowe ciekawe hobby. Od czego warto zacząć? Co trzeba wziąć pod uwagę?

3.
Co widać
na niebie?

4.
Czy książka
ma swoje
imieniny?

Wycieczka
do planetarium
to był świetny
pomysł!

Tak, nie myślałem,
że niebo jest takie
ciekawe.

4. Pomyśl przez chwilę o tym, co lubisz robić, w czym jesteś dobra / dobry, co sprawia ci przyjemność.
5. Powiedz, czego chciałabyś / chciałbyś się dowiedzieć o niebie.
6. Czy lubisz książki? Czy jakąś książkę udało ci się już samodzielnie przeczytać?

Melania Kapelusz

Małpka i stare zegary

– Ona jest naprawdę ekstra! – powiedziała Basia, patrząc na plastikową małpkę stojącą jak zawsze na biurku pani.

– Noo – przytaknęła Kasia, zastanawiając się, jak to się dzieje, że małpka macha rękami, kiedy pani ją podnosi. – Chciałabym zajrzeć do środka.

– Do jakiego środka? – zdziwiła się Basia.

– Do środka małpki. Rozkręcić ją i...

– Co ty wygadujesz? – przerwała Basia.

Na szczęście zaczęła się lekcja i Kasia nie musiała tłumaczyć koleżance, o co jej chodziło. Na lekcji dzieci opowiadały o swoich zainteresowaniach. Kasia, wpatrzona w małpkę, nie mogła się skupić na kolekcji piór, z których Arek miał zamiar zrobić pióropusz, ani na albumie ze zdjęciami kotów, którymi chwaliła się Eliza. Ktoś trenował piłkę nożną, a Basia chodziła na kółko teatralne i była z tego niezwykle dumna.

– Mamy prawdziwe próby – opowiadała. – Bo robimy przedstawienie. A ja będę grać główną rolę.

– A ty, Kasiu? – spytała pani. – Czym się interesujesz? Pokażesz nam coś związanego z twoim hobby?

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: O jakich swoich zainteresowaniach opowiadały dzieci w klasie? Które hobby nie spodobało się innym dzieciom? Dlaczego?
2. Zastanówcie się w grupach i przedstawcie w klasie swoje propozycje dalszego ciągu opowiadania. Czy Kasia zmieniła swoje hobby? Możecie odegrać odpowiednie scenki.

– Jaaa? – Kasia się zawahała. Wyjęła z leżącego na ławce woreczka kilka małych śrubokrętów oraz zębate koła różnej wielkości. – Rozkręcam stare zegary u babci i dziadka. Takie, co już nie chodzą.

– Ale po co? – Arek się skrzywił.

– Stare? – prychnął Paweł. – Mój tata to ma superzegarek. Może z nim nawet nurkować.

– To musi być potwornie nudne – stwierdziła Basia. – Mogłabyś spróbować z kółkiem teatralnym. Może nawet dostałabyś jakąś prostą rolę...

Kasia szybko pochowała rzeczy do woreczka i wcisnęła go do kieszeni. I choć pani tłumaczyła, że każdy może mieć własne zainteresowania, dzieci po cichu podśmiewały się z „rupieci”, które Kasia przyniosła do klasy. Kasi zrobiło się smutno.

Dotąd marzyła, że gdy dorośnie, będzie naprawiać maszyny i je projektować. Ale może jej hobby naprawdę było głupie? Dzieci z niej żartowały. Nie to co z Basi. Cała klasa chciała zobaczyć przedstawienie, w którym ona zagra. Więc może Kasia powinna zapomnieć o zegarach i zapisać się na kółko teatralne?

3. Posłuchaj dwóch możliwych zakończeń tej historii, które znajdują się na stronie 122. Jak je oceniasz? Dlaczego warto rozwijać swoje zainteresowania niezależnie od opinii innych?
4. Porozmawiajcie w klasie o swoich zainteresowaniach. Wymieńcie się pomysłami na ciekawe i angażujące hobby.

DZIEŃ KLASOWYCH TALENTÓW

Ania chodzi na lekcje baletu.
Pokazała swój taniec w baletkach
i tiulowej spódniczce.

Krzyś to klasowy łobuziak.
Świetnie tańczy break
dance (czytaj: brejk dens).

Franek przyniósł klarnet,
choć woli grać na perkusji.
Zagrał piękną melodię.

Nina i Dorotka miały
wspólny występ. Nina
śpiewała, a Dorotka
grała na skrzypcach.

1. Przeczytaj teksty. Wymień zainteresowania dzieci. Kiedy one je zaprezentowały?
2. Przepisz do zeszytu imiona dzieci występujących w tekstach. Pamiętaj, że imiona należy pisać wielką literą.

Anton, ubrany w cylinder i czarną pelerynę, pokazywał różne sztuczki jak prawdziwy magik.

Po występach był czas na podziwianie wystawy prac. Były tam obrazy, prace origami i zdjęcia.

To był niezapomniany dzień. Okazało się, że każdy z nas ma jakiś talent, który wytrwale rozwija.

Zdanie zawsze zaczyna się pisać wielką literą. Na końcu zdania może być kropka ., znak zapytania ? lub wykrzyknik !.

Jak Ania pięknie tańczy!
Gdzie się tego nauczyła?
Ona chodzi na lekcje baletu.

3. Przeczytaj z odpowiednią intonacją zdania zakończone różnymi znakami.

4. Namaluj farbami na kartce z bloku swoje ulubione zajęcia. Mogą to być twoje zainteresowania lub inne aktywności w wolnym czasie.

coś ciekawego

14 kwietnia obchodzimy **Dzień Patrzenia w Niebo**. W tym dniu warto unieść głowę i popatrzeć w górę. Niebo ciągle się zmienia i zaskakuje. Nocą jest ciemne. Czasami widać na nim tylko jasne punkciki. W dzień, w zależności od pogody, niebo ma kolor błękitny, szary lub niebieski. Często płyną po nim chmury. Może się na nim pojawić kolorowa tęcza.

rój meteorów

lornetka

luneta

Księżyc

radioteleskop

1. Kiedy obchodzimy Dzień Patrzenia w Niebo?
2. Czy niebo zawsze jest takie samo? Wyrzyj przez okno. Powiedz, jak teraz wygląda niebo. Czy widać na nim chmury? Jakie one mają kształty?
3. Popatrz na niebo przed pójściem spać. Co na nim widać? Następnego dnia opowiedz koleżankom i kolegom o swoich obserwacjach.

Obserwacja nieba

Niebo można obserwować w dzień i w nocy. W dzień widzimy Słońce, które jest gwiazdą naszego Układu Słonecznego. W bezchmurną noc możemy dostrzec Księżyc. Jest on naturalnym satelitą Ziemi i krąży wokół naszej planety. Są też widoczne gwiazdozbiory, składające się z wielu gwiazd. Mają ciekawe nazwy, na przykład Wielka Niedźwiedzica. Na niebie nocą ukazują się też inne planety, które razem z Ziemią krążą wokół Słońca.

Astronom pracuje w obserwatorium astronomicznym. Zajmuje się badaniem Wszechświata i znajdujących się w nim ciał niebieskich. Narzędzia astronoma to luneta i teleskop.

Najśłynniejszym polskim astronomem był **Mikołaj Kopernik**. Stwierdził, że Ziemia krąży wokół Słońca, a nie, jak sądzono wcześniej, Słońce wokół Ziemi.

Czas na poradę!

Jeśli chcesz się nacieszyć widokiem tysięcy gwiazd, to wybierz się z osobą dorosłą poza miasto w bezchmurną noc i popatrz w niebo.

1. Posłuchaj opowiadania „Co można zobaczyć nocą?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronie 127. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Czym zajmuje się astronom? Jakich narzędzi potrzebuje do pracy?
3. Kim był Mikołaj Kopernik? Co stwierdził?
4. Popatrz na zdjęcie i powiedz, co Lena i Tymek zobaczyli nocą na niebie.

4. Czy książka ma swoje imieniny?

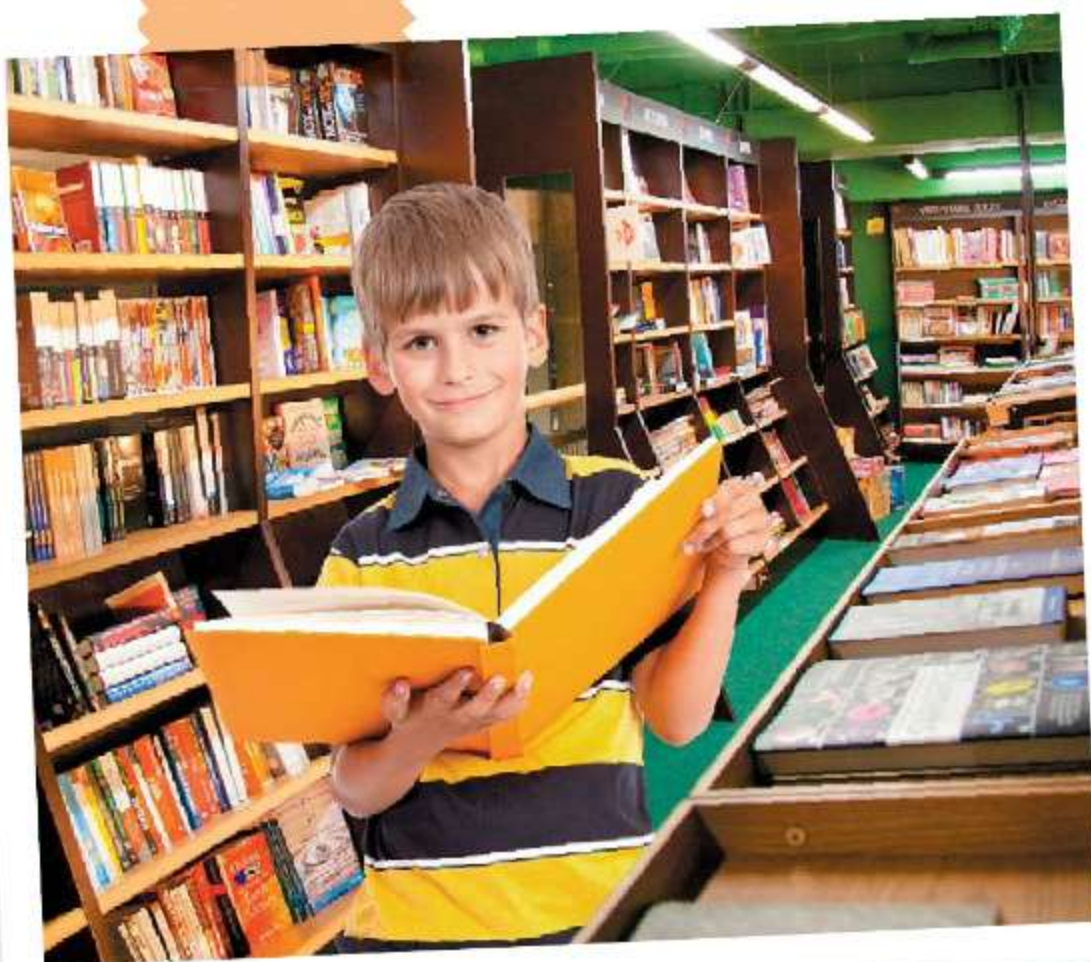

Coś ciekawego

23 kwietnia przypada Światowy Dzień Książki. Wtedy książka obchodzi swoje imieniny. W tym dniu na całym świecie organizuje się targi, kiermasze, wystawy oraz spotkania z autorami książek. Przy tej okazji można zdobyć autograf ulubionego pisarza.

Książki można kupić w **księgarni** lub wypożyczyć z **biblioteki**.

Książki są wydawane nie tylko w wersji papierowej. E-booki (czytaj: ebuki) można czytać na smartfonach lub specjalnych czytnikach. Audiobooki (czytaj: ałdiobuki) to nagrane książki do słuchania.

1. Kiedy książka obchodzi swoje imieniny? Jaki prezent imieninowy ucieszyłby książkę?
2. Przeczytaj teksty. Powiedz, w jaki sposób mogą być wydawane książki. Z jakich książek ty najczęściej korzystasz?
3. Jaka jest twoja ulubiona książka? Wymień jej tytuł i autora. Opowiedz, o czym ona jest.

Wiele osób uwielbia książki i czyta ich bardzo dużo. Mówi się o nich żartobliwie **mole książkowe**. Nie jest to wcale obraźliwe.

mól książkowy

Rzeczowniki to nazwy ludzi, zwierząt, roślin i rzeczy.

Rzeczowniki odpowiadają na pytania: **kto? co?**

4. Gdybyś to ty miała / miał napisać książkę, to o czym by ona była?

5. Jakie są według ciebie pozytywne strony wypożyczania książek z biblioteki?

6. Wyjaśnij, kogo nazywamy **molem książkowym**.

7. Co to są **rzeczowniki**? Wymień po kilka rzeczowników kończących się głoskami: **k, r, a**.

Marcin Przewoźniak

Skarb z biblioteki

Odcinek 3. Cień doradzi, ręka zdradzi?

– O, znowu jesteście? A ja właśnie zamykam! – zawołała pani Wika, gdy Olek, Ula, mama oraz Chaps z Capsem stanęli w progu zabytkowej biblioteki.

– Niestety, musi pani poczekać. Prowadzimy śledztwo – powiedział Chaps.

– Koniecznie trzeba sprawdzić, gdzie stały kiedyś pomniki! – zawołał Olek.

Pani Wika zaprosiła ich na wystawę, gdzie były mapy i fotografie. Znaleźli kilka starych planów miasta. Były tam ulice, place, a na nich zaznaczono pomniki. Okazało się, że figury nie zawsze stały obok siebie.

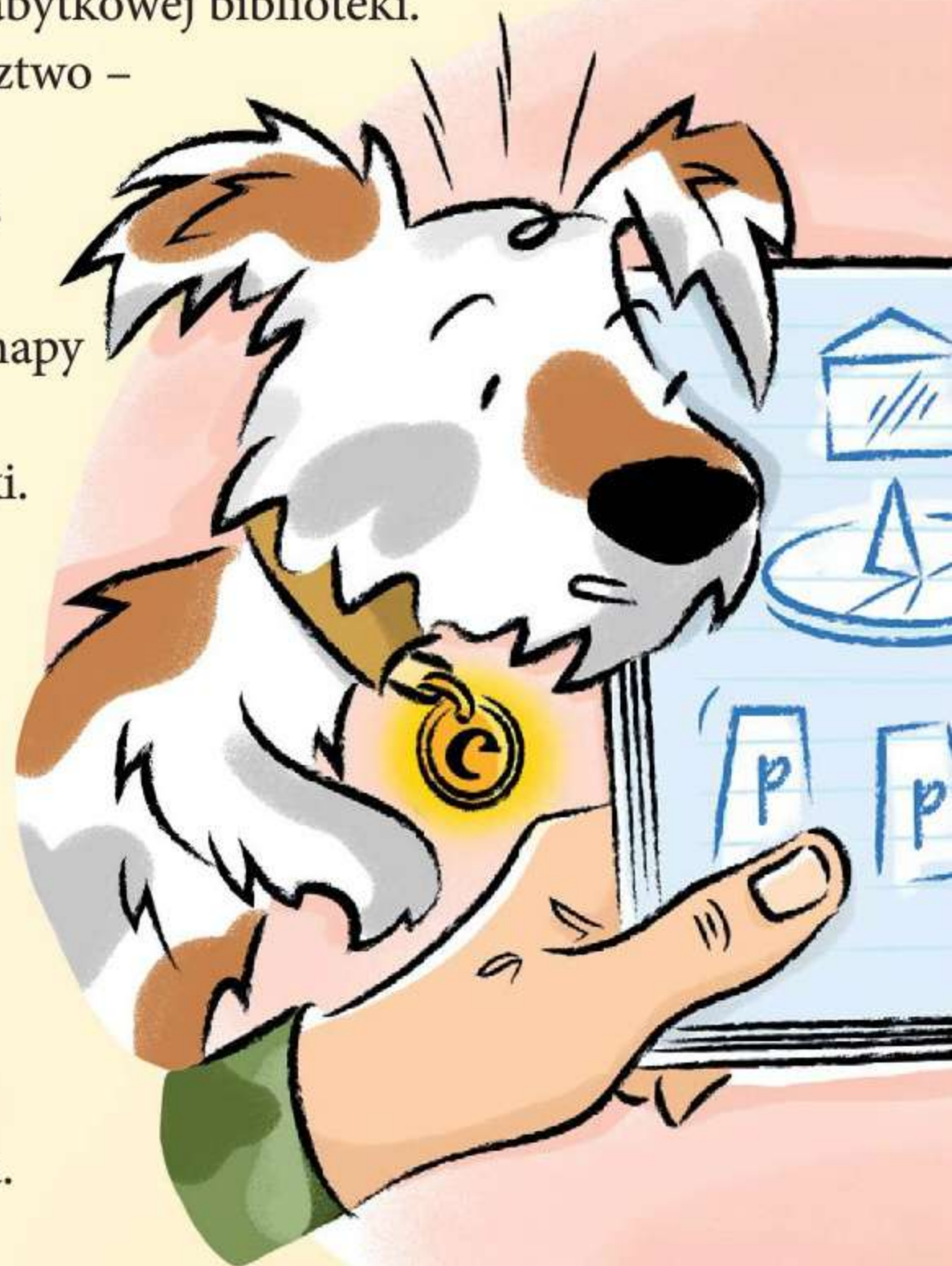
– Patrz, kiedyś na naszym rynku stał tylko jeden pomnik – zauważyła Ula.

– A sto lat później stały już trzy. Tylko że nie wiemy, który jest królem, który Syrenką, a który Neptunem. – Mama wskazywała punkciki na mapach.

– Teraz wszystkie stoją na deptaku – dodała bibliotekarka.

– Musimy się dowiedzieć, która figura gdzie stała. Wtedy cień doradzi... – szepnął detektyw Chaps.

Na wystawie była jedna stara pocztówka, pokazująca, jak stały figury na rynku, ale najwyraźniej pan Karol ją zabrał. Bo jedna gablotka była pusta.

1. Przypomnij sobie, jak zakończył się odcinek 2. opowiadania „Co wskazuje zegar?”.
2. Posłuchaj uważnie kolejnego odcinka opowiadania. Gdzie udali się detektyw, mama i dzieci, żeby obejrzeć stare plany miasta?
3. Czy wiadomo, w jakiej kolejności były dawniej ustawione pomniki na rynku? Dlaczego?

– No to klops! – Detektyw Chaps się zmartwił.
– Wcale nie klops! Odpowiedź jest w wierszu o naszym mieście! – Pani Wika triumfalnie wyjęła z innej gablotki starą książeczkę. – Pewien poeta napisał przed wiekami wiersz o rynku. Posłuchajcie:

*Słońce wstaje, promyk zmierza
wprost do króla Kazimierza.
Drugi świeci Neptunowi.
Trzeci panna wodna złowi...*

– Czy to znaczy, że poeta opisał, w jakiej kolejności stały pomniki? – spytał Olek.

– Na to wygląda. Nie wiemy tylko, z której strony je oglądał: z przodu czy z tyłu. W każdym razie Neptun, tak czy siak, stoi pośrodku. – Chaps rysował plan rynku w notesie. – Minęła siedemnasta. Dopiero jutro sprawdzimy, które miejsce wskaże zegar słoneczny o trzeciej godzinie. I ciekawe, który pomnik tam stał: króla, Neptuna czy Syrenki? – mruknął detektyw.

– Proszę pamiętać o ręce, która zdradzi. Nie wiemy, do której figury należy! – przypomniała mama.

– Ja wiem, do kogo nie należy! – odparła Ula. – Król Kazimierz obie ręce ma zaciśnięte na berle. Niczego nie pokazuje. Neptun w jednej ręce trzyma trójzab, a drugą rękę wyciąga przed siebie. A Syrenka ma jedną rączkę odchyłoną w bok... – wyjaśniła dziewczynka. – Więc to musi być któreś z nich.

– Że też ja na to nie wpadłem! – zdenerwował się detektyw.

– Ani ja! – Olek tupnął nogą.

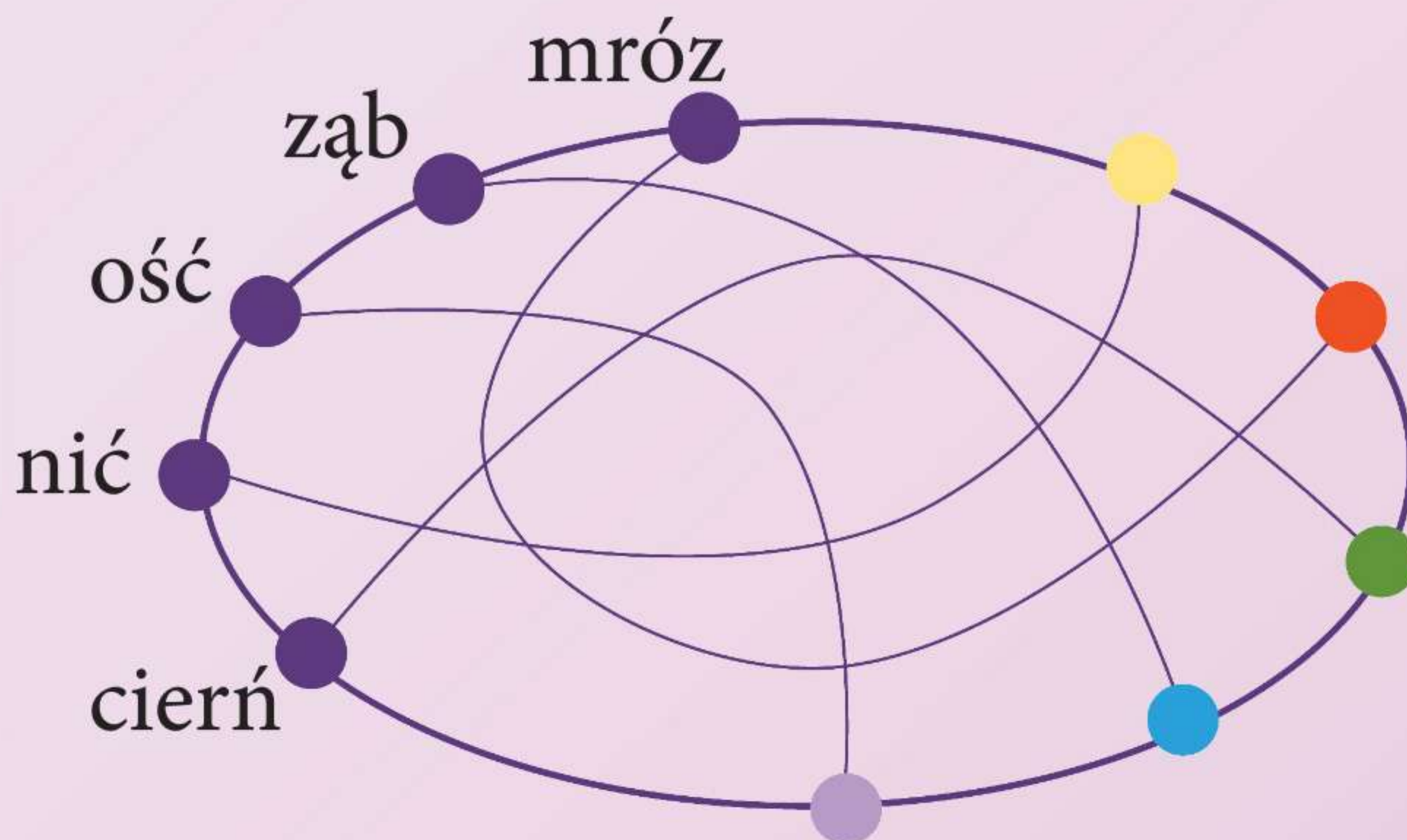

4. Pomóż detektywowi Chapsowi w dalszym przebiegu śledztwa i odpowiedz na pytania:
  - a. Ręka której figury może pokazywać kolejną wskazówkę?
  - b. Dlaczego pomnik króla Kazimierza nie będzie tu pomocny?
  - c. Jeśli zegar słoneczny o godzinie trzeciej wskazuje Syrenkę, to kogo wskazywał o godzinie pierwszej?
5. Jak myślisz, co może się wydarzyć dalej? Co ważnego do rozwiązania zagadki może wskazywać ręką figura?

- Połącz każdy wyraz z odpowiednią kropką. Zaczynij od wyrazu **mróz**. Przesuwaj kolejno wzrok po każdej linii. Nie poruszaj głową.

- Popatrz na czarną kropkę. Spróbuj patrzeć tylko na nią i jednocześnie bez poruszania oczami staraj się dostrzec wszystkie wyrazy, które znajdują się wokół kropki.

ćma   zero   gość
                          ●   mazak
 babcia   kazać   ciarki

- W każdym wyrazie kleks zasłonił jedną literę. Jakie to mogą być wyrazy?

ając   zeb   ćwiartk*   z*pa   pok*
 li*ć   ciu*aga   zapa*ka   *jciec   cio*ia

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe wyrazy i teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie. Jeśli potrafisz, to przeczytaj również ostatni tekst.

gaz ząb wóz złość ćma nić liść
koza zakaz zupa zamek wąwóz ćwikła
paproć miłość ciasto ciało ciemno
Zbigniew Zygmunt Maciek
zabawa zagadka walizka pozory
zakwilić ciupaga ciamajda zadowolenie

Zuza dostała od taty zegarek i lizaki.
Zegarek jest zakładany na rękę.
Lizaki są kolorowe i słodkie.

Zenek wybrał się do zamku. Są tu stare
zbroje. W komnacie słychać bicie
zabytkowego zegara. Tu po zmroku
grasuje zjawa.

- Najstarszym żyjącym na świecie gatunkiem drzewa jest miłorząb. Najpotężniejszym drzewem na świecie jest mamutowiec olbrzymi.
- Na Filipinach odkryto najbardziej mięsożerny kwiat na świecie, który może zjeść nawet szczura.
- Największe trawy to bambusy, występujące w Azji.

1. Usiądź wygodnie. Popatrz przed siebie. Zataczaj kółka wzrokiem. Najpierw spójrz w górę, potem w prawo, następnie w dół, potem w lewo, a na koniec znów w górę. Staraj się, żeby ruch oczu był płynny. Powtórz to ćwiczenie pięć razy. Nie ruszaj głową, powinny pracować tylko twoje oczy.
2. Wskaż na rysunku pary żab, które mają taką samą minę. Które żaby nie mają pary? Ile ich jest?

3. Wpatruj się w czerwoną linię i jednocześnie odczytuj napisy umieszczone po obu stronach tej linii. Przesuwaj wzrok wzdłuż linii w dół, ale nie poruszaj oczami na boki w żadnej linijce.

	za	ze
rza		rzo
zia		ziu
aż		uż

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj.
Przeczytaj w ten sposób poniższe wyrazy i teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.
Jeśli potrafisz, to przeczytaj również ostatni tekst.

źle nóż żart żuk jeż rzut rzep rząd brzeg
źródło żre**ba**k groź**ny** póź**no** gałą**ź**
bu**zia** ba**zie** ziarno ziemi**a** żaba pożar
książ**ka** gara**ż** żagiel pej**za**ż bażant
orzech morze zwier**zę** wier**z**ba marzec
wyra**ź**ny zielony poziomki kału**ża**
ża**gl**ówka mar**ze**nie war**zy**wa kole**ż**anka

Żre**ba**k Kazio lubi ziarno. Zuzia daje
mu owies. To ulubiony pokarm żre**ba**ka.
Po takim posiłku ma on dużo siły.

Rze**ka** płynie od źródła do ujścia.
Jej brzeg może być stromy i groźny.
W jej wodach żyje dużo zwierząt.

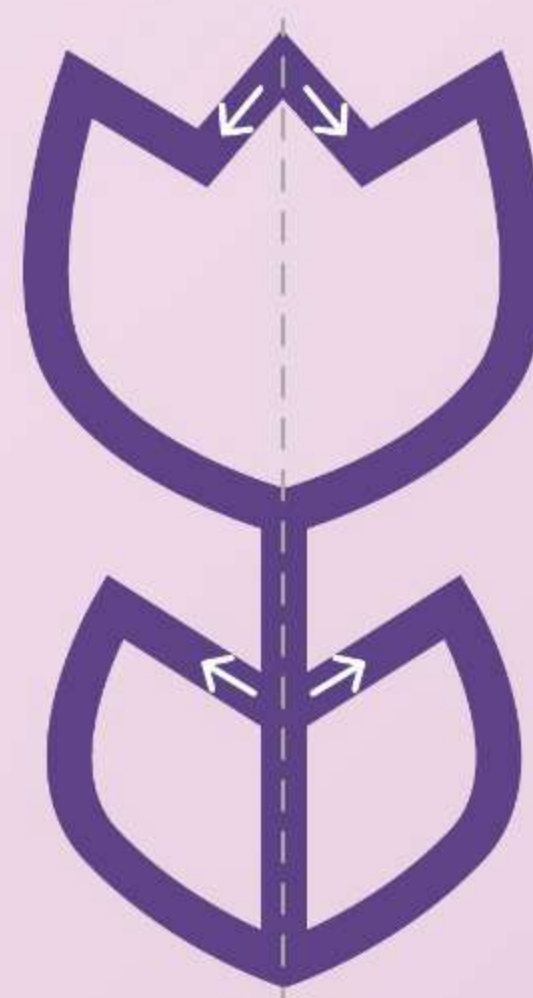
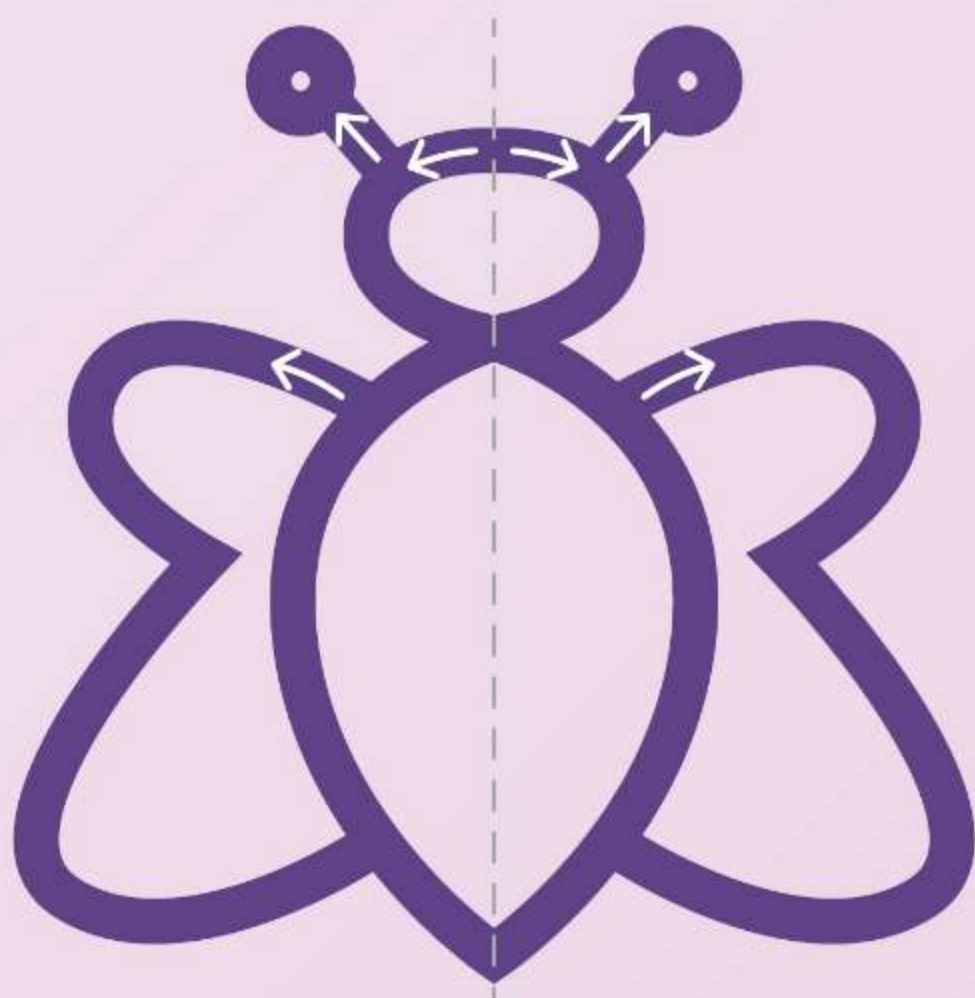

Rzeki są bardzo ważne dla ludzi. Nawadniają tereny,
na których rolnicy mogą siać i sadzić rośliny. Dzięki
rzekom statki przewożą różne towary. Rzeki są domem
dla ryb, ptaków, ssaków i owadów. Nie zanieczyszczaj
wód rzeki ani jej brzegów. Nie hałasuj nad rzeką.

1. Przesuwaj jednocześnie palcami wskazującymi obu rąk po liniach każdego obrazka zgodnie z kierunkiem strzałek. Możesz też narysować takie obrazki oburącz na kartce.

2. Patrz kolejno tylko na każdą czarną kropkę i odczytaj wyraz nad nią.

muszka   dzungla   dzieciół   szczeka

3. Jak najszybciej przebiegnij wzrokiem wzdłuż linii. Zapamiętaj, jakie obrazki znajdują się na rysunku.

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj.
Przeczytaj w ten sposób poniższe wyrazy i teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

mysz klucz widz rdza dżem dźwięk dzień
uszy kasza cisza szalik wieszak paczka
czosnek dzwonek pędzel bardzo drożdże
dżinsy dżungla wiedźma łabędź dziecko
koszula kalosze poduszka rodzinie
telewizor pieniądze dżdżownica
dżentelmen zjeżdżalnia drożdżówka
koszykówka czarownica ogrodzenie
maharadża dziewiętnasty

Andżelika i Szymon wybrali się dzisiaj
nad rzekę. Świeciło mocno słońce, dlatego
założyli czapki z daszkiem. Nad brzegiem
rzeki było dużo wody. Ale dzieci miały
kalosze na nogach. Po drodze widziały
łabędzie i dżdżownice.

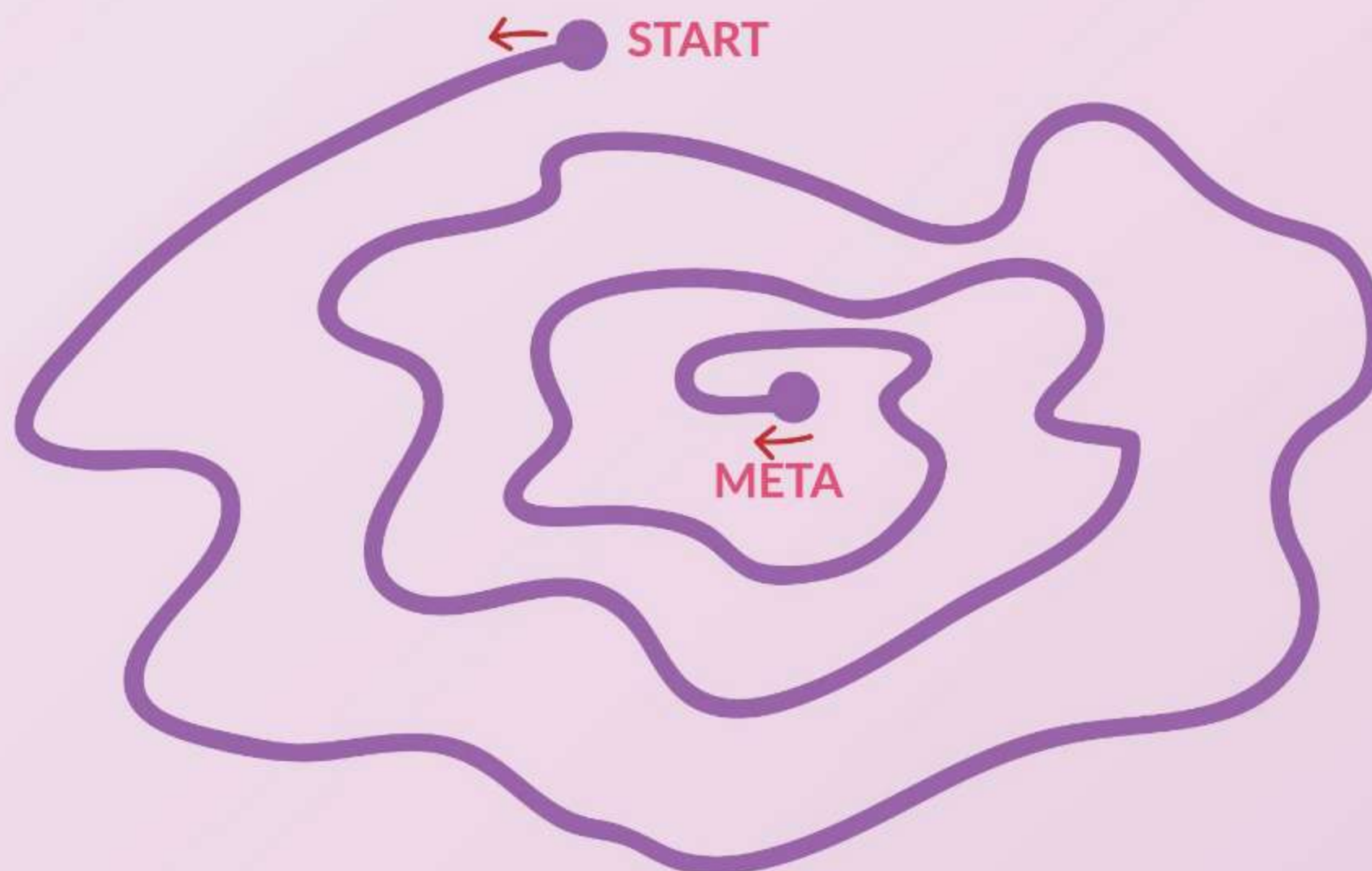

Teatr pochodzi z Grecji. Tam powstały pierwsze
przedstawienia. Początkowo wyróżniano tylko dwa
rodzaje spektakli. Tragedia pokazywała problemy
ludzkiego życia. Komedia miała bawić widzów.

1. Przesuwaj powoli wzrok wzdłuż linii od punktu oznaczonego **START** do punktu **META**, a potem odwrotnie: od punktu **META** do punktu **START**. Głowę trzymaj nieruchomo. Postaraj się nie zbaczać wzrokiem z linii.

2. Patrz na czarną kropkę. Utrzymuj na niej wzrok. Nie ruszając głową, powiedz, jakie litery znajdują się po obu stronach kropki w każdej linijce.

A	●	G
K	●	R
W	●	D
F	●	M

3. W podanych zdaniach odszukaj nazwy zwierząt.

W końcu rodzice wrócili do domu.
 Na rabatce kwitną lewkonie.
 Dzieci usłyszały łoskot i rumor.
 W tym bagażu kryje się bezcenny skarb.

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Zwierzęta od zawsze towarzyszą
człowiekowi i służą mu pomocą.
Zajęcia na koniach, zwane hipoterapią,
wspomagają rehabilitację osób
z niepełnosprawnościami.
Specjalnie szkolone psy ułatwiają
poruszanie się osobom niewidomym.
Psy ratownicze szukają ludzi zaginionych
pod lawinami i gruzami domów.

Hobby to dobry sposób na spędzanie wolnego czasu, relaksowanie się, a także wyrażanie siebie! Jak można znaleźć ciekawe hobby? Skorzystaj z kilku wskazówek.

- Poznaj siebie. Zastanów się, co cię interesuje, co lubisz robić, co sprawia ci radość.
- Próbuj różnych rzeczy. Nawet kiedy wydaje się, że coś do ciebie nie pasuje, to nigdy się o tym nie przekonasz, jeśli nie spróbujesz.
- Realizuj nową pasję stopniowo. Nie musisz od razu kupować drogiego sprzętu. Na początku możesz coś pożyczyć lub skorzystać z używanych rzeczy.

Co dwie głowy, to nie jedna!

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

- Nie powiedziałem mu – oznajmił Wojtek, wchodząc do świetlicy. – To co robimy?
- Może spróbujemy gumką? – zaproponowała Ala.
- E, coś ty! Nie zejdzie. – Piotrek machnął ręką. – Chyba tylko wodą.
- Dobry pomysł – przytaknęła Nela.
- Piotrek zmoczył chusteczkę i zaczął pocierać plamę.
- O! Jest trochę jaśniejsza. – Ucieszył się Wojtek.
- Piotrek potarł jeszcze mocniej i...
- Przestań! – krzyknęła Ala. – Bo zaraz będzie dziura. Lepiej zostawmy tak, jak jest – powiedziała, a pozostali się z nią zgodzili.
- Następnego dnia dzieci prezentowały projekty przed klasą. Gdy grupa Wojtka pokazała swoją kartę kalendarza, pani zapytała:
- I jak wam się wspólnie pracowało?
- A co to jest? – wyrwało się Stasiowi. – Taka okropna plama! Nie było jej.
- Farba nam się chlapnęła. Niechcący – wyjaśnił Piotrek. – I potem próbowaliśmy ją zmyć. Po lekcjach w świetlicy.
- W świetlicy? Nic nie wiedziałem. – Staś się zdenerwował. – Zamiast zmywać można tu było... – Urwał. – A zresztą nie powiem wam, skoro tacy jesteście.
- No cóż. Przy projektach zdarzają się niepowodzenia i plamy – powiedziała pani. – Ale najważniejsza jest współpraca. Całej grupy. Tym razem nie do końca wam to wyszło. A szkoda. Sami widzicie, że Staś miał jakiś pomysł. Bo co dwie głowy, to nie jedna.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

- Stasiu – Wojtek dopadł kolegę przed szatnią – chodź na chwilę. Mamy problem. Gdy chłopcy przyszedli do świetlicy, pozostałe dzieci z grupy już tam były.
- I co my zrobimy? – westchnęła Nela. – Gumką chyba się nie da.
- No nie – odparł Piotrek. – Lepiej to zmyć wodą.
- Poczekaj. – Staś przyjrzał się plamie. – Spójrzcie na to. Ja tu widzę... drzewo.
- Drzewo? – zdziwiła się Ala.
- Tu mógłby być pień. – Pokazał Staś. – Brakuje paru gałęzi. Piotrek, weź domaluj.
- Piotrek wyjął farby i po kilku minutach z brzydkiej plamy zrobił się... świerk.
- Piękny! I pasuje do zimy. – Ala aż klasnęła. – Jak mówi moja mama: co dwie głowy, to nie jedna.
- A co dopiero pięć głów! – powiedział Staś i wszyscy wybuchnęli śmiechem.

Melania Kapelusz

Aria z Bemolem

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

– Musisz mi wybaczyć – szepnęła Maja do Aarii. – Tym razem wybieram Bemola.

Podczas zawodów Maja i Bemol wspaniale się prezentowali. Bez problemu pokonali wszystkie przeszkody, płynnie i szybko. Dorota ze Stajni na Zielonej, jadąca na Halnym, też świetnie sobie poradziła. Jednak Bemol miał lepszy czas, więc wygrał. Najlepsze pary zostały udekorowane, a Maja otrzymała puchar. Potem z głośników puszczone muzykę i rozpoczęła się runda honorowa, czyli przejazd galopem wyróżnionych koni. Rundę prowadziła Maja. Od dawna marzyła o tej chwili, ale teraz nie czuła radości.

Po zawodach schowała puchar do torby. Gdy przyjechała do stajni, od razu pobiegła do Aarii. Przytuliła się mocno do ukochanej klaczy i wyszeptała:

– Bez ciebie było mi tak smutno.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

– Trudno – powiedziała Maja, głaszcząc miękkie chrapy Aarii. – Chcę wystartować na tobie.

Podczas zawodów Maja widziała piękny przejazd Doroty ze Stajni na Zielonej. Jej występ na Halnym był bezbłędny. Do tego mieli świetny czas.

Potem wystartowała Maja na Aarii. Aria jechała coraz szybciej. Pierwsze pięć przeszkód pokonała bez problemu, ale przed szóstą była już tak rozpędzona, że nieuważnie zahaczyła nogą o drąg i go strąciła. Maja wiedziała, że straciła szansę nie tylko na pierwsze miejsce, ale nawet na wyróżnienie. Kiedy dziewczynka skończyła przejazd, przytuliła się do końskiej szyi i powiedziała:

– Wiem, że bardzo się starałaś. Może na Bemolu bym wygrała, ale nie żałuję, bo byliśmy tu razem.

Małpka i stare zegary

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

– Będę chodzić na kółko teatralne – powiedziała na drugi dzień Kasia do Basi tak głośno, aby cała klasa ją słyszała.

– Już nie rozkręcasz starego złomu? – zapytał Paweł.

– No coś ty? – odparła Kasia. – To było głupie.

We wtorki, zamiast iść do babci i dziadka, zostawała teraz na kółku. Pan, który prowadził zajęcia, był bardzo miły i Kasia dostała nawet rolę jednej z siedmiu córek króla. Ale nie mogła zapomnieć o zegarach. Przypominała sobie o nich za każdym razem, gdy pani podnosiła małpkę, a ta machała do dzieci rękami.

Kilka tygodni później Basia przestała przychodzić na próby.

– Już mi się znudził ten teatr – zwierzyła się Kasi. – Wolę basen. Tam jest prawdziwa trampolina. Marzę, aby z niej kiedyś skoczyć. A ty? Nie chcesz się nauczyć pływać?

– Ja? – Kasia spojrzała na małpkę stojącą na biurku pani. – Ja chyba wiem, co chcę robić. – A w myślach dodała: „Rozkręcać zegary i... konstruować maszyny!”.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

„Niech gadają, co chcą. I tak będę rozkręcać zegary!” – zdecydowała Kasia.

Jakiś czas potem pani podniosła małpkę. Ale ona nie zamachała rękami.

– Ojej, zepsuła się – westchnęła Basia.

Zmartwione dzieci stanęły wokół biurka pani.

Kasia wzięła małpkę i jej się przyjrzała.

– Można by zajrzeć do środka – powiedziała.

– Ale jak? – odezwał się Arek. – Trzeba się na tym znać.

– Spróbuj, Kasiu – zaproponowała pani.

Dziewczynka wyciągnęła z kieszeni woreczek, a z niego – malutki śrubokręt. Podważyła klapkę i otworzyła plecy małpki. Ze środka wyleciała śrubka. Kasia przyjrzała się mechanizmowi i przykręciła śrubkę we właściwe miejsce. Potem ostrożnie zamknęła klapkę. Podniosła małpkę, a ta zamachała rękami.

– Aleeee! – zawołał Arek. – Jesteś genialna!

– Pochwalę się w domu – ucieszyła się Basia – że mam koleżankę, która potrafi wszystko naprawić.

– Brawo, Kasiu! – pogratulowała pani.

– A może kiedyś – odezwał się Paweł – będziesz projektować prawdziwe maszyny?

– Pewnie, że będę – powiedziała Kasia. I poczuła się naprawdę z siebie dumna.

Lena i Tymek poznają świat

cykl opowiadań przyrodniczych

Małgorzata Szczęsna

Rano czy wieczorem?

To ja – Lena! Gdy rano się obudziłam, pomyślałam o Tymku. Cały tydzień z nim nie rozmawiałam. Może rozchorował się po naszej ostatniej wyprawie do lasu? Było tak zimno! Zadzwonię do niego. **Jakie pytania może zadać Lena Tymkowi?**

– Cześć, tu Lena! Co słychać? Jak się czujesz? Dlaczego nie dzwoniłeś? – zasypałam go pytaniami, ale on bardzo długo nic nie mówił.

Wreszcie usłyszałam jego zaspany głos. **Dlaczego Tymek mógł być zaspany?**

– Leno! Nie wiesz, która jest godzina?! Jest siódma rano w sobotę! Ja jeszcze śpię! Mam ekstrasen! Jestem superbohaterem, który ratuje świat przed zagładą! Muszę dokończyć ten sen, żeby uratować ludzkość! Oddzwonię! – powiedział i wyłączył się.

Czy pamiętasz swój ostatni sen? Opowiedz go.

Długo siedziałam, zdziwiona. Ja już byłam ubrana i umyta, a on jeszcze w łóżku! Trudno! Poczekam, aż zadzwoni. Po śniadaniu uczyłam się wiersza „Kaczka dziwaczka” na konkurs recytatorski. Jeszcze sobie go pośpiewałam, wyobraziłam i już umiałam!

Co zrobiła Lena, żeby szybciej zapamiętać wiersz? Jaki ty masz sposób na naukę wiersza?

Gdy rodzice przepytali mnie z wiersza, pograliśmy w memory, a później wyszliśmy na spacer i robiliśmy fortecę ze śniegu. **Co lubisz robić z rodzicami w wolne dni?**

Akurat kiedy siadaliśmy do obiadu, zadzwonił Tymek.

– Cześć, Leno! To ja, Tymek! Nawet nie wiesz, jaki miałem fajny sen! Udało mi się jeszcze zasnąć i go dokończyć – wymówił jednym tchem.

– Tymku! Zaraz mam obiad. Wiesz, nauczyłam się już tego wiersza – powiedziałam.

– A ja będę odrabiać lekcje przed kolacją. Najbardziej lubię się uczyć wieczorem – wyjaśnił Tymek. **Kiedy ty wolisz się uczyć: rano czy po południu? Dlaczego?**

– A ja wolę rano. Wtedy wszystko lepiej wchodzi mi do głowy. Mama woła mnie na obiad. Zadzwoń wieczorem – poprosiłam.

Tymek zadzwonił po kolacji. Opowiedział mi o superbohaterze ze snu i o tym, że pokłócił się z kolegą. Nie mogłam się skupić na tym, co mówił, i cały czas ziewałam.

– Tymku, jestem bardzo śpiąca, pogadamy jutro. Cześć! **Dlaczego Lena była śpiąca?**

Jaki jest twój rytm dnia? O której godzinie wstajesz, a o której – idziesz spać?

Małgorzata Szczesna

Dlaczego Mućka tak muczy?

To ja – Tymek! Jestem u dziadka Karolka. Przyszedł do nas Ignacy, syn rolników.

– Dzień dobry! Panie Karolu, mama prosi, żeby pan do nas przyjechał. Taty nie ma w domu, a krowa ma problem z wycieleniem. Pewnie cielak źle się ułożył! – zawołał zdenerwowany Ignacy. **Wymień zwierzęta, które są w gospodarstwie rolników.**

Gdy tylko znaleźliśmy się na miejscu, usłyszeliśmy głośne muczenie Mućki.

– Panie Karolu, jak dobrze, że pan już jest. Musimy pomóc Mućce.

Dziadek z panią Tereską poszli do obory. My z Ignacym zaczęliśmy obrządek. Odwiedziliśmy kurnik. Nasypaliśmy mieszankę paszy, uzupełniliśmy wodę i piasek. Na ściółce siedziała kaczka. Pod skrzydłami ogrzewała swoje kaczątka. Z drugiej strony kurnika maszerowała do poidła gęś, a za nią biegło gąsiątko.

– A co tutaj piszczy? – zapytałem, zbliżając się do kury siedzącej na jajkach.

– To pisklaki. O, zobacz, słysząc już tego, który chce wyjść. Nakłuwa skorupkę od środka w szerszym końcu jaja.

– To może mu pomożemy i obłupimy skorupkę? – zapytałem.

– Nie można tego robić! Silny i zdrowy pisklak sam sobie poradzi. W czasie takiej pomocy możemy go uszkodzić. Zobacz, sam już wychodzi! – powiedział Ignacy.

– Jest cały mokry i taki niemrawy! Czy jest zdrowy? – zaniepokoiłem się.

– Nie martw się! Wyschnie i zaraz zacznie biegać. Będzie z niego piękny kurczak.

Jakie zwierzęta były w kurniku? Jak nazywają się dzieci kury, kaczki i gęsi?

– Chłopcy, chodźcie! Mamy już cielaczka! – zawołała pani Tereska.

Mokry cielak leżał na czystej ściółce. Dziadek czyścił jego nozdrza i pyszczek ze śluzu. Pani Tereska wycierała zwierzę ręcznikiem. Nagle cielak wstał, zachwiał się, podszedł do mamy i zaczął ssać wymię. Właśnie wtedy w drzwiach obory pojawił się pan Darek – tata Ignacego. Podziękował dziadkowi za pomoc.

– Jak świetnie sobie poradziliście! Tymku, chodź, pokażę ci inne dzieciaki w gospodarstwie. To źrebię już znasz. Przyszło na świat tydzień temu. Owieczka także ma potomstwo: brykające jagnię. A teraz wejdźmy do chlewa.

– Ojej, jak przez te pięć miesięcy podrosły prosiaki – zdziwiłem się.

– Teraz mówi się na nie warchlaki. Są takie radosne! – dodał pan Darek.

Po powrocie zadzwoniłem do Leny i opowiedziałem jej o narodzinach cielaczka. Kiedy Lena przyjedzie, pójdziemy odwiedzić młode zwierzęta!

Jakie zwierzęta przyszły na świat w gospodarstwie pana Darka i pani Tereski?

Małgorzata Szczęsna

Co kryją w sobie rzeka i jej brzeg?

To ja – Lena! Od samego rana jestem w świetnym humorze.

– Nareszcie jesteś! Mam ci tyle do powiedzenia! – zawołałam do Tymka, który przyjechał do mnie na całą sobotę.

– Pakujcie prowiant do plecaków. Ja wezmę termos z herbatą. Jedziemy na wyprawę nad Wisłę! – powiedziała mama. **Co można robić nad rzeką o tej porze roku?**

Po drodze z parkingu zbieraliśmy patyki. Szliśmy wąską ścieżką, przeskakując przez powalone drzewa. Kiedy dotarliśmy do brzegu rzeki, zobaczyliśmy tam dwie osoby stojące z sitkami w wodzie. **Kto to mógł być? Dlaczego te osoby stały w wodzie?**

– Dzień dobry! Nie będziemy państwu przeszkadzać, pójdziemy w inne miejsce, ale jesteśmy bardzo ciekawi, co robicie – zapytał tata.

– Dzień dobry! Jesteśmy biologami. Badamy organizmy znajdujące się w wodzie. Te najmniejsze oglądamy później pod mikroskopem – powiedział mężczyzna.

– Innych mieszkańców rzeki obserwujemy zwyczajnie. Tu mamy wydry. Chętnie turlają się po tamtym pomoście. Tam, na środku rzeki widać piaszczyste łachy. Na jednej z nich jest gniazdo rybitw. Ptaki przylecą tu w kwietniu, żeby polować na ryby, składać jaja i wychowywać potomstwo – uzupełniła kobieta. **Co robili biolodzy nad rzeką? Jakie zwierzęta żyją nad rzeką i w rzece?**

– A tu, obok powalonej topoli i wierzby, widzę stertę patyków – zauważyłam.

– Leno, przecież to żeremie zrobione przez bobry – przypomniał Tymek.

Później Tymek wziął długi kij, zawiązał na jego końcu żyłkę znaną na brzegu i udawał, że łowi ryby. W pewnym momencie kij wysunął mu się z ręki i wpadł do wody. Pomogłam mu go wydostać drugim patykiem. Na końcu kija zwisało coś zielonego. **Co to mogło być? Dlaczego było w wodzie?**

– To wywłócznik. Ta roślina może mieć długość nawet trzech metrów. Łatwo ją wyjąć, bo swobodnie pływa pod wodą – wyjaśnił pan biolog.

– Mamy tu jeszcze rdestnicę, moczarkę i rogatka – uzupełniła pani.

– Dzieci, nie męczcie już państwa. Biercie swoje patyki. Tam dalej, między pochylonymi wierzbami, zrobimy z nich szałas – zaproponował tata.

W naszym szałasie zjedliśmy kanapki i popiliśmy gorącą herbatą. Tymek uparł się, że weźmie na pamiątkę z wyprawy ten długi patyk z wywłócznikiem.

Po powrocie do domu zrobiliśmy wielki rysunek. **Co mogło być na rysunku?**

Czym zajmuje się biolog? Co kryją w sobie rzeka i jej brzeg?

Małgorzata Szczęsna

Co pokazali mi dziadkowie?

To ja – Tymek! Gdy przyjechałem do domku w lesie, dziadek chciał mi coś pokazać. W lesie było grzasko. **Co to znaczy grzasko? Jakie buty są wtedy odpowiednie?**

– Jak pięknie śpiewają ptaki! Pewnie ogłaszają, że chcą mieć potomstwo – powiedziałem, idąc za dziadkiem.

Na skraju lasu zobaczyliśmy fioletowe krokusy. Gdzieś leżał jeszcze śnieg, a z niego wychylały się główki przebiśniegów. We wgłębieniach ściółki był lód. Obok rozciągał się dywan białych zawilców. **Jakie znasz wiosenne kwiaty? Dlaczego nie wolno ich zrywać?**

Gdy byliśmy już w głębi lasu, niedaleko jeziora, dziadek się zatrzymał.

– Teraz musimy iść bardzo cicho i powoli – powiedział.

Doszliśmy do ambony. Wspięliśmy się na szczyt wieżyczki. Roztaczał się stamtąd niesamowity widok. **Opowiedz, co Tymek z dziadkiem mogli zobaczyć z ambony. Jak wygląda przyroda budząca się na wiosnę?**

Nagle usłyszeliśmy gęganie i nad nami zobaczyliśmy lecące ptaki.

– Dziadku, co to za ptaki? – zapytałem, przyglądając im się przez lornetkę.

– To gęsi. Lecą kluczem, podobnie jak kaczki i żurawie – wyjaśnił dziadek Karolek.

– Tak, widzę. Utworzyły na niebie literę V. Chyba lądują nad jeziorem. Dziadku, a czy przyleciały już bociany i żurawie? – zapytałem.

– Tak, już widziałem wracające żurawie, ale bocianów jeszcze nie. **Jakie ptaki wracają do nas na wiosnę? Które lecą kluczem? Dlaczego?**

Gdy wyszliśmy z lasu na łąkę, usłyszeliśmy głos podobny do dźwięku dzwoneczka.

– To powróciły skowronki. Uwijają się w poszukiwaniu owadów. Samce śpiewają, wydając z siebie trele nawet przez godzinę, żeby przypodobać się samiczkom.

Intensywnie machają skrzydłami. Wyglądają, jakby zawisły w powietrzu – powiedział dziadek. **Jak zachowują się skowronki wiosną? Dlaczego?**

Przed domem czekała na nas babcia Gosia. Zaprowadziła nas do ogródka. Rozpościerał się tam łąn kolorowych kwiatów. Wszyscy patrzyliśmy na te piękne rośliny.

– To pierwiosnki! – powiedziała z dumą babcia. – Podobno są czarodziejskie. Pomagają odnaleźć ukryte skarby. **Co pokazała Tymkowi babcia Gosia?**

– Ja już znalazłem swój skarb! Innego nie potrzebuję! Ten skarb na pewno przygotował nam drugie śniadanie – zaśmiał się dziadek, przytulając babcię.

Wieczorem na czacie opowiedziałem Lenie o naszych odkryciach.

O czym Tymek opowiedział Lenie? Co pokazali mu dziadkowie?

Małgorzata Szczesna

Co można zobaczyć nocą?

To ja – Lena! Jest u mnie Tymek. Zostaje na noc! Całą sobotę bawiliśmy się przed domem. Patrzyliśmy też w niebo i opowiadaliśmy sobie, co przypominają nam chmury.

– Leno, Tymku! Czeką nas niesamowita noc! – powiedziała mama. **Co mogło się wydarzyć tej nocy?**

Wyjechaliśmy za miasto. Tata zatrzymał samochód przed dziwnym domem z wieżyczką. Przywitał nas znajomy rodziców – pan Mikołaj, który jest astronomem. Obserwuje niebo i bada ciała niebieskie: gwiazdy, planety, komety. **Czym zajmuje się astronom? Jak myślisz, dlaczego pan Mikołaj ma dom z wieżyczką?**

– Jak miło was widzieć! Cieszę się, że przyszlście obserwować razem ze mną niebo. Dziś jest idealna kwietniowa noc! – powiedział pan Mikołaj.

– Dlaczego ta noc będzie niezwykła? – spytał Tymek, gdy szliśmy po schodach.

– Mamy superpełnię Księżyca. Mówimy tak, bo ten naturalny satelita znajduje się teraz bliżej Ziemi. Wydaje się większy i mocniej świeci. Dobrze też widać naszego sąsiada: planetę Mars. No i spadające gwiazdy... Ten rój meteorów będziemy oglądać najpóźniej. **Co dzieci mogą obserwować na niebie tej nocy? Co to jest superpełnia Księżyca? Jak wtedy on wygląda? Czy tak naprawdę to gwiazdy spadają z nieba?**

Na wieży było prawdziwe obserwatorium astronomiczne. Dookoła były ustawione przyrządy do patrzenia w niebo: teleskopy, lunety i lornetki na statywach. Pośrodku, na okrągłym stole stał laptop, a za nim – większy ekran. **Jakie przyrządy służą do obserwacji nieba? Jak myślisz, do czego może być potrzebny komputer?**

Rozsiedliśmy się na wygodnych kanapach i patrzyliśmy na niebo.

– Panie Mikołaju! Teraz, na tle nieba i z rozwianym włosiem, wygląda pan jak nasz Mikołaj Kopernik – powiedział Tymek. – On odkrył, że Ziemia krąży wokół Słońca.

– To prawda! A teraz czas na spadające gwiazdy. Popatrzcie na te ogniste punkty pędzące na tle gwiazdozbiorów i pomyślcie życzenie – powiedział astronom. **Zamknij oczy, wyobraź sobie rój meteorów i pomyśl życzenie.**

Po północy, leżąc już w łóżkach, przez okno szukaliśmy na niebie układów gwiazd.

– Zobacz, tu jest Wielka Niedźwiedzica z Wielkim Wozem. – Pokazałam Tymkowi.

– Podobno można gołym okiem zobaczyć 125 gwiazd, z których się składa. Ciekawe, jak nazywają się inne gwiazdozbiory – zastanawiał się głośno Tymek.

Rano na niebie było widać już tylko jedną gwiazdę. **Jak nazywa się gwiazda widoczna rano? Gdzie dzieci mogą się dowiedzieć, jakie nazwy mają inne gwiazdozbiory?**

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (fot. dzieci – Leny i Tymka) Piotr Ratajski/INTO THE LIGHT/WSiP, (dorysowane ubrania i inne rysunkowe elementy) Emilia Pryśko

Tekst główny:

Ilustracje: (elementy rysunkowe na stronie tytułowej) Emilia Pryśko; ilustracje do bloków i kącików tematycznych, piktogramów: („Świat wokół nas” – liść, kwiat) Bartosz Wojciechowski, („Sposób na czytanie” – litery) Wojciech Chełchowski, („Ortografia”, „Gramatyka”, „Czas na poradę!”, „Samodzielni”, „Damy radę się nauczyć!”; znak zapytania z chmurką, roślina w doniczce) Misha Lesner, („Coś ciekawego”, „Dobre wychowanie”; siedzący ludzik, pędzel) Joanna Plakiewicz; s. 3, 4, 5, 16, 17, 18, 19, 30, 31, 40, 41, 52, 53, 64, 65, 72, 73, 78, 79, 88, 89, 95, 101, 106 (dorysowane ubrania, chmurki, inne rysunkowe elementy na zdjęciach) Emilia Pryśko; s. 7, 33, 102, 103, 121, 122 (ilustracje do opowiadań wychowawczych) Monika Pollak; s. 10, 13, 20, 22, 25, 28, 34, 36, 38, 44, 46, 54, 56, 62, 66, 68, 72, 80, 82, 84, 86, 96, 98, 104, 106, 108 (obrazki na górnym pasku) Daniel de Latour; s. 8, 16 (zegar z wahadłem) Maciej Błażniak, (zegar z kukułką) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 10–11, 22–23, 28–29, 34–35, 38–39, 44–45, 46–47, 56–57, 62–63, 68–69, 76–77, 82–83, 86–87 (ilustracje do wprowadzanych liter) Agnieszka Surma; s. 13 (ilustracje z czasem) Emilia Dziubak-Szewczyk; s. 17 (słońce i księżyc) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 25 (historyjka obrazkowa) Wojciech Stachyra; s. 29 (kwiatek) Agnieszka Siwczyk; s. 36 (ilustracja do wiersza) Karolina Kucharska; s. 42, 43 (ilustracje do wiersza) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 44 (żaba) Wiesław Dojlidko; s. 48–49 (montaż zdjęć) Wojciech Chełchowski; s. 50 (obrazki do ortografii) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 51 (mostek) Marek Purzycki; s. 54 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 59 (ilustracja do wiersza) Karolina Kucharska; s. 67 (kukielka kret) Anna Ludwicka; s. 71 (śpiewak, muzyk) Przemysław Surma; s. 74 (chmurki) Agnieszka Kowalska; s. 79 (policjant, lekarz, strażak) Przemysław Surma; s. 80–81 (miasto) Katarzyna Kołodziej; s. 84 (karetka, wóz strażacki, radiowóz policyjny) Maria Molenda; s. 93 (historyjka obrazkowa) Wojciech Stachyra; s. 94 (kot z papierowego talerzyka) Joanna Purzycka; s. 96 (ilustracje do zagadek) Aleksandra Woldańska-Płocińska; s. 98–99 (ilustracja do opowiadania) Katarzyna Kołodziej; s. 109 (mól książkowy) Nikola Kucharska; s. 110–111 (ilustracja do opowiadania) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 114 (żaby) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 116 (motyl, kwiat, parasolka) Agnieszka Siwczyk

Fotografie:

INTO THE LIGHT/WSiP: s. 3, 4, 17, 18, 31, 40, 52, 64, 70, 78, 88, 101, 106, 123, 125, 127 (dziewczynka – Lena) Piotr Ratajski; s. 3, 5, 15, 18, 30, 40, 52, 60, 64, 74, 78, 89, 101, 106, 109, 123, 124, 126 (chłopiec – Tymek) Piotr Ratajski, s. 97 (głowa Leny, głowa Tymka) Piotr Ratajski

WSiP: s. 51 (patyczki, drucik, instrukcja wykonania mostku) Marek Purzycki; s. 67 (kukielka kret) Bartosz Wojciechowski i Jarosław Cukla; s. 85, 109 (policjant) Komenda Stołeczna Policji, Grażyna Bryk; s. 94 (klej) Grażyna Bryk; (papierowy talerzyk, instrukcja wykonania kota z papierowego talerzyka) Joanna Purzycka; s. 108 (biblioteka) Wojciech Wójtowicz

Tomasz Sętowski: s. 4–5 (mural „Strażnik czasu” na budynku w Częstochowie) Muzeum Wyobraźni

Wojciech Jaruszewski: s. 12, 94 (nożyczki)

PAP: s. 55 (topienie marzanny) Krzysztof Świdorski; s. 85 (policjantka) Grzegorz Michałowski

REPORTER: s. 85 (ratownik medyczny) Adamowski

Muzeum Narodowe w Krakowie: s. 30–31 (Juliusz Kossak „Stadnina na łące”) Przemysław Stanek

Getty Images: s. 97 (chłopiec na wózku inwalidzkim) RapidEye; s. 104 (chłopiec grający na klawirze) kickstand; s. 106–107 (tło główne) halbergman, (luneta) Walter Bibikow

BEW: s. 89 (kadr z filmu „Sekretne życie zwierzątek domowych”) Photo12

Wydawnictwo BIS: s. 109 (książka „Afryka Kazika”)

Ingram Publishing/ThETA: s. 64 (dzwonek)

Shutterstock.com: ilustracje do bloków tematycznych: („Świat wokół nas” – liście) kotoffei, („Gra muzyka” – nuty i bębnek) a© Cienpies Design&Communication, („Złota rączka” – plakietka) Thomas Pajot, (dłoni) a© Cienpies Design&Communication, („Sprawa dla detektywa” – lupa) musicman, (odcisk palca) artemiya, („Sposób na czytanie” – książka) Petrianova, („Lektura” – książka) Hurca; s. 2, 4, 18, 30, 40, 52, 64, 78, 88, 100 (kredka – rysunek) kostolom3000; s. 4, 5, 18, 30, 31, 40, 52, 64, 78, 88, 89, 101 (dymki) mattasbestos; s. 3 (dzieci przed szkołą) Sergey Novikov; s. 4 (fotel i pokój w tle) Africa Studio, (zegar z kukułką) mipan; s. 5 (zegar z wahadłem) Chakarov, (podłoga) cristovao, (dywan) New Africa; s. 8 (słońce – rysunek) WEB-DESIGN, (zegar słoneczny) Roninnw, (klepsydra) Lunarts Studio, (świeca) Madeleine Openshaw, (gwoździe) Danny Smythe, (zegar na wieży) udmurd; s. 9 (mężczyzna) Everett Collection, (zegarek kieszonkowy z dewizką) Scisetti Alfio, (nuty) Vectorry, (zegar kurantowy) Kim Diaz, (zegarek tarczowy) MIGUEL G. SAAVEDRA, (smartwatch) Oleg GawriloFF, (zegar atomowy) geogif; s. 10 (chłopiec Zenek) Inside Creative House, (zegar z kukułką) Dja65; s. 11 (zebra) Kwadrat, (lizak) Pavel Aleks, (wóz) vsr3168/Shutterstock.com; s. 12 (kredki) Nattika, (pinezka), Yuri Samsonov, (korek) Zhukov Oleg, (czarna i czerwona kredka) NDT, (zegar z kolorowego talerza) szefei, (różowy zegar) Elena Chevalier; s. 13 (zegarmistrz przy pracy) MintImages; s. 14 (chłopiec z zegarem) Littlekidmoment, (notes) nortongo, (dziewczynka – rysunek) Lyudmyla Kharlamova; s. 15 (budzik) cobalt88, (gałązka z kwiatami) algae, (owca) Simon Collins, (wiśnie) Alexandr Zagibalov, (liść) photolinc; s. 16 (karteczki) PixMarket, (nauczycielka i dzieci) BearFotos; s. 17 (zegar) ATEN7; s. 18–19 (motylarnia) rainyclub; s. 18 (motyl apollo) KRIACHKO OLEKSII, (motyle) grafvision; s. 19 (ćmy) Mikhail Melnikov, (ćma) Kirsanov Valeriy Vladimirovich, (motyle) grafvision, (motyl na zielonej apli) Tobyphtos, (palma) Rawpixel.com, (motyl na dole) irin-k, (tablica z owadami) SofiaV, (palma – rysunek) Kebon Doodle; s. 20 (zielona gąsienica) Agami Photo Agency, (czarna gąsienica) Marek R. Swadzba; s. 21 (papuga) Volodymyr Krasyuk; s. 22 (dziewczynka) Nikolas_jkd, (ćma) Kirsanov Valeriy Vladimirovich; s. 23 (ćwikła) Aksana Ban, (liść) Vasilus, (paproć) Tatjana Romanova; s. 24 (ćma trupia główka) Svyatoslav A. Knyazev, (trąbka ćmy) PraveenV, (trąbka instrument muzyczny) Vereshchagin Dmitry, (chłopiec grający na trąbce) Riderfoot; s. 26 (motyl na kwiatkach) KRIACHKO OLEKSII, (rusałka pawik) Sergej Razvodovskij, (zawijak powojowiec) Olena Znak; s. 27 (stonka) nechaevkon, (chrząszcz) Anton Kozyrev, (biedronka) Jolanda Aalbers, (jelonki rogacze) WildMedia, (słonik żółodziowiec) HWall, (chrząszcz majowy) Zheltyshev, (patyczak) Mark Brandon; s. 28 (chłopiec Maciek) yadom, (ciocia) iko; s. 29 (ciastka) Suradech Prapairat, (bocian) Valentin Valkov, (kapcie) Paleka; s. 30 (dziewczynka z koniem) Yasmins world, (żrebak) pfluegler-photo, (sofa) Pix11; s. 30–31 (rama obrazu) ESB Professional; s. 31 (koń) Richard Juilliant; s. 34 (chłopiec) Ruslan Huzau, (żrebak) Svetlana Mihailova; s. 35 (źródło) ILYA AKINSHIN, (woźny) PakulinSergei, (gałąź) xpixel; s. 37 (ogier, źrebię i klacz) Ramunas Bruzas, (krowa i cielę) Diane Kuhl,

(byk) carlos castilla, (kogut, kura i kurczęta) Littlekidmoment, (maciora, knur i prosię) Thomas Baldauf; s. 38 (dziewczynka Zuzia) iko, (ziarno) Elena Schweitzer; s. 39 (ziemia) domnitsky, (poziomka) EM Arts, (bazie) azure1; s. 40 (żaba) USBFCO, (rak) rtem, (most Świętokrzyski w Warszawie) Hunter76, (żaba – rysunek) Nutkins J., (blat) primopiano, (rzeka na okładce książki) Shaiith; s. 41 (rodzina na camping – rysunek) GoodStudio, (most Golden Gate w San Francisco) Travel Stock, (Tower Bridge w Londynie) Simon Lukas; s. 43 (usychająca roślina) Firn, (głodny pies) Zontica, (przepełniony kosz na śmieci) The Image Party; s. 44 (dziewczynka Żaneta) Kite_rin; s. 45 (żółw) Mr. SUTTIPON YAKHAM, (strażak) studiolo, (wąż) kamnuan; s. 46 (chłopiec Jerzy) ESB Professional, (rzeka) Jaros; s. 47 (rzeźba) Vera Vitanova, (orzech) Tim UR, (talerz) Suradech Prapairat; s. 48–49 (rzeka i żeremie) Veronique Duplain, (trzcina) Artiste2d3d; s. 48 (bóbr) CHRISTINA RADCLIFFE, (pod wodą) Rocksweeper/Shutterstock.com, (moczarka) Ivaschenko Roman, (wywłócznik) Manfred Ruckszio, (sum) Rostislav Stefanek, (płoc) Trybex, (szczupak) Bildagentur Zoonar GmbH, (czapla) Eric Isselee; s. 49 (plaża) Wirestock Creators, (wydry) Eric Isselee, (tama) Adwo, (rybitwa) RudiErnst, (gniazdo) milka-kotka, (wierzba) Zerbor, (topola) jaroslava V, (olsza) ukmooney, (biolożka) DC Studio; s. 52 (forsycja) Mariola Anna S, (prymulka) slavic, (krokusy) Chamille White, (gałązka z pąkami) Oleksandr Rybitskiy; s. 53 (sterta różnych rzeczy) Zarya Maxim Alexandrovich, (krokusy) Chamille White, (prymulka) kodec, (motyl) Cristian Gusa, (przebiśnieg) Soyka, (zawilec) Miiisha, (czapka z daszkiem) Mega Pixel; s. 55 (kwiatki – rysunek) Daisy Beatrice, (Hanami w Japonii) Sean Pavone, (festiwal Songkran w Tajlandii) artapartment, (festiwal tulipanów w Holandii) Owen Whiting; s. 56 (chłopiec Szymon) ShotPrime Studio, (szafa) Petair; s. 57 (szalik) mimo, (koszula) Irina Rogova, (kosz) bs k1d; s. 58, 64, 65, 66, 67, 71, 92, 108 (karteczka z plasterkiem) Yaska; s. 58 (jaskółka) Johnny Dream, (bez) PhotoRoman, (grabienie liści) gkrphoto, (podlewanie ogródka) Juta, (tańcząca kobieta – rysunek) Nadia Grapes; s. 60 (las wiosną) Brum, (klucz dzikich gęsi) Ana Gram, (przebiśniegi) Wabos, (przebiśniegi) Soyka, (zawilce) TTphoto, (dziadek) Mladen Mitrinovic; s. 61 (pierzyszek) Petr Salinger, (przebiśnieg) Soyka, (Dolina Chochołowska) Pawel Kazmierczak, (skowronek) xpixel, (gałązka z kwiatami wiśni) NH, (szafran) New Africa, (krokusy) Chamille White; s. 62 (chłopiec Czarek) Tatjana Romanova, (czapka z daszkiem) Olga Popova; s. 63 (czosnek) Maks Narodenko, (paczka) Benchaporn Maiwat, (klucz) zah108; s. 64–65 (scena i widownia) T photography; s. 64 (przedstawienie ze światłami) Yoann MORIN, (dzieci bawiące się w teatr) Altrendo Images/Shutterstock.com; s. 65 (teatr uliczny) salajeau; s. 66 (przedstawienie teatralne) Igor Bulgarin; s. 67 (teatr lalek) Dr Ajay Kumar Singh, (pacynka) chairon/Shutterstock.com, (marionetki) Marten_House, (jawajka) Kevin Hellon, (teatr cieni) Fong_Ch, (dłonie i ich cienie) Katrina.Happy, (cień dłoni – królik) Jordi Mora; s. 68 (dziewczynka) Roman Samborskiy, (dzwonek) lasha; s. 69 (dzbane) ledokolua, (pędzel) heliopix, (fotel w teatrze) Martin Bergsma, (widz) Steven Van Aerschot; s. 70 (maski teatralne) Elnur, (kurtyna) Katrina Brown, (koszula z krawatem – rysunek) Aleksey, (kurtka – rysunek) SofiaV, (cisza – rysunek) Avector, (zakaz rozmawiania) 4zevar, (zakaz używania telefonu) Momento Design, (zakaz nagrywania) Palau, (zakaz jedzenia) P Studio, (biegnące dzieci) Iconic Bestiary; s. 71 (Teatr Wielki w Warszawie) Ruslan Lytvyn, (orkiestra w kanale) Iconic Bestiary; s. 72 (piratka) Alexander_Safonov, (księżyc) Olya Detry; s. 73 (para królewska) Novikov Alex; s. 74 (rynek w Poznaniu) Sergey Dzyuba, (słup ogłoszeniowy) Kostsov, (niebieski plakat) Mavka Lisova, (brązowy plakat) snapgalleria; s. 75 (camera obscura) mari2d, (rysowanie za pomocą camery obscury – rysunek) Morphart Creations inc.; s. 76 (dziewczynka Andżela) Roman Samborskiy, (dżem wiśniowy) Anna Kucheroval; s. 77 (dżinsy) Lifestyle Travel Photo, (drożdże) nulinukas, (zjeżdżalnia) Sergiy1975; s. 78, 82 (dźwig) Nikolai Tsvetkov; s. 78–79 (kolejka po pracę – rysunek) Valeriy Kachaev; s. 80 (nauczycielka) ESB Professional, (kelner) LightField Studios, (sprzedawczyni) BearFotos, (sprzedawczyni w piekarni) Dragana Gordi, (szewc) wavebreakmedia; s. 81 (fryzjerka) Tyler Olson, (pracownik myjni) Lucky Business, (fotograf) courtyardpix, (kolejarz) T.Den_Team, (pilot) g-stockstudio, (kasjerka) Robert Kneschke; s. 82 (dziewczynka Jadźka) Lopolo; s. 83 (słuchawki) Photoonography, (fale dźwiękowe) indigo_design, (żdźbło) shutting, (łabędź) Gallinago_media; s. 85 (strażak) studiolo, (strażaczka) hartphotography, (ratownicza medyczna) Blaj Gabriel; s. 86 (dziewczynka Madzia) gvictoria, (dziadek) Koldunov; s. 87 (dzieci) Ryzhkov Sergey, (dziecko) Kabardins photo, (łabędzie) Marti Bug Catcher; s. 88 (chłopiec z psem) Oksana Shufrych, (chłopiec z papugą) Alena Ozerova, (kot) Sonsedska Yuliia, (chłopiec z akwariem) Pixel-Shot; s. 89 (weterynarz) Pressmaster, (zwierzęta na kanapie) Kachalkina Veronika; s. 91 (kot) shymar27, (szafka) Viktoriia Hrekova, (szczotka) Africa Studio; s. 92 (wizyta u weterynarza) StockLite, (dziewczynka karmiąca kota) Dragan Grkic, (dbanie o żółwia) Nicole Vollbrecht, (wideoporada z weterynarzem) VH-studio, (kąpanie psa) Michelle D. Milliman, (czesanie królika) Julia Kuznetsova, (dziewczynka z psem – rysunek) miniaria, (kalendarz) Lertsakwiman; s. 94 (kolorowy papier) Irina Nartova, (farba) Iakovleva Olga, (pędzel) xpixel; s. 95 (kot) MirasWonderland, (chomik, królik, pies) Happy monkey; s. 97 (dziewczynka z psem) Roman Samborskiy, (miska) Africa Studio, (chłopiec z kotem) Africa Studio, (pokój – tło) Photographeeu, (cukinia) Kyselova Inna, (papuga) Tracy Starr, (chłopiec z żółwiem) Rozochkalvn, (ręka z koniczyną) wavebreakmedia; s. 100–101 (planetarium) Pavel Gabzdyl, (ikonki) Boyko.Pictures, (kolorowe plamy w tle) donatas1205; s. 100 (chłopiec z aparatem) ViDI Studio, (dziewczynka majsterkowicz) Nestor Rizhniak, (chłopiec z lupą) Tomsickova Tatyana, (dziewczynka malująca) Denis Kuvaev, (dziewczynka śpiewająca) New Africa, (dziewczynka z gitarą) New Africa, (chłopiec z deskorolką) fotoliza, (dziecko w parku linowym) Radoslaw Maciejewski; s. 101 (książka) sevenke, (czapeczka) M. Stasy; s. 104, 105 (dziewczynka baletnica) Olga Savina; s. 104 (chłopiec tańczący break dance) Alfa Photostudio, (dziewczynka grająca na skrzypcach) FamVeld, (dziewczynka śpiewająca) Pixel-Shot; s. 105 (chłopiec w kapeluszu) Pixel-Shot, (dziewczynka z aparatem) Patrick Foto, (strzała) Alhovik; s. 106 (meteory) Vadim Sadovski, (balkon) VideoFlow, (Księżyc) Fernando Astasio Avila; s. 108 (pisarz) Markus Wissmann, (księgarnia) Radu Bercan, (chłopiec z książką) S-F, (książki i słuchawki) New Africa; s. 109 (tło – pokój) New Africa, (lew) Eric Isselee, (tulipan) RAndrei, (książka) LanKS; s. 116 (symbole pogody) mirrelley

Reprodukcje: s. 107 (Mikołaj Kopernik)

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęły starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 27¹ ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Autorki: **Danuta Kręcis, Beata Lewandowska, Katarzyna Nowacka;**
Małgorzata Szczęsa (treści przyrodnicze), **Malina Sarnowska** (treści muzyczne);
Bożena Drzycimska (zestaw ćwiczeń do bloku „Sposób na czytanie”)
Opieka merytoryczno-dydaktyczna: **prof. UP dr hab. Iwona Czaja-Chudyba, prof. UW dr hab. Małgorzata Żytko**

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do edukacji wczesnoszkolnej, na podstawie opinii rzeczoznawców: **mgr Agaty Tatary, dr Katarzyny Kochan, dr hab. Doroty Zdunkiewicz-Jedynak.**

Etap edukacyjny: I
Typ szkoły: szkoła podstawowa
Rok dopuszczenia: 2023
Numer ewidencyjny w wykazie: 1160/1/2023

Podręcznik wpisany do wykazu podręczników MEiN dopuszczonych do użytku szkolnego, uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. poz. 356, z 2018 r. poz. 1679, z 2021 r. poz. 1533 oraz z 2022 r. poz. 609).

Cyfrowe odzwierciedlenie podręcznika jest dostępne na eduranga.pl.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2023

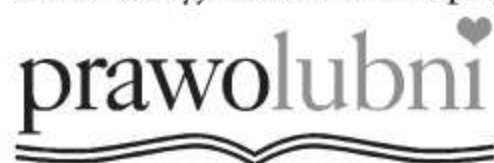
Wydanie I (2023)

ISBN 978-83-02-21017-4 (część 3.) – podręcznik w wersji elektronicznej (flipbook)
ISBN 978-83-02-21019-8 (całość)
ISBN 978-83-02-20959-8 (część 3.) – podręcznik w wersji drukowanej
ISBN 978-83-02-20961-1 (całość)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Bożena Drzycimska** (redaktor koordynator), **Agnieszka Więckowska** (redaktor merytoryczny)
Konsultacje merytoryczne: **dr Monika Just, Sylwia Mroczek-Poniatowska**
Redakcja językowa: **Danuta Kownacka**
Redakcja techniczna: **Małgorzata Chmielewska**
Projekt I strony okładki: **Emilia Pryśko**
Projekt graficzny i opracowanie graficzne: **Joanna Plakiewicz, Agnieszka Siwczyk**
Fotoedycja: **Joanna Bańka**
Skład i łamanie: **Illustris-Fotoserwis Barbara Górak**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
KRS: 0000595068
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

 prawolubni

Szanujemy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Imię i nazwisko ucznia	Klasa	Rok szkolny

**WYDAWNICTWA
SZKOLNE
i PEDAGOGICZNE**

---

wsip.pl

sklep.wsip.pl

infolinia: 801 220 555

orke.pl